

Aurskog-Høland kommune

den romslige kommunen

Respekt, ansvar, utvikling, service

Aurskog-Høland kommune

Økonomiplan 2017-2020

Vedtatt i kommunestyret 19.12.2016

Innhold

0. Vedtatt økonomiplan 2017-2020.....	3
Vedtatt hovedoversikt drift etter rammer.....	8
Vedtatt hovedoversikt drift etter arter.....	9
Vedtatt hovedoversikt investeringer.....	10
1. Innledning.....	11
2. Kommunens sentrale plansystem og styringssystem	12
Kommunal planstrategi.....	12
Kommuneplanen.....	13
Økonomiplanen (kommuneplanens kortsiktige del)	13
Årsbudsjettet.....	13
Rapportering og regnskap.....	13
Kommunens styringssystem	13
3. Verdigrunnlag og personalpolitikk	15
4. Konsekvenser av statsbudsjettet 2017.....	17
Regjeringens signaler på kort og lang sikt.....	17
Finanskapittelet i Aurskog-Høland kommune	18
5. Tjenesteproduksjon.....	23
Befolkningsutvikling og boligbygging.....	23
Beskrivelse av tjenesteproduksjon	25
Sektor: Oppvekst og utdanning	25
Sektor: Helse og rehabilitering.....	35
Sektor: Teknisk drift og kultur.....	47
Sektor: Samfunn og utvikling	56
Stab: Økonomi.....	62
Stab: Administrasjon og HR.....	65
6. Den økonomiske balansen	67
Hovedoversikt drift etter rammer	67
Hovedoversikt drift etter arter	68
Hovedoversikt investeringer	69
Saldering av budsjettet	71
7. Vedlegg.....	73
Inndekking av avgiftsbelagte tjenester	71
Betalingssetser og gebyrer.....	90
Økonomisk oversikt på tjenestenivå.....	111

0. Vedtatt økonomiplan 2017-2020

Saksprotokoll

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 16/05288
Arkivkode
Saksbehandler Knut Røgholt

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Komite for helse og rehabilitering	14.11.2016	33/16
2 Komite for oppvekst og utdanning	14.11.2016	30/16
3 Komite for teknisk drift og kultur	14.11.2016	29/16
4 Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne	14.11.2016	30/16
5 Eldrerådet	14.11.2016	29/16
6 Formannskapet	21.11.2016	172/16
7 Kommunestyret	19.12.2016	69/16

Økonomiplan 2017- 2020 med budsjett for 2017

Kommunestyret har behandlet saken i møte 19.12.2016 sak 69/16

Møtebehandling

Det ble stemt over formannskapets innstilling, punktene enkeltvis.

- 1. Punktene 2 – 4, enstemmig vedtatt.**
- 2. Punkt 5, vedtatt med 23 stemmer mot 12 stemmer, FrP 8 og H 4.**
- Forslag fra FrP v/ Rune Jørgensen om redusering av driftsmidler og investeringer for å kunne øke bunnfradraget for eiendomsskatten:
  - a) Kr 93.500,- i driftsbidrag til Vannområdet Haldenvassdraget omdisponeres til økt bunnfradrag for eiendomsskatt.
Forslaget fikk 8 stemmer, FrP 8 og falt mot 27 stemmer.
  - b) Kr 47.000,- i kontingent til Kunnskapsbyen Lillestrøm omdisponeres til økt bunnfradrag for eiendomsskatt.
Forslaget fikk 8 stemmer, FrP 8 og falt mot 27 stemmer.
  - c) Kr 250.000,- i kontingent til regionalpark Haldenkanalen omdisponeres til økt bunnfradrag for eiendomsskatt.
Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8, H 4 og falt mot 23 stemmer.

- d) Kr 1.000.000,- omdisponeres fra bygdebokprosjektet til økt bunnfradrag for eiendomsskatt.
Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8, H 4 og falt mot 23 stemmer.
- e) Kr 500.000,- av totalt kr 1.000.000,- foreslått til vedlikehold av dammer omdisponeres til økt bunnfradrag for eiendomsskatt.
Forslaget fikk 8 stemmer, FrP 8 og falt mot 27 stemmer.
- f) Kr 400.000,- av totalt kr 500.000,- foreslått avsatt til formannskapetets tilleggsbevilgningspott omdisponeres til økt bunnfradrag for eiendomsskatt.
Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8, H 4 og falt mot 23 stemmer.
- g) Kr 600.000,- foreslått brukt til oppgradering av formannskapssal og kommunestyresal omdisponeres til økt bunnfradrag for eiendomsskatt.
Forslaget fikk 8 stemmer, FrP 8 falt mot 27 stemmer.

4. Punktene 6 – 10, enstemmig vedtatt

5. Punkt 11:

Forslag fra FrP v/ Harald Langved til ny tekst:

«Aurskog-Høland kommune skal arbeide aktivt for at flere helsearbeidere / sykepleiere skal ta videreutdanning innen kreftomsorg og lindrende pleie. Kreftkoordinatorstillingen økes til 100 %».

Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8 og H 4 og falt mot 23 stemmer.

Forslag fra SV v/ Line Halvorsrud på vegne av SV, KrF, AP, SP og MDG om å bytte ut 2. setning i formannskapetets innstilling til:

«Kommunestyret ber videre om vurdering knyttet til behovet for å øke kreftkoordinatorstillingen i løpet av våren 2017. Dette bør gjøres i lys av kreftomsorgen i kommunen for øvrig».

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

6. Punktene 12 – 13, enstemmig vedtatt.

7. Forslag fra AP v/ Randi Ransberg på vegne av AP, SP, KrF, MDG om et nytt pkt. 14:

«Kommunen skal sammen med frivilligheten utarbeide en frivillighetserklæring. Denne bør legges frem til behandling før sommeren 2017».

Forslaget om et nytt pkt. 14, enstemmig vedtatt.

8. Forslag fra FrP v/ Kari Mikkeldrud om et nytt pkt. 15:

«Vi ønsker fortgang i fremdriftsplan for å få godkjent «inn på tunet» gårdsbruk. Vi ønsker politisk sak senest juni 2017. Vi mener at A-H som en landbrukskommune skal vise at det er etterspørsel til tjenester i landbruket, og at det kan skape arbeidsplasser der».

Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8 og H 4 og falt mot 23 stemmer.

Forslag fra KrF v/ Rune Skansen på vegne av KrF, AP, SV, SP og MDG om et nytt pkt. 15:

«Aurskog-Høland kommune skal utrede, med mål om å opprette et «inn på tunet» dagaktivitetstilbud for demente i løpet av 2017».

Forslaget vedtatt med 23 stemmer mot 12 stemmer, FrP 8 og H 4.

9. Forslag fra H v/ Simen Solbakken om et nytt pkt. 16:
«Kommunestyret mener at pleiefaktoren ved sykehjemmenes langtidsavdelinger ikke har økt i takt med behovet. Dette representerer et problem som sannsynligvis vil kreve en økning av rammen for sektor helse- og omsorg. Kommunestyret ber derfor om en utredning av dagens situasjon, og forslag til tiltak på kort og lang sikt. Utredning og forslag til tiltak legges frem for, eller i forbindelse med rapportering 1. tertial 2017».

Forslaget om et nytt pkt. 16, enstemmig vedtatt.

10. Forslag fra FrP v/ Rune Jørgensen om et nytt pkt. 17 om foreldrebetaling SFO:
«Søskenmoderasjon gis når to eller flere barn (hel eller halvøsken) er folkeregistret i Aurskog-Høland kommune».

Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8 og H 4 og falt mot 23 stemmer.

Forslag fra H v/ Simen Solbakken:

«Betalingssatsene for SFO skal differensieres slik at man kan betale for morgen, ettermiddag, eller begge deler. Rådmannen utreder forslag til modeller, inklusive kommunale kostnader når foreldrebetaling i SFO for full plass ikke økes».

Forslaget enstemmig vedtatt.

11. Forslag fra SV v/ Line Halvorsrud om et nytt pkt. 18 om søskenmoderasjon i SFO:
«Kommunestyret ber om en utredning knyttet til søskenmoderasjon i SFO, med sikte på å tilpasse ordningen til dagens mangfold av familier».

Forslaget vedtatt med 27 stemmer mot 8 stemmer, FrP 8.

12. Det ble stemt over pkt. 1 i formannskapetets innstilling:

Punkt. 1 vedtatt med 27 stemmer mot 8 stemmer, FrP 8.

Votering

1. Formannskapetets innstilling pkt. 2 – 4, enstemmig vedtatt.
2. Formannskapetets innstilling pkt. 5 vedtatt med 23 stemmer mot 12 stemmer, FrP 8 og H 4.
3. Forslag fra FrP v/ Rune Jørgensen om redusering av driftsmidler og investeringer for å kunne øke bunnfradraget for eiendomsskatten, forslag fra a – g
Forslag **a**: Forslaget fikk 8 stemmer, FrP 8 og falt mot 27 stemmer.
Forslag **b**: Forslaget fikk 8 stemmer, FrP 8 og falt mot 27 stemmer.
Forslag **c**: Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8, H 4 og falt mot 23 stemmer.
Forslag **d**: Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8, H 4 og falt mot 23 stemmer.
Forslag **e**: Forslaget fikk 8 stemmer, FrP 8 og falt mot 27 stemmer.
Forslag **f**: Forslaget fikk 12 stemmer, FrP 8, H 4 og falt mot 23 stemmer.
Forslag **g**: Forslaget fikk 8 stemmer, FrP 8 og falt mot 27 stemmer.
4. Formannskapetets innstilling pkt. 6 – 10, enstemmig vedtatt.
5. Formannskapetets innstilling pkt. 11, men med ny tekst etter første setning etter forslag fra SV, enstemmig vedtatt.
6. Formannskapetets innstilling pkt. 12 – 13, enstemmig vedtatt.
7. Forslag fra AP v/ Randi Ransberg på vegne av AP, SP, KrF, MDG om et nytt pkt. 14, enstemmig vedtatt.

8. Forslag fra KrF v/ Rune Skansen på vegne av KrF, AP, SV, SP og MDG om et nytt pkt. 15, vedtatt med 23 stemmer mot 12 stemmer, FrP 8 og H 4.
9. Forslag fra H v/ Simen Solbakken om et nytt pkt. 16 om pleiefaktor, enstemmig vedtatt.
10. Forslag fra H v/ Simen Solbakken om et nytt pkt. 17 om kostnader rundt foreldrebetaling SFO, enstemmig vedtatt.
11. Forslag fra SV v/ Line Halvorsrud om et nytt pkt. 18 om søskenmoderasjon i SFO, enstemmig vedtatt.
12. Formannskapetets innstilling pkt. 1, vedtatt med 27 stemmer mot 8 stemmer, FrP 8

Vedtak

1. Økonomiplan 2017 -2020 godkjennes. For budsjettåret 2017 er rammene bindende.
2. Gebyrer og betalingssetser godkjennes i samsvar med kapittel 7 – Vedlegg. Det er innarbeidet 100 % dekning innenfor selvkostområdene.
3. Kommunestyret godkjenner låneporteføljen til Aurskog-Høland kommune. Alle lån i porteføljen kan være gjenstand for refinansiering i budsjettåret 2017. Rådmannen står fritt til å betale budsjetterte avdrag på de lån man finner formålstjenlig, uavhengig av opprinnelig vedtak.
4. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp startlån på 25 mill. kr i 2017.
5. Eiendomsskatt
  - a. I medhold av Eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivingsalternativ benyttes for skatteåret 2017:
    - g. Eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen, unntatt på verk og bruk og annen næringseiendom.
  - b. Eiendomsskattesatsen fastsettes til to promille.
  - c. For boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) gjelder et bunnfradrag på kr 500.000 av takstverdi.
  - d. Eiendomsskatten skal betales i to terminer, med forfallsdato 1. juni 2017 og 1. november 2017
  - e. Tidligere vedtatte eiendomsskattevedtekter og fritaksbestemmelser legges til grunn for utskrivningen.
6. Rådmannen gis fullmakt til å rette opp reglementer, retningslinjer mm slik at disse harmoniserer med forutsetningene for vedtaket i økonomiplan.
7. Rådmannen gis fullmakt til å innarbeide endelig vedtak i tallbudsjettet.
8. Budsjettert overskudd avsettes til sentralt driftsfond.
9. Lag og foreninger i Aurskog-Høland kommune kan søke om kompensasjon av kommunale avgifter. Det søkes på bakgrunn av faktiske kostnader og dokumentasjon må leveres.
10. Aurskog-Høland kommune dekker inntil beløpet som er avsatt i den årlige budsjettbehandlingen, p.t. kr 160.000,- av den totale søknadssummen fra lag og foreninger. Ved høyere total søknadssum, får alle lag og foreninger en positiv lik avkortning. Beløpet justeres for årlig prisvekst i samsvar med endringene i kommunale avgifter

11. Aurskog-Høland kommune skal arbeide aktivt for at flere helsefagarbeidere / sykepleiere skal ta videreutdanning innen kreftomsorg og lindrende pleie. Kommunestyret ber videre om vurdering knyttet til behovet for å øke kreftkoordinatorstillingen i løpet av våren 2017. Dette bør gjøres i lys av kreftomsorgen i kommunen for øvrig.
12. Det ønskes at oppgradering av trygghetsplassene starter tidligst mulig, aller helst i 2017.
13. Aurskog-Høland kommune utreder en sak om behov for ulike yrkesgrupper i skolen for å gi læreren tid til å være lærer.
14. Kommunen skal sammen med frivilligheten utarbeide en frivillighetserklæring. Denne bør legges frem til behandling før sommeren 2017.
15. Aurskog-Høland kommune skal utrede, med mål om å opprette et «inn på tunet» dagaktivitetstilbud for demente i løpet av 2017.
16. Kommunestyret mener at pleiefaktoren ved sykehjemmenes langtidsavdelinger ikke har økt i takt med behovet. Dette representerer et problem som sannsynligvis vil kreve en økning av rammen for sektor helse- og omsorg. Kommunestyret ber derfor om en utredning av dagens situasjon, og forslag til tiltak på kort og lang sikt. Utredning og forslag til tiltak legges frem for, eller i forbindelse med rapportering 1. tertial 2017.
17. Betalingssatsene for SFO skal differensieres slik at man kan betale for morgen, ettermiddag, eller begge deler. Rådmannen utreder forslag til modeller, inklusive kommunale kostnader når foreldrebetaling i SFO for full plass ikke økes.
18. Kommunestyret ber om en utredning knyttet til søskenmoderasjon i SFO, med sikte på å tilpasse ordningen til dagens mangfold av familier.

Vedtatt hovedoversikt etter rammer

i 1.000 kr	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
Økonomiplan 2017 - 2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på inntekt	-329 143	-340 818	-364 751	-364 751	-364 751	-364 751
Eiendomsskatt	-15 059	-15 500	-16 500	-16 500	-16 500	-16 500
Rammetilskudd	-409 320	-431 790	-436 772	-436 772	-436 772	-436 772
Integreringstilskudd flyktninger	-10 564	-13 000	-17 500	-17 500	-16 500	-15 500
Feriepenger på sykepenger	-3 222	-1 100	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Gen tilskudd - rentekompensasjon	-5 804	-6 000	-6 000	-6 000	-5 900	-5 800
Tilskudd ressurskrevende tjenester	-10 272	-11 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Sysselsettingsmidler		-1 500				
Sum frie disp inntekter	-783 384	-820 708	-853 323	-853 323	-852 223	-851 123
Renteutgifter	17 460	21 500	20 800	22 400	24 100	25 700
Renteinntekter	-8 763	-8 000	-5 000	-4 000	-6 000	-6 000
Avdrag lån	38 205	45 700	56 500	51 000	53 000	50 000
Renteutgifter- husbanklån	2 854	1 300	3 000	3 000	3 000	3 000
Renteinntekter - husbanklån	-2 448	-1 250	-2 900	-2 900	-2 900	-2 900
Utbytte						
Premieavvik pensjon	549	-12 300	-14 333	-14 333	-14 333	-14 333
Motpost kap.kostnader/internkostnader		-20 229	-19 607	-19 840	-19 829	-19 625
Premieavvik amortisering	8 017					
Motpost kap.kostnader/kalk.rente	-1 865					
Motpost kap.kostnader/avskrivninger	-46 965					
Egenkapital KLP (overføring investeringer)		1 850	2 350	2 400	2 450	2 500
Finansutg/inntekt og overføring invest.	7 044	28 571	40 810	37 727	39 488	38 342
Sum inntekter til fordeling drift	-776 340	-792 137	-812 513	-815 596	-812 735	-812 781
Beregn netto drift sektor/stab eks tiltak (rammen)	737 628	724 162	771 616	773 639	771 369	770 319
Pensjonsutgifter		16 700	600	600	600	600
Eiendomsskatt -drift	769	400	525	525	525	525
Lærlinger, inkl sosiale utgifter (ny)	2 083	3 083	3 753	4 263	4 773	5 283
Lønnsreserve 01.05. i budsjettåret		9 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Formannskapets tilleggsbev.		500	500	500	500	500
Diverse refusjoner/overføringer	-1 571					
Lokalmed senter (ekskl renter og avdrag, se over)		2 100		4 200	4 200	4 200
Rentekomp - SHIUL hall		400	367	235	102	
Diverse		160				
Sysselsettingsmidler		1 500				
Kommunereformen		450				
Overskudd/Resultat	-37 431	-33 682	-27 152	-23 634	-22 666	-23 354

Vedtatt hovedoversikt drift etter arter

Driftsoversikt etter arter	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Øk.plan 2018	Øk.plan 2019	Øk.plan 2020
Skatteinntekter	329 144	340 818	364 751	364 751	364 751	364 751
Eiendomsskatt	15 059	15 500	16 500	16 500	16 500	16 500
Rammetilskudd	409 320	431 790	436 772	436 772	436 772	436 772
Overføringsinntekter (statlige/andre)	21 199	19 362	23 612	23 612	22 512	21 412
Brukerbetaling, salg og leieinntekter	148 063	140 752	144 429	147 103	150 650	153 455
Refusjoner/ovf med krav til motytelser	103 635	67 783	69 785	68 612	68 640	68 670
Sum driftsinntekter	1 026 420	1 016 005	1 055 849	1 057 350	1 059 825	1 061 560
Lønnsutgifter	609 669	604 372	636 186	636 178	636 053	636 287
Kjøp av varer/tjenester egenproduksjon	131 706	114 853	119 302	117 764	114 998	114 764
Kjøp av tjenester som erstatter egenprod	138 790	142 833	142 318	142 775	143 243	143 723
Overføringer	66 908	77 180	76 699	83 548	84 505	83 876
Avskrivninger	46 966	13 963	55 664	66 966	69 716	69 248
Fordelte utgifter	-13 180	-9 735	-9 553	-9 553	-9 553	-9 553
Sum driftsutgifter	980 859	943 466	1 020 616	1 037 678	1 038 962	1 038 345
Brutto driftsresultat	45 561	72 539	35 233	19 672	20 863	23 215
Finans-/renteinntekter	13 710	14 650	12 279	11 275	13 224	13 153
Finans-/renteutgifter	21 865	27 707	27 617	29 212	30 861	32 390
Avdragsutgifter, samt utlån	38 671	45 950	57 000	51 500	53 500	50 500
Resultat eksterne finanstransaksjoner	46 826	59 007	72 338	69 437	71 137	69 737
Motpost avskrivninger	46 966	13 963	55 664	66 966	69 716	69 248
Netto driftsresultat	45 701	27 495	18 559	17 201	19 442	22 726
Bruk av avsetninger	17 381	9 753	11 626	9 516	6 480	6 710
Avsetninger	25 651	3 566	3 033	3 083	3 255	6 082
Regnskapsmessig resultat	37 431	33 682	27 152	23 634	22 667	23 354
Netto driftsres i % av brutto driftsinntekt		2,7 %	1,8 %	1,6 %	1,8 %	2,1 %

Vedtatt hovedoversikt investeringer

INVESTERINGER i 1000 kr	Budsjett 2017	Økplan 2018	Økplan 2019	Økplan 2020
SUM HELSE OG REHABILITERING	5 750	2 000		
SUM OPPVEKST OG UTDANNING	4 900	4 050	2 300	2 300
SUM TEKNISK DRIFT OG KULTUR	29 095	26 540	28 100	14 550
SUM KTD - SELVKOSTOMRÅDER	13 000	11 100	10 700	9 700
SUM ADM OG HR	620	400	300	300
SUM ØKONOMI	2 511	2 455	2 450	2 500
SUM SAMFUNN OG UTVIKLING	116 500	116 890	15 900	12 500
Sum totale investeringer	172 376	163 435	59 750	41 850
FINANSIERING				
Egenkapital/Overføring fra drift (moms-komp)	32 155	30 082	10 170	6 830
Tilskudd		27 387	61 700	
Nye låneopptak	140 221	105 966	-12 120	35 020
Sum finansiering	172 376	163 435	59 750	41 850

1. Innledning

Rådmannen legger med dette fram forslag til økonomiplan for 2017-2020. Aurskog-Høland kommune er en kommune i vekst. Samtidig tillegges kommunene stadig nye oppgaver. Dette er en spennende og interessant utvikling, men også utfordrende. I tillegg har kommunen tidligere hatt et relativt lavt investeringsnivå. I sum bidrar disse faktorene til at kommunen har et betydelig investeringsbehov i perioden 2014-2020. Investeringsbehovet er fulgt opp med politiske vedtak som er innarbeidet i denne økonomiplanen. Økningene i investeringene skjer i hovedsak innen følgende områder:

- Bjørkelangen skole
- Helsehus
- Svømmeanlegg
- Myrvang - samlokaliserte boliger, avlastningsboliger, opplæringsleilighet og aktivitets- og dagsenter for mennesker med nedsatt funksjonsevne

I løpet av 2014 ble tre sektorplaner vedtatt som styringsdokumenter, for å gi en felles forståelse av langsiktige utfordringer, strategier og tiltak. I planarbeidet er det viktig å sikre en god sammenheng mellom de overordnede strategiene og de tiltak og prioriteringer som vil komme i økonomiplanen. Sammenhengen mellom sektorplanene og økonomiplan for 2017-2020 er forsøkt ivaretatt ved at hovedstrategier, mål og tiltak fra sektorplanene er innarbeidet i økonomiplanen, under teksten «Fra sektorplan til økonomiplan» i beskrivelse av sektorens tjenesteproduksjon. I tillegg er tiltak med økonomiske konsekvenser inntatt i økonomitabellene i sektordelen. Som nedfelt i gjeldende planstrategi, vedtatt i kommunestyret 20.06.2016, skal kommuneplanen rulleres i løpet av 2017. Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsverktøy, og omfatter alle viktige mål og oppgaver i kommunen.

Økonomiplanperioden 2017-2020 vil være en konsolideringsperiode for kommunen. Vedtatte investeringer skal gjennomføres samtidig som kommunen videreutvikles. I slutten av perioden vil Aurskog-Høland kommune og Rømskog kommune slås sammen til en ny kommune. Det er ikke lagt inn nye føringer i økonomiplanen utover det som er vedtatt i intensjonsavtalen mellom de to kommunene.

For å kunne møte utviklingen er det avgjørende at kommunen evner å omstille seg. Kommunen har forberedt seg på dette ved å forbedre driftsresultatene de siste årene. Innovasjon og digitalisering vil stå sentralt i de kommende årene. Disse hensynene må balanseres opp mot å opprettholde et tilstrekkelig tjenestetilbud, samt å videreutvikle tjenestetilbudet der det er nødvendig. Helt overordnet mener rådmannen at det vil være avgjørende viktig at resultatene (netto driftsresultat) ikke svekkes i den videre behandlingen av denne økonomiplanen. Det ligger en forpliktelse både hos ledere og ansatte å nå målene og gjennomføre tiltakene som beskrives i økonomiplan 2017-2020. Aurskog-Hølands verdigrunnlag «RAUS» står for respekt, ansvar, utvikling og service, og tar utgangspunkt i kommunens visjon, «Den romslige kommunen». Dette skal ligge til grunn for alt arbeid som utføres i kommunen.

Bjørkelangen, 3. november 2016

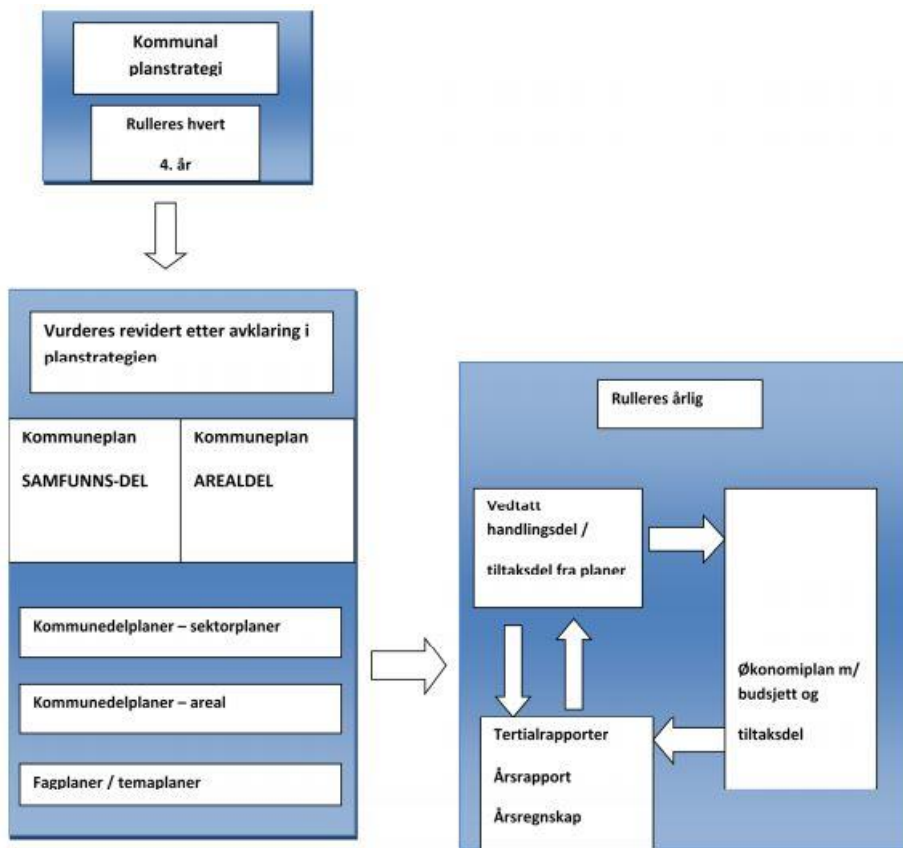
Siri Hovde, rådmann

2. Kommunens sentrale plansystem og styringssystem

Kommunens sentrale plansystem består av følgende elementer:

- Kommunal planstrategi
- Kommuneplanen
- Økonomiplanen (kommuneplanens kortsiktige del)
- Årsbudsjett
- Rapportering og regnskap

I tillegg kommer kommunedelplaner og kommunens andre planer.

Kommunal planstrategi

Bestemmelsen om kommunal planstrategi er nedfelt i den nye Plan og bygningsloven § 10-1. I bestemmelsen heter det at kommunestyret minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, skal utarbeide og vedta en kommunal planstrategi.

Planstrategien skal omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Ved behandlingen av planstrategien skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunal planstrategi for Aurskog-Høland kommune ble vedtatt av kommunestyret 20. juni 2016.

Kommuneplanen

Kommuneplanen trekker opp målsettinger og hovedprioriteringer for kommunen i et 12 års perspektiv, og består av en samfunnsdel og en arealdel. Gjeldende kommuneplan ble vedtatt i 2011. Planprogrammet for kommende rullering av kommuneplanen ble sendt på høring sommeren 2016, og det kom inn flere uttalelser som ble lagt fram for politisk sluttbehandling i kommunestyret 31. oktober 2016. Planprogrammet legger premissene for det videre arbeid med kommuneplanen.

Økonomiplanen (kommuneplanens kortsiktige del)

Økonomiplanen har et fireårig perspektiv, og rulleres hvert år. Økonomiplanen skal beskrive kommunestyrets mål og strategier de nærmeste årene, basert på forutsetninger og føringer lagt i kommuneplanen.

Økonomiplanen skal settes opp med balanse mellom utgifter og inntekter hvert år. I Aurskog-Høland behandler kommunestyret økonomiplanen i desember, og behandlingen skjer parallelt med behandlingen av årsbudsjettet.

Årsbudsjettet

Årsbudsjettet er identisk med det første året i økonomiplanen, og til forskjell fra de tre neste årene, bindende for kommunen. Årsbudsjettet skal settes opp i balanse, og skal bestå både av et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett.

Rapportering og regnskap

I løpet av året er det to hovedrapporteringer (tertialrapporter) som behandles av kommunestyret, med rapporteringstidspunkt per 30. april og 31. august. Her foretas det en grundig gjennomgang av regnskapet i forhold til budsjettet. Årsbudsjettet bestemmer nivået på tjenesteproduksjonen og utgifts- og inntektsnivået i budsjettet; tertialrapportene er rene avviksrappporter sett opp mot vedtatt budsjett.

Administrasjonen er gitt fullmakter til å justere budsjettet i løpet av året innenfor hver enkelt sektor/budsjettområde. I forbindelse med tertialrapportene foretas det budsjettjusteringer etter behov, både i de folkevalgte organer og administrativt.

Kommunen er pålagt å avgi løpende informasjon om ressursbruk og tjenesteproduksjon til bruk i nasjonale informasjonssystemer, jfr. kommuneloven § 49 og forskrift om rapportering per 15. februar hvert år. Kommunestyret er pålagt å behandle årsregnskapet og årsrapporten innen 1. juli det påfølgende år, jfr. kommuneloven § 48 og regnskapsforskriften § 10.

Kommunens styringssystem

Kommunens styringssystem er bygd opp rundt de ni fokusområdene som er vedtatt i kommuneplanen for 2011-2022. Styringssystemet baserer seg på å gjennomføre systematiske målinger av henholdsvis økonomisk balanse, sykefravær, medarbeidertilfredshet, brukertilfredshet og kvantitative resultater innenfor den enkelte virksomhet. Styringsinformasjonen som fremkommer danner grunnlag for den administrative styringen av kommunens virksomheter, og gjøres tilgjengelig for den politiske ledelsen i kommunen.

Fokusområdene er:

- Boligbygging og sentrumsutvikling
- Miljøvern
- Barn og unge

- Næringsutvikling
- Folkehelse
- Økonomi
- Kultur og frivillig arbeid
- Eldre
- Flyktning- og integreringspolitikk

Under hvert av disse fokusområdene har kommunestyret fastsatt politiske føringer og mål som er ledende for administrasjonen. Sektorplanene inneholder mål og satsningsområder for sektorene, samt mål og tiltak for den enkelte virksomhet. Økonomiplanen konkretiserer disse. Rapportering på måloppnåelse og tiltaksgjennomføring skjer gjennom tertialrapporter og årsrapport.

3. Verdigrunnlag og personalpolitikk

Aurskog-Høland kommunes visjon er: *Den romslige kommunen*. Kommunens verdier, RAUS, er tett knyttet til visjonen, og er utgangspunkt for kommunens etikk.

Verdigrunnlag

Kommunens visjon

Aurskog-Høland – den romslige kommunen.

Kommunens verdigrunnlag

Verdigrunnlaget «**RAUS**» tar utgangspunkt i visjonen, og står for:

Respekt. Alle har rett til å bli sett, hørt og tatt på alvor.

- Hvis svar ikke kan gis umiddelbart, er vi forpliktet til å gi informasjon om når svar kan forventes.

Ansvar. Vi tar ansvar og er til å stole på.

- Den myndiggjorte medarbeideren er den viktigste enkeltfaktor for hvordan kommunens tjenester oppleves.
- Vi skal være løsningsorienterte.
- Vi skal ta beslutninger innen vårt ansvarsområde.

Utvikling. Vi ser muligheter og gjør noe med dem.

- Årlige brukerundersøkelser og tilbakemeldinger skal være viktige faktorer i en kontinuerlig prosess for å utvikle og forbedre kvaliteten på tjenestene og de ansattes holdninger.

Service. Vi opptrer åpent, ærlig og tydelig.

- Serviceerklæringer på utvalgte tjenestoområder som er vedtatt politisk, gjøres kjent for brukerne.
- Serviceerklæringene skal brukes aktivt av de ansatte.

RAUS er forpliktende for kommunen/ansatte i forhold til:

- Brukere av kommunens tjenester.
- Sektoren/staben/virksomheten/avdelingen.
- Samarbeidspartnere i og utenfor kommunen.
- Den enkelte ansatte.

Kommunens personalpolitikk

Aurskog-Høland kommune har som hovedmål for sin arbeidsgiverrolle at:

De ansatte skal medvirke til at kommunens mål nås. Kommunens ansatte skal ha en meningsfylt arbeidsplass, med muligheter for personlig, sosial og faglig utvikling.

Medarbeiderne er kommunens viktigste ressurs for å gi innbyggerne tjenester med god kvalitet. Det stilles derfor krav til hvordan lederne på de ulike nivåene ivaretar og utøver ledelse.

Resultatene av hvordan vi klarer å rekruttere, beholde og utvikle medarbeidere er derfor svært viktig. Personalpolitikken skal bidra aktivt til at kommunen lykkes i å nå vedtatte mål.

“ Medarbeiderne er kommunens viktigste ressurs for å gi innbyggerne tjenester med god kvalitet.

4. Konsekvenser av statsbudsjettet 2017

Regjeringens signaler på kort og lang sikt

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren

Regjeringen legger opp til reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2017 på 3,4 milliarder kroner, tilsvarende 0,7 %. Videre legger regjeringen opp til en realvekst i frie inntekter på 4,075 milliarder kroner. Det tilsvarer en realvekst på 1,2 %. Årsaken til at veksten i samlede inntekter er lavere enn veksten i frie inntekter skyldes en reduksjon i øremerkede tilskudd med netto 1,3 milliarder kroner.

Inntektsveksten er i tråd med det som ble varslet i kommuneproposisjonen.

Inntektsveksten i 2017 er regnet fra inntektsnivået i 2016 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2016. Det innebærer at oppjusteringen av anslaget for kommunesektorens inntekter i 2016 ikke påvirker nivået på sektorens inntekter i 2017.

Pris og lønnsvekst for kommunesektoren for 2017 er anslått til **2,5 %**.

Særskilte områder

Opptrappingsplan for rus

Det foreslås en opptrapping på ytterligere 345 millioner for 2017.

Helsestasjonen og skolehelsetjeneste

Det foreslås en økning på 50 millioner til kommunenes satsing på helsestasjon og skolehelsetjeneste for 2017. I tillegg kommer 101 millioner øremerket tilskudd over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett i 2017.

Opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering

100 millioner kroner av veksten i de frie inntektene til kommunene begrunnes med økt satsing på habilitering og rehabilitering. I tillegg foreslås 100 millioner til en opptrappingsplan for dette området.

Det legges opp til at midlene til opptrappingsplanen økes til 300 millioner kroner innen 2019.

Personer med demens

Det foreslås å legge til rette for om lag 750 flere dagaktivitetsplasser til personer med demens i 2017, tilsvarende om lag 45 millioner kroner. Midlene er øremerkede tilskudd.

Styrking tilskuddet til rekruttering av psykologer

I 2017 styrkes tilskuddet til kommuner som rekrutterer psykologer med 20 millioner kroner. Dette tilsvarer minst 65 nye årsverk.

Skole

150 millioner kroner av veksten i frie inntekter er knyttet til styrking av arbeidet med tidlig innsats i skolen. Tidlig innsats blir et sentralt tema i stortingsmeldingen om kvalitet i skolen og statlig virkemiddelbruk, som legges frem primo 2017.

Integrering – videreføring av ekstratilskudd

Regjeringen foreslår å videreføre ekstratilskudd til kommuner ved bosetting av flyktninger. Kommunene vil i 2017 motta ekstratilskudd for personer som bosettes innen utgangen av september 2017.

I tillegg gis det ekstratilskudd på 500.000 kroner per person som bosettes fra institusjon/tilrettelagt avdeling.

Regjeringen vil også videreføre ekstra engangstilskudd på 100.000 kroner per enslig mindreårig som blir bosatt i 2017.

Omlegging av refusjonsordningen

Refusjonsordningen for kommunale barnevernstiltak legges om til en ordning med fast tilskudd for hver enslig mindreårig som bosettes. Tilskuddet slås sammen med det særskilte tilskuddet som kommunene mottar ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger. Tilskuddssatsen skal være høyere for de yngste barna, slik at det blir insentiv til å bosette disse. Tilskuddssatsen er foreslått til 1.198.000 per år for barn under 16 år, og 750.000 per år fra og med året de fyller 17 frem til de fyller 20.

Øyeblikkelig hjelp

Fra 2017 får kommunene en plikt til å tilby øyeblikkelig hjelp døgnopphold for brukere med psykisk helse- og rusproblematikk. Den kommunale plikten skal kun omfatte pasienter og brukere kommunen har mulighet til å utrede, behandle eller yte omsorg til.

Det foreslås å innlemme 86,5 millioner kroner i kommunenes rammetilskudd. Dette tilsvarer 16. 700 liggedøgn fra psykisk helsevern, og 600 liggedøgn fra tverrfaglig spesialisert rusbehandling til kommunenes frie inntekter.

Skatt og rammetilskudd

Nytt inntektssystem for kommunen iverksettes fra 2017 i samsvar med de prinsipper som ble vedtatt i kommuneproposisjonen:

- Kostnadsnøkklene i utgiftsutjevningen er basert på nye statistiske analyser.
- Delkostnadsnøkklens andel av hovedkostnadsnøkkelens blir re-vektet årlig basert på siste avlagte regnskap.
- Strukturkriterium er innført for å gradere basistilskuddet.
- Regionalpolitiske tilskudd er omlagt med større vekt på innbyggertall. I tillegg vil distriktsindeksen få betydning for småkommunetillegget.

Inntektsutjevningen er uendret og innføring av eventuell selskapskatt er utsatt. Ved beregning av skatt og rammetilskudd for 2017 er KS sin beregningsmodell benyttet.

Finanskapittelet i Aurskog-Høland kommune

Skatt

Skatteanslaget for 2017 er beregnet til 364,7 millioner kroner. I 2. tertial 2016 ble prognosen fra 1. tertial opprettholdt på 346,8 millioner kroner.

Rammetilskudd

For 2017 er rammetilskuddet beregnet til 436,8 millioner. Prognosen for 2016 ligger på 429,8 millioner kroner.

Samlet sett gir dette beregnede inntekter på skatt og rammetilskudd på 801,5 mill. kroner i 2017.

Eiendomsskatt

Det er ikke lagt opp til endringer i promillesats eller bunnfradrag i økonomiplanperioden 2017-2020. Økningen i eiendomsskatt fra 2016 til 2017 skyldes forventet økning i formuegrunnlagene som følge av prisstigning fra 2014 til 2015. Når det gjelder utgiftssiden, vises det til nærmere omtale under kapittel 5 vedrørende stab økonomi.

Integreringstilskudd

Beregningen av integreringstilskudd har tatt hensyn til IMDIs henvendelse til Aurskog-Høland om at kommunen ikke skal bosette enslige mindreårige i 2017. Dette medfører at det bosettes 25 flyktninger i 2017, en nedgang på 15 fra det opprinnelige anslaget.

	ØP 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Integreringstilskudd	17,5 mill. kr	17,5 mill. kr	16,5 mill. kr	15,5 mill. kr

Generelt tilskudd rentekompensasjon

Det gis rente- og avdragskompensasjon for investeringer i omsorgssektoren, og rentekompensasjon for investeringer i skolesektoren og til kirkebygg. Ordningen administreres av Husbanken. Aurskog-Høland kommune har tatt ut sin del av rammen til skolesektor.

	ØP 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Rentekompensasjon	6 mill. kr	6 mill. kr	5,9 mill. kr	5,8 mill. kr

Ressurskrevende tjenester

Det gis et øremerket tilskudd fra Staten til ressurskrevende tjenester. Det gjøres fratrukk i beregningsgrunnlaget for kommunal egenandel. Kommunens kompensasjon opprettholdes på 80 % av netto lønnsutgifter utover innslagspunktet. Innslagspunktet er økt til 1.157.000. Den årlige inntekten i perioden 2017-20 er beregnet til 10 millioner kroner, en reduksjon på 1 million fra 2016. Tilskudd til funksjonshemmede utbetales via rammetilskuddet.

	ØP 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Ressurskrevende tjenester	10 mill. kr	10 mill. kr	10 mill. kr	10 mill. kr

Rente- og avdragsutvikling

Ved regnskapsavslutningen for 2015 hadde kommunen en brutto lånegjeld på 778,4 millioner kroner ekskl. startlån. Ettersom de planlagte låneopptakene er 274,9 millioner kroner større enn låneavdragene i 2016, vil kommunens bruttogjeld ved inngangen til økonomiplanperioden 2017-2020 være 1 053,3 millioner kroner.

Utviklingen i brutto lånegjeld i perioden 2015-2020 vises i tabellen nedenfor:

(Tall i millioner kr)	R 2015	B 2016	ØP 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Låneopptak		320,6	140,2	106,0	-12,1	35,0
Låneavdrag		-45,7	-56,5	-51,0	-53,0	-50,0
Sum brutto lånegjeld per 31.12 (ekskl. startlån)	778,4	1 053,3	1 137,0	1 192,0	1 126,9	1 111,9

Etter flere år med høye investeringer, vil investeringstakten flate ut, og brutto lånegjeld i økonomiplanperioden 2017-2020 ha en moderat økning med 5,6 %, eller 58,6 millioner kroner. Målsettingen i kommuneplanen om at låneavdrag skal være høyere enn låneopptak i løpet av en fireårsperiode vil dermed langt på vei være oppfylt i økonomiplanperioden 2017-2020. I tillegg viderefremmes startlån fra Husbanken til låntakere, og disse betaler renter og avdrag. Det tilstrebes at kommunens låneprofil i Husbanken blir slik at etterslepet på renter og avdrag blir minst mulig. Det budsjetteres derfor i liten grad med at kommunen skal få utgifter på dette. Det innebærer også at ekstraordinær nedbetaling av startlån fra brukerne må tilbakebetales Husbanken årlig.

Avdrag på lån

Kommunen nedbetaler sine lån med såkalte minstelånsavdrag. Dette beregnes ut fra forholdet mellom avskrivninger, bokførte anleggsmidler og lånegjeld.

	2017	2018	2019	2020
Minstelånsavdrag	56,5 mill. kr	51,0 mill. kr	53,0 mill. kr	50,0 mill. kr

Renteutgifter

Utviklingen i renteutgifter kan i hovedsak forklares med forventet økt rentenivå. Det budsjetteres med at rentenivå øker fra 1,42 % i 2017 til 2,04 % i 2020.

	2017	2018	2019	2020
Forventede renteutgifter (ekskl. startlån)	20,8 mill. kr	22,4 mill. kr	24,1 mill. kr	25,7 mill. kr

Renteinntekter

Renteinntektene forventes å være relativt stabile i økonomiplanperioden.

	2017	2018	2019	2020
Forventede renteinntekter (ekskl. startlån)	5,0 mill. kr	4,0 mill. kr	6,0 mill. kr	6,0 mill. kr

Startlån

	2017	2018	2019	2020
Låneopptak startlån	25,0 mill. kr	25,0 mill. kr	25,0 mill. kr	25,0 mill. kr

Oversikt over låneportefølje per 31.08.2016

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Rentebytteavtaler						
Aurskog - Danske Bank Markets - Swap 1	62818	15.09.2021	55 000 000	5,22 %	3,690	15.09.2021
Aurskog - Danske Bank Markets - Swap 1	62818	15.09.2021	-55 000 000	-5,22 %	1,780	15.09.2016
Aurskog - Nordea - Swap 1	1182574	20.09.2017	50 000 000	4,75 %	3,784	20.09.2017
Aurskog - Nordea - Swap 1	1182574	20.09.2017	-50 000 000	-4,75 %	1,050	20.09.2016
			0	0,00 %	INF	
Hovedbok, Verdipapirmarkedet						
Aurskog-Høland - Danske Bank Markets 12 mnd	NO0010745813	21.09.2016	150 000 000	14,24 %	1,720	21.09.2016
Aurskog Høland - SEB - Sertifikat	NO0010767106	12.09.2016	112 600 000	10,69 %	1,160	12.09.2016
			262 600 000	24,93 %	1,480	
KLP Kommunekreditt, Hovedbok						
Aurskog - KLPK - Fast	83175310943	18.09.2018	133 300 000	12,66 %	3,380	18.09.2018
			133 300 000	12,66 %	3,380	
Kommunalbanken, Hovedbok						
Aurskog - KBN - Fast	20150152	18.03.2020	201 000 000	19,08 %	1,590	18.03.2020
Aurskog Høland - KBN - Sertifikat	20160085	16.02.2017	200 000 000	18,99 %	1,285	16.02.2017
Aurskog-Høland - KBN - Sertifikat	20160222	28.04.2017	120 551 000	11,45 %	1,220	28.04.2017
Aurskog Høland - KBN - Fast	20160247	13.05.2046	135 827 000	12,90 %	1,590	13.05.2019
			657 378 000	62,41 %	1,429	
		Total:	1 053 278 000	100,00 %	1,918	

Lønns- og pensjonsutgifter

Lønnsutgifter

Lønnsbudsjettet for 2017 er utarbeidet etter det sentrale og lokale tariffoppgjøret per 01.05.2016. Helårsvirkningen er innarbeidet i sektorenes/stabenes rammer.

Lønnsreserve

Kommunens lønnsreserver for 2017 er beregnet etter en årlig lønnsvekst på 2,85 prosent, og beregnes til å utgjøre 8 millioner kroner. Reserven skal dekke lønnsoppgjøret i 2017. Overhenget til 2017 for kapittel 4-ansatte, det vil si ansatte som ikke er ledere eller som er plassert inn i «akademiker-kapittelet», er anslått til å være 0,8 %.

Dette er anslag, og vil være forbundet med noe usikkerhet.

Inntekt av sykepenger

Refusjon av feriepenger fra NAV beregnes til 1,8 millioner kroner. Beregningene bygger på erfaringstall.

Pensjon og arbeidsgiveravgift

Budsjetterte kostnader til pensjon er utarbeidet på grunnlag av prognoser fra KLP og Statens pensjonskasse (SPK).

5. Tjenesteproduksjon

Befolkningsutvikling og boligbygging

Folketallet i Aurskog-Høland var 16.057 per 1. juli 2016. De tre siste årene har kommunen hatt en befolkningsvekst på cirka 1,2 %, noe som tilsvarer 218 nye innbyggere hvert år. Dette er innenfor veksten på 1-1,5 % som beskrives i kommuneplanen for 2011-2022. I det vesentligste er det netto innflytting som bidrar til befolkningsveksten.

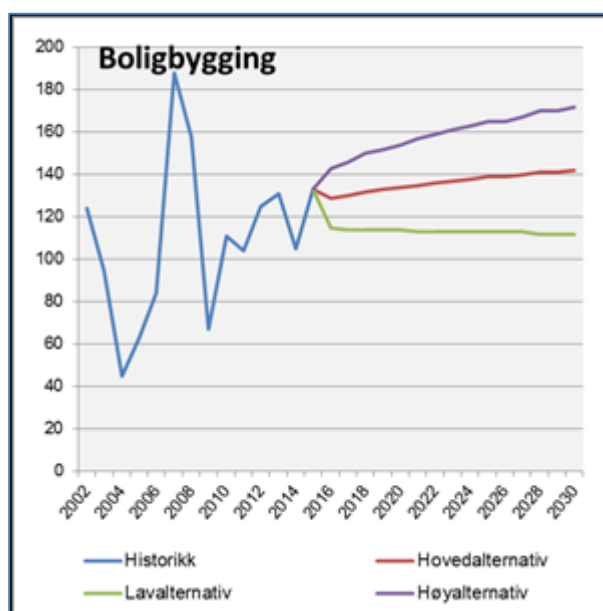
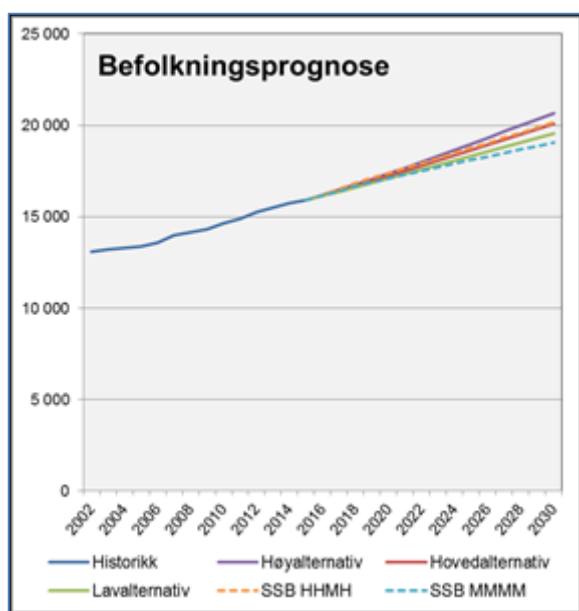
De siste tre årene hatt kommunen hatt fødselsoverskudd med et årlig gjennomsnitt på 16 personer, det vil si at det fødes flere enn det dør. Fødselsoverskuddet har nær sammenheng mellom boligbygging og befolkningsvekst.

Boligbygging de siste 4 år

(Brukstillatelser)	2011	2012	2013	2014	2015
Antall ferdigstilte boenheter	115	142	158	131	132

Boligbyggeprogram 2015 - 2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antall planlagt bygde boenheter	114	114	114	114	114	114

Akershus fylkeskommune har i 2016 utarbeidet nye befolkningsprognoser. Prognosen bygger på antatt boligbygging, samt observert historisk sammenheng mellom boligbygging og nettoflytting, inkludert innvandring til kommunen.

Befolkningsprognosen vises med et hovedalternativ, høyalternativ og lavalternativ. I tabellen er dessuten prognosene til Statistisk sentralbyrå (SSB) tatt inn. SSBs høyalternativ er i hovedsak samsvarende med fylkeskommunens hovedalternativ. Prognosen viser at Aurskog-Høland kommune vil ha cirka 20.000 innbyggere i 2030.

Det er ingen forhold som tilsier at kommunen framover ikke skal ha vekst i folketallet. I Aurskog-Høland er det fortsatt mulig å skaffe seg en enebolig til under 2 millioner kroner, og dette er interessant i boligmarkedet. Ny skole, svømmebasseng og helsehus på Bjørkelangen er også momenter som spiller inn når folk vurderer å skifte bosted. Ny vei mellom Fetsund og Lillestrøm og kollektivtilbud bidrar også til å gjøre kommunen attraktiv. Områder for nye boliger skal vurderes nærmere i forbindelse med kommuneplanen.

Gjennomsnittlig årlig boligbygging er 113 (lavalternativ), 136 (hovedalternativ) og 159 (høyalternativ). Nivåene er satt ved hjelp av framskriving av trend i ulike tidsperioder.

Aurskog-Høland kommune har vedtatt, i kommunestyret 08.02.16, å ta imot inntil 31 flyktninger i 2016, og 40 i 2017, herav henholdsvis 6 og 15 mindreårige flyktninger.

20.000

Prognosen viser at Aurskog-Høland kommune vil ha cirka 20.000 innbyggere i 2030.

Beskrivelse av tjenesteproduksjon

Sektor: Oppvekst og utdanning

Til sektoren hører skoler, barnehager, voksenopplæring, pedagogisk utviklingstjeneste, barnevern, forebyggende tjenester med jordmortjeneste, helsestasjon, skolehelsetjeneste, barne- og ungdomsteam. Sektoren har også ansvar for bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger.

Kommunen har følgende skoler: Aursmoen 1.-10.trinn, Bjørkelangen 1.-10.trinn, Bråte 1.-10.trinn, Haneborg 1.-7.trinn, Setskog 1.-7.trinn, Løken 1.-7.trinn. Til sammen har vi cirka 1920 elever i grunnskolen.

Det er sju kommunale barnehager: Aursmoen, Flatbyjordet, Setskog, Burholttoppen, Festningsåsen, Løken og Bråtebakken. Antall barn i barnehagene er cirka 800. Kommunen har også tilsynsansvaret for de private barnehagene. Dette er Ekeberg, Epletunet, Barnehagegården AS, Ole Brumm, Kjelle gårdsbarnehage, Hofmoen, Lundebygrenda og Plommehagen.

Drift av de ulike tjenestene er regulert gjennom, og forankret i, lovverk og forskrifter.

Utviklingstrekk

Det er økning i antall barn og unge i kommunen. Veksten er avhengig av flyttemønsteret til og fra kommunen, og i hvilken grad det blir bygd nye boliger. Det er sterkest vekst i de største tettstedene. Aursmoen og Bjørkelangen berøres derfor mest. Aursmoen skole har nå cirka 600 elever, og må sies å være full. Fra skoleåret 2017-2018 etableres det paviljonger for å dekke behovet for flere klasserom, i påvente av en utviklingsplan for skolen.

Den demografiske utviklingen påvirker alle sektorens tjenesteområder. Kommunens tjenester påvirkes også av statlige reformer og strukturendringer. Innenfor barselomsorgen er det svært kort liggetid for fødende, noe som gir kommunen ansvar for å følge opp barselkvinnene på en annen måte enn for noen år siden.

Det kommunale barnevernet merker reformene i, og nedbyggingen av, det statlige barnevernet, og staten kompensere ikke fullt ut for denne reformen. Flere oppgaver må løses lokalt.

Aurskog-Høland skal i 2017 bosette enslige mindreårige flyktninger. Dette er et stort ansvar og en viktig oppgave, som krever at vi fortsetter å samarbeide godt på tvers av sektorer og virksomheter. Et godt tverrfaglig samarbeid bidrar til tidlig innsats og bedre oppfølging av barn og unge.

Økonomiske rammer

(i 1000 kroner)		B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Tildelt netto ramme		320 898			
Tiltak					
Grunnskole (fra statsbudsjettet)	Tidlig innsats 1.-4. trinn	456			
Grunnskole	Økt lærertetthet (bortfall inntekter)		1 207		
Barnehage (fra statsbudsjettet)	Gratis kjernetid	80			
Barnevern	Generell økning i ramme	3 000			
Helsestasjon (fra statsbudsjettet)	Økt satsning helsestasjon og skolehelsetjeneste	215			
Bolig enslige mindreårige flyktninger	Integreringstilskudd, andel EM ¹ (5 stk)	1 100	-300	-400	-50
Netto driftsutgifter		325 749	326 656	326 256	326 206

Utvikling i sektorens rammer

(i 1000 kroner)	R 2015	B 2016	B 2017
Brutto driftsutgifter	366 927	368 237	379 551
Brutto driftsinntekter	-70 314	-53 128	-58 653
Netto driftsutgifter	296 613	315 109	320 898

Nye investeringer

Prosjekter (i 1000 kroner)	B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
IKT grunnskole	1 200	1 000	1 000	1 000
Inventar/utstyr skoler og VO ²	1 400	1 400	700	700
Helhetlig administrativ støtte (ny versjon av system)	600			
Varslingssystem skoler og barnehager (ROS ³)		750		
Realfagskommune - barnehage og skole		300		
Inventar/utstyr barnehager	600	600	600	600
Nye Løken barnehage - inventar	400			
Nye Løken barnehage - uteområder	700			
Sum Oppvekst og utdanning	4 900	4 050	2 300	2 300

¹ Enslige mindreårige flyktninger² Voksenopplæringen³ Risiko- og sårbarhetsanalyse

Kommentarer til den økonomiske utviklingen

Sektorens ramme får følgende styrking: Helsestasjon og skolehelsetjeneste, tidlig innsats 1.-4.trinn, utvidelse av ordningen med gratis kjernetid i barnehager for 3-åringer, og økt driftsramme til barnevernet. Ekstra naturfagstime og midler til innføringsklasse videreføres, jfr vedtatt økonomiplan fra 2016-2019.

Den statlige finansieringen av tre lærerstillinger på Aursmoen skole bortfaller fra skoleåret 2017 – 2018. Merkostnadene for dette er løst innenfor sektorens ramme. Fra skoleåret 2017-2018 etableres det paviljonger på Aursmoen skole, for å dekke behovet for flere klasserom på barnetrinnet. Dette gjøres i påvente av en utviklingsplan for skolen.

Barnehagene tilføres midler for å utvide gratis kjernetid til også å gjelde 3-åringer. Midlene til helsestasjon og skolehelsetjeneste kommer via statsbudsjettet. Ved å disponere midlene i sin helhet slik stortinget ønsker, er vi i posisjon til å søke om andre frie midler (kalt belønningsmidler) til ulike forebyggende tiltak.

Stortingets formål med ordningen tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats fra 1.-4. trinn, er å sette kommunene i stand til å øke lærertettheten på 1.-4. trinn. Midlene er derfor øremerket lærerstillinger til undervisning. Midlene til varig styrking blir videreført våren 2017, i skoleåret 2017-18 og senere skoleår, så lenge Stortinget ønsker at tiltaket skal eksistere.

Barnevernet har en økning i antall barn med omsorgsovertakelse. Budsjettøkningen vil gi virksomheten mer realistiske driftsrammer.

Investeringene skal ivareta nødvendig utvikling og utskifting av IKT-løsninger i grunnskolen. Midlene skal også gi mulighet for utskifting/nye innkjøp av inventar og utstyr.

Mål og satsningsområder

Fra sektorplan til økonomiplan

Hensikt

- Synliggjøre og konkretisere strategiene i sektorplanen over i økonomiplanen.
- Oppnå god styring med virksomhetene i sektoren.
- Rapportere på status og resultater.

Sektorens hovedstrategier

- Økt tverrfaglig samarbeid.
- Robuste fagmiljøer.
- Kvalitetsutvikling.

Utviklingsområde: Knytte profesjonene tettere sammen gjennom tverrfaglig samarbeid og tidlig innsats

Enkelte barn og unge med sammensatte vansker og problemer kan ha behov for tjenester på tvers av en sektorisert kommunal forvaltning. Et tverrfaglig samarbeid vil bidra til en tryggere oppvekst for disse barna.

Mål

- Alle virksomheter i sektor Oppvekst og utdanning deltar aktivt i tverrfaglig samarbeid, og prioriterer tidlig innsats.
- Samarbeidsmodellen *Sammen om barn* skal institusjonaliseres⁴ i alle virksomheter i sektor Oppvekst og utdanning.

Tiltak til mål 1

- Følgende kurs og metoder anvendes: COS⁵, nettverksmøter, fortsatt foreldre, SMIL⁶, Bra mat, Zippys venner på barnetrinnet og *Alle har en psykisk helse* og *Drømmeskolen* på ungdomstrinnet.
- Aurskog-Høland modellen brukes aktivt, og 3b-møter gjennomføres etter behov.
- Det gjennomføres felles kompetansehevingstiltak gjennom sektorens nettverks- og kompetanseplan.

Målindikatorer til mål 1

- Antall 3b-møter gjennomført og deltatt i.
- Antall kurs/grupper gjennomført.

Tiltak til mål 2

- Alle ledere i sektoren har ansvar for at modellen gjøres kjent på personalmøter minst to ganger i året.
- Det er lederes ansvar at modellen brukes og gjøres kjent for foreldre, for eksempel i samtaler/møter med foreldre.
- Modellen *Sammen om barn* presenteres sammen med Aurskog-Høland modellen i samlingen for nyansatte.
- Modellen *Sammen om barn* videreutvikles for å kunne følge opp mottak av enslige mindreårige asylsøkere.

Målindikatorer til mål 2

- Ledere rapporterer på gjennomføring av tiltak i forbindelse med tertialrapport.
- Nye tiltak knyttet til mottak av enslige mindreårige asylsøkere er synliggjort i modellen på hjemmesiden.

Utviklingsområde: Enslige mindreårige flyktninger

Fra 2017 vil Aurskog-Høland kommune ha etablert et bofelleskap for enslige mindreårige asylsøkere. Fordi behovet har endret seg når det gjelder mottaksplasser for enslige mindreårige flyktninger, vil det antagelig ikke bli behov for flere bofelleskap av denne typen. Kommunen får et verdifullt tilskudd til befolkningen og kommunen skal etablere og utvikle en ny tjeneste.

Mål 1: Beboerne skal ivaretas på en måte som gjør at de kan utvikle sin personlighet, sine talenter og evner, slik at de har mulighet til å mestre et selvstendig liv (FNs konvensjon om barns rettigheter Art. 28).

Tiltak

- Avklare hver enkelt ungdoms ressurser og behov.
- Tett samarbeid med 1. og 2. linjetjeneste.
- Bistå ungdommen i deres hverdagsliv.
- Følge opp faglig og sosial læring i skole, bosituasjon og fritid.

---

⁴ Institusjonalisering – Modellen er iverksatt og kjent, slik at den fører til varig praksisendring i den enkelte virksomhet (M. Miller, 1987)

⁵ Circle of Security

⁶ Styrket Mestring i Livet

Mål 2: Aktivisere og involvere lokalmiljøet for å gi ungdommene trygghet, tilhørighet og mestring.

Tiltak

- Knytte kontakter mellom ungdommene og fritidsaktiviteter.
- Miljøarbeidere følger tett opp og bidrar inn i fritidsmiljøet der EMA deltar.
- Rekruttere og følge opp besøksfamilier.
- Samarbeide med lokalt næringsliv for arbeidspraksis gjennom helgejobber, feriejobber etc.
- På sikt rekruttere «hybel-familier», slik at overgang til selvstendig liv i egen bolig går lettere.

Utviklingsområde: Forebyggende tjeneste

Forebyggende tjeneste består av jordmortjeneste, helsestasjon, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, tuberkulosekontroll, helsetjeneste til flyktninger, familieteam og utekontakter.

Hovedmål: Forebyggende tjenester arbeider etter prinsippet om tidlig innsats i alle tjenesteområdene.

Mål 1: Alle brukere får tidlig og samordnet hjelp, som gir helhet og kontinuitet i tjenestetilbudet.

Mål 2: Tjenesten skal videreutvikles med vekt på tverrfaglig samarbeid og kompetanseheving.

Tiltak for å nå mål 1

- Nye retningslinjer for barselomsorg følges opp for å sikre et godt tilbud om tidlig barselbesøk.
- Hjemmebesøk av helsesøster til minst 75 % av nyfødte.
- Forsterket helsestasjon skal ivareta samordning av tiltak for barn og foreldre med ekstra behov for støtte.
- Barne- og ungdomsteam samarbeider tett med henvisende instans og andre involverte parter.
- Utekontaktene har fokus på de yngste barna i målgruppa, og bidrar til å ha grupper i skolen.
- Forpliktende samarbeid for å sikre overganger.

Tiltak for å nå mål 2

- Videreutvikle forsterket helsestasjon med utvidelse av tilbudet til barn fra 0-5 år.
- Systematisk samarbeid med andre tjenester, med samtykke fra foreldre.
- Tidlig innsats overfor barn med overvekt og fedme, gjennomføre Bra mat-kurs for foreldre og barn opp til 14 år.
- Utvikle et tilbud om "Bra mat" til elevene i skolen, sammen med skolene.
- Sikre gode rutiner for god overgang mellom helsestasjon og barnehage.
- Gjennom økt satsing på gruppetiltak skal skolehelsetjenesten rette innsatsen mot forebygging.
- Sørge for høy faglig kompetanse, og opprettholde god kvalitet på alle tjenestene.
- Helsestasjon for ungdom videreutvikles, og eventuelt utvides.

Måleindikatorer

- Antall gravide og antall barselbesøk.
- Antall fødsler og hjemmebesøk.
- Antall gruppeaktiviteter/tiltak i skolen.
- Antall Bra mat-kurs og deltakere.
- Antall henviste saker Barne- og ungdomsteam.
- Antall timer oppsøkende timer utekontakt- antall brukere.
- Antall familier som følges i Forsterket helsestasjon.

Utviklingsområde – Pedagogisk utviklingstjeneste

Pedagogisk utviklingstjeneste består av PP-tjenesten, logoped, skolefaglig rådgiver, koordinator for ekstern vurdering, og tverrfaglig koordinator.

Pedagogisk utviklingstjeneste er en robust tjeneste som kan gi et helhetlig tilbud til kommunens barnehager, skoler og innbyggere

Mål 1: Systemrettet arbeid er videreutviklet fra våren 2016.

Mål 2: Det er kontinuitet og stabilitet i tjenesten.

Tiltak mål 1

- Nye rutiner innføres for å sikre bedre samhandling og kommunikasjon mellom PPT og barnehager.
- Evaluere ressursteamordningen i skole.
- Profilerer av tjenesten rettet mot medarbeidere i barnehager, skoler, barnevernstjeneste og forebyggende tjeneste.
- Veiledning, etterutdanning og videreutdanning for å øke (spiss)kompetansen hos de ansatte i tjenesten.
- Gjennomføre pilotprosjekt hvor fast tid settes av på skolen, slik at lærere kan reflektere over pedagogiske utfordringer sammen med PP-rådgiver.
- Lesekartet er innført på alle skoler i kommunen.
- Sikker arbeidsflyt, med nye skjemaer, er tatt i bruk på alle skoler i kommunen.

Tiltak mål 2

- Alle ansatte i Pedagogisk utviklingstjeneste deltar på felles kompetanse/utviklingstiltak i løpet av året.
- Det etableres en veiledningsordning for PP-rådgiverne.
- Pedagogisk utviklingstjeneste profilerer seg for studenter som er under utdanning.
- Vurdere våre rammebetingelser opp mot omkringliggende kommuner, med tanke på å beholde og rekruttere medarbeidere.

Måleindikatorer

- Nye rutiner for samarbeidet PPT – barnehage er innført.
- Evaluering av ressursteamordning er gjennomført.
- Infoskriv/brosjyre om Pedagogisk utviklingstjeneste er utarbeidet og spredt.
- Profileringsstiltak er gjennomført.
- Økning av relevante søkere på stillinger.

Utviklingsområde: Skolefritidsordningen (SFO) og fremtidig utvikling av denne

Mål

- SFO skal arbeide i henhold til «Kvalitetsplan for skolefritidsordningen i Aurskog-Høland kommune», samt felles utarbeidede vedtekter, og rutiner knyttet til dette.
- SFO har profesjonelle medarbeidere, som hele tiden har fokus på kommunens verdigrunnlag RAUS.

Tiltak

- Tilbud om kompetanseutvikling for alle ansatte.

- Det arrangeres felles planleggingsdag hvert år.
- Arbeide aktivt for at alle ansatte skal gjøres kjent med, og få et eierskap til, styringsdokumenter og målsetninger.

Måleindikator

- Fortsette arbeidet med å revidere felles planer og rutiner for SFO, samt utarbeide nye ved behov.
- Revidere og utarbeide lokale planer og rutiner.
- Brukerundersøkelse.
- SFO arbeider i henhold til den kommunale kvalitetsplanen.

Utviklingsområde: Voksenopplæring

Voksenopplæringen har ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til innvandrere, introduksjonsprogram til flyktninger og spesialundervisning for voksne.

Vellykket integrering – gjennom tett og bredt samarbeid, tidlig avklaring og individuell tilpasning.

Mål

I samarbeid med Flyktingetjenesten/NAV, andre kommunale og private virksomheter og gjennom VO-samarbeidet på Romerike, etableres og videreutvikles det rutiner og tiltak som sikrer en optimal integrering av innvandrere gjennom deltakelse på arbeidsplasser og i fritidsaktiviteter.

Tiltak

- Sikre nok praksisplasser til introduksjonsordningen i kommunale virksomheter.
- Vurdere muligheter for å utvide Voksenopplæringens lokaler, og samlokalisere virksomheten med flyktingetjenesten.
- Tidlig bruk av NAVs tiltakspakke i introduksjonsordningen.
- Etablere og videreutvikle gode rutiner for samarbeid med næringslivet, Frivilligsentralen og lag og foreninger.
- Bedre individuell plan (IP) og rutiner rundt bruk av den. Gjennomgå og bedre oppstarts-, kartleggings- og informasjonsrutiner i introduksjonsordningen.

Måleindikator

- Praksisplasser til introduksjonsordningen: Alle kommunens virksomheter tar ansvar og bidrar.
- Eventuell samlokalisering med Flyktingetjenesten er vurdert og avklart.
- Kontakt og samarbeid med Frivilligsentralen videreføres og videreutvikles.
- Det er sett på og vurdert samarbeidmuligheter sammen med næringsforeninger, lag og foreninger.
- Det er tidlig avklaring og tett oppfølging av deltakerne i introduksjonsordningen, gjennom oppstartsmøter og jevnlig deltakersamtaler med kontaktlærer.
- Rutine for tidlig bruk av NAVs tiltakspakke i introduksjonsordningen er innført og benyttes.
- Andel deltakere i arbeid/utdanning ved gjennomført introduksjonsordning ligger på landsgjennomsnitt, eller bedre.
- Andel deltakere med resultat A2 eller bedre på norskprøvene ligger på landsgjennomsnitt, eller bedre.
- Det er aktiv bruk av vurdering for læring og undervisningsorientert skoleledelse i opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Dette synliggjøres i halvårsplan for møter/utviklingsarbeid.

Utviklingsområde: Barnevern

Norges beste barnevern - Tidlig innsats - Kunnskap og kompetanse - Høy kvalitet på saksbehandlingen

Mål: Barneverntjenesten tar i bruk de seks nasjonale kvalitetsmålene for å videreutvikle kvaliteten i barnevernets tjenester. I økonomiplanperioden er det hovedvekt på:

Kvalitetsmål 4: Barn og familier skal møte tjenester som er samordnet og preget av kontinuitet.

Kvalitetsmål 5: Barnevernets ressurser skal utnyttes godt

Tiltak til kvalitetsmål 4

- Barneverntjenesten sikrer kontinuitet gjennom gode overganger mellom tjenestens ulike team.
- De ulike teamene må organisere sitt arbeid slik at en familie ikke må bytte saksbehandler mer enn nødvendig.
- Barneverntjenesten må sikre kvalitet og koordinerte tjenester, for å yte helhetlig tiltak rundt barnet og familien.

Måleindikator

- Brukerundersøkelsen (Bedre kommuner).
- Egenvurdering/ evalueringsrapport.
- Halvårsrapport til Fylkesmannen.

Tiltak til kvalitetsmål 5

- Omstille tjenestens tiltaksarbeid jevnlig for å tilpasse det til skiftende behov i familiene.
- Barnevernet rekrutterer og beholder kompetente ansatte og ledere, slik at barna får den hjelpen de trenger.
- Videreutvikle interkommunalt ressursteam, slik at de kan bistå barnevernet i kompliserte saker.
- Ved valg av tiltak må det tas hensyn til barnets behov, alvoret i situasjonen, forventet nytte, og kostnadene forbundet med tiltaket.

Måleindikator

- Brukerundersøkelsen (bedre kommune).
- Egenvurdering/ evalueringsrapport.
- Rapportering til SSB/ Fylkesmannen.

Utviklingsområde: Barnehage

Tilbudet - Kompetanse og ledelse - Kapasitet og struktur - Rollen som myndighet og eier

Mål 1: Barnehagene i Aurskog-Høland har profesjonelle lederteam.

Mål 2: Barnehagene i Aurskog-Høland har barn med god sosial kompetanse.

Tiltak til mål 1

- Skape felles forståelse av begrepet profesjonell ledelse.
- Individuell oppfølging av den enkelte leder.
- Anvende lærende nettverk som metode.

Tiltak til mål 2

- Iverksette Kari Lamers utviklingsmodell.
- Tilpasse modellen til den enkelte barnehage.
- Legge til rette for og gjennomføre systematisk refleksjon, med særlig oppmerksomhet på relasjonskompetanse.

Måleindikatorer

- Lærende nettverk er brukt som metode, blant annet for å skape felles forståelse for begrepet profesjonell ledelse, og som grunnlag for refleksjon rundt begrepet relasjoner.
- Kari Lamers utviklingsmodell er iverksatt i den enkelte barnehage.

Utviklingsområde: Grunnskole

Den kompetente elev - Det engasjerte hjemmet - Den profesjonelle læreren - Den pedagogiske skolelederen - Den tydelige skoleeieren - Ressursbruk i grunnskolen

Mål: Alle elever i Aurskog-Høland skal oppleve et inkluderende og utviklende læringsmiljø, som legger til rette for kognitiv, praktisk, sosial og emosjonell læring.

Tiltak skoleeier

Skoleeier skal jobbe aktivt med læringsorientert skoleledelse i økonomiplanperioden 2017 – 2020. Dette vil i 2017 innebære følgende tiltak:

- Jevnlige lærende nettverk med alle skoleledere der læringsorientert skoleledelse er tema
- Følge opp samarbeidet med nasjonalt veilederkorps.
  - Lokalt arbeid med læreplaner.
  - Sikre systematisk oppfølging av felles prinsipper for læring (vurdering for læring, klasseledelse og læringsmiljø).
- Oppstart av realfagssatsing i regi av Utdanningsdirektoratet.
  - Utarbeide og implementere strategiplan.

Måleindikatorer 2017

- Antall gjennomførte lærende nettverk, 4-5 i året.
- Samarbeidet med nasjonalt veilederkorps synliggjøres i skolemelding.
- Status for arbeidet med felles prinsipper for læring etterspørres i skolelederforum og på skolebesøk.
- Utarbeidet strategiplan for realfagssatsing.

Tiltak som skal gjennomføres i skolene

- Skolene skal følge opp lokalt arbeid med læreplaner både faglig og sosialt.
- Handlingsplan mot mobbing og krenkende atferd institusjonaliseres.
- Skoleledere benytter lærende nettverk som metode for oppfølging av pedagogisk praksis i klasserommet.
- Felles prinsipper for læring i Aurskog-Høland institusjonaliseres.

Måleindikatorer 2017

- Lokalt arbeid med læreplaner har vært tema i ulike lærende nettverk gjennom året (kulepunkt 1 og 3).
- Skoleledelsen og den enkelte lærer har god kjennskap til hvordan den enkelte elev opplever det psykososiale miljøet, og iverksetter nødvendige tiltak.
- Alle lærere anvender «felles prinsipper for læring i Aurskog-Høland» i sitt læringsarbeid.

Mål: Alle skoler skal benytte ungt entreprenørskap.

Tiltak som skal gjennomføres i skolene

- Bruke programmet Våre familier på 2.trinn.
- Bruke programmet Vårt lokalsamfunn på 5.trinn.
- Bruke programmet Smart for 7.trinn.
- Ha programmet Elevbedrift på u-trinnet.

Utviklingsområde: Rekruttering og kompetanseutvikling

Analyser som bakgrunn for beslutning - Framstå som en attraktiv arbeidsgiver - Bygge et godt omdømme

Mål: Vi arbeider tett opp mot utdanningsinstitusjonene for å markere oss blant studentene.

Tiltak

- Ta inn studenter som trenger praksisplasser.
- Være målrettet i forhold til ulike profesjoner; lærere, barnehage-lærere, PP-rådgivere osv.

Måleindikator

- Antall studenter vi har i praksis.
- Økning i antall relevante søkere.

Sektor: Helse og rehabilitering

Sektor Helse og rehabilitering består av tjenesteområdene hjemmeboende og rehabilitering, sykehjemstjenester, tjenester ved nedsatt funksjonsevne, psykisk helse og avhengighet, samt NAV. I tillegg har vi Tjenestekontoret, som utfører saksbehandling og klagesaksbehandling av søknader om kommunale helse- og omsorgstjenester.

Hjemmeboende og rehabilitering omfatter hjemmetjenester organisert distriktsvis på Aurskog, Bjørkelangen og Hemnes. Tjenestetilbudet omfatter hjemmesykepleie (nødvendig helsehjelp) og praktisk bistand i form av opplæring eller som hjemmehjelp. Videre inneholder tjenesteområdet fysio- og ergoterapitjeneste, Aurskog-Høland og Rømskog legevakt, samt avdeling dagsenter for eldre, utført på Aurskog, Bjørkelangen og Løken. Tjenesteområde sykehjem organiserer alle sykehjemsavdelinger ved henholdsvis Aurskog, Bjørkelangen og Hemnes sykehjem. I tillegg er sentralkjøkken og -vaskeri, samt rådhusets kantinedrift organisert i dette tjenesteområdet. Tjenesteområde for mennesker med nedsatt funksjonsevne består av boveiledertjenestene på Bjørkelangen og Løken. Videre gir tjenesteområdet avlastningstilbud til familier med funksjonshemmede barn i lokaler ved Riserveien bolig på Aurskog, og organiserer kommunens ordning for brukerstyrt personlig assistanse (BPA) og støttekontakttjeneste. NAV Aurskog-Høland gir tjenester med utgangspunkt i at arbeid er den viktigste strategien for å fremme velferd, og hindre fattigdom og sosial nød.

Utviklingstrekk

Samhandlingsreformen skal sikre et bærekraftig, helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud, med god kvalitet nærmere der folk bor. Reformen har medført en ny kommunerolle, hvor primærhelsetjenesten nå har ansvar for nye oppgaver og pasientgrupper. Fra 2016 ble ansvaret ytterligere utvidet, og det gis nå tilbud om kommunalt akutt døgnopphold (KAD). Inntil helsehuset er etablert og satt i drift, gis tilbudet ved rehabiliterings- og korttidsavdelingen på Bjørkelangen sykehjem.

Fra 1.1.2017 innføres betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling, dersom kommunen ikke kan gi et forsvarlig tjenestetilbud ved utskrivning. Videre skal kommunene fra 1.1.2017 tilby kommunalt akutt døgnopphold (KAD) også til personer med psykisk helse- og rusmiddelproblemer. Helsedirektoratet anbefaler at kommunene etablerer tilbudet til de nye pasientgruppene i det eksisterende KAD-tilbudet i somatikken, og videreutvikler tilbudet slik at det kan romme de ulike pasientgruppene. På bakgrunn av nye myndighetskrav og økt antall brukere, er det nødvendig at kommunen utvikler et helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud innen fagområdet. På bakgrunn av dette er det igangsatt prosess for å samorganisere psykisk helse og rus i en avdeling. Målgruppen vil også omfatte tjenestemottakere med ulik avhengighetsproblematikk, og avdelingen vil hete psykisk helse og avhengighet.

Innenfor sykehjemstjenesten ses en gradvis utvikling av at brukere har kompliserte og sammensatte sykdomstilstander. Dette stiller skjerpede krav til helsepersonellens kompetanse, og tilgjengelig tid til hver enkelt pasient for helsepersonell, især for sykepleiere og lege. Vurderingen per i dag er at kommunen har tilstrekkelig antall korttids-, rehabiliterings- og somatiske langtidsplasser for å dekke innbyggernes behov for institusjonsplasser. Men det er tidvis knapphet på plasser i skjermede enheter for mennesker med demens. Konsekvensen av dette, er at personer som ville hatt nytte av en plass med mulighet for skjerming, må tildeles plass på somatisk avdeling. I noen tilfeller vurderes dette som uheldig både for brukerne med skjerminsbehov, og for de andre brukerne, som ikke selv har en demensdiagnose. Videre er det utfordringer knyttet til tildeling av plasser på trygghetsavdelingen på Hemnes sykehjem. Brukerkategorien i denne avdelingen skal ha høyere funksjonsnivå og være mer selvhjulpne enn ved kommunens sykehjemsavdelinger.

Brukere med funksjonsnivå tilsvarende det som er tenkt inn i trygghetsavdelingen kan ofte få forsvarlig helsehjelp i eget hjem i form av hjemmesykepleie. Det resulterer i at trygghetsavdelingen tidvis har brukere som skulle vært overført sykehjemsplass – med de utfordringer det medfører i en avdeling med lavere grunnbemanning enn andre avdelinger. På bakgrunn av dette bør de 13 plassene i trygghetsavdelingen på Hemnes oppgraderes til somatiske langtidsplasser.

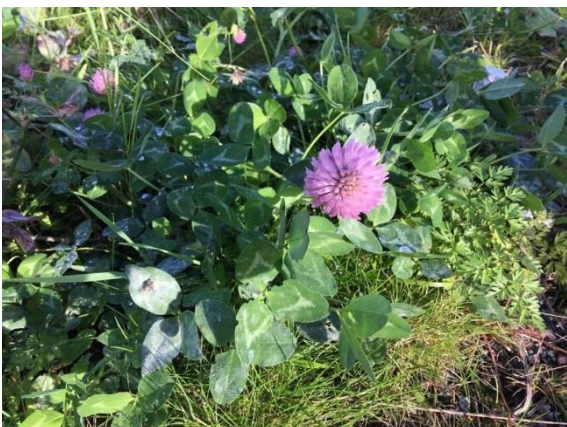
I sektoren jobbes det med flere store prosjekter som er forankret i sektorplan. Arbeidet bidrar til nyskaping og videreutvikling, og sikrer økt kvalitet på helse- og omsorgstjenestene som ytes til befolkningen. Oppgaveoverføringen og økte faglige krav til den kommunale helse- og omsorgssektoren forutsetter evne til omstilling og videreutvikling av tjenestetilbudet. Det er behov for å styrke fagutvikling innenfor sektoren, og samtidig prioritere å styrke linjelederfunksjonen. Fra 2017 vil dette arbeidet ha sin oppstart gjennom utvikling av et lederutviklingsprogram, for å sikre tjenestenes kvalitetsutvikling og interkontroll.

Kommunen har fra 2012 hatt en kreftkoordinator i 50 % stilling der Kreftforeningen har dekket 75 % av lønnskostnadene de første årene. Kreftforeningen har gradvis trappet ned sin finansieringsandel, og kommunen vil overta ansvar for lønnskostnadene fullt ut når Kreftforeningen avslutter sitt bidrag. Kommunen vil videreføre stillingen som kreftkoordinator med kommunale midler, men ser også behov for å vurdere befolkningens behov, oppgavedelingen mot de ordinære kommunale helsetjenestene og spesialisthelsetjenesten. Det anbefales derfor ikke å endre nåværende stillingsbrøk før denne gjennomgangen er utført.

Kommunen plikter å ha et fastlegetilbud til sine innbyggere. Økning i antall innbyggere gjør at det nå er behov for å utvide kapasiteten hos fastleger i kommunen. Det vil bli etablert nytt fastlegekontor i 2017. Innføring av velferdsteknologi i tjenestene bidrar til økt kvalitet, effektivitet, trygghet og verdighet, og styrker den enkeltes mestringsevne. Innføring av mobil omsorg i flere tjenester, bruk av nødnettradioer og innkjøp av digitale trygghetsalarmer er gode eksempler på vellykket velferdsteknologi som allerede er innført i kommunen. Fra 2016 har sektoren ansatt prosjektleder for innføring av velferdsteknologi, og fra 2017 skal utførelsen styres etter en etablert plan for innføring.

Kommunens vedtak fra 2015 om å øke bosettingen av flyktninger i perioden 2015-2017 krever fortsatt økt tilgang på boliger, samt tilstrekkelig kapasitet innenfor mottaksapparatet i kommunen.

Kommunen har i 2016 gjennom blant annet å sette vilkår om arbeidsrettet aktivitet redusert antall mottakere av økonomisk sosialhjelp. Dette arbeidet videreføres i 2017.

“ **Samhandlingsreformen**
skal sikre et bærekraftig,
helhetlig og sammenhengende
helsetilbud, med god kvalitet
nærmere der folk bor.

Økonomiske rammer

(i 1000 kroner)		B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Tildelt netto ramme		293 289			
Psykatri	Øyeblikkelig hjelp rus og psykiatri (fra statsbudsjettet)	263			
NAV	Aktivitetsplikt sosialhjelpsmottagere (fra statsbudsjettet)	182			
Rehabilitering	Tidlig innsats habilitering og rehabilitering (fra statsbudsjettet)	304			
NAV	Boligsosialt arbeid (fra statsbudsjettet)	42			
Hjemmetjenesten	Ressurskrevende brukere - endret ressursbehov i brukergruppen	-1 000			
Helse	Krisesenter	160			
Hjemmeboende/ rehabilitering	Legevakt	1 050			
Sykehjem	Styrke vikarbudsjet	1 000			
Sykehjem	Forventet husleieøkning	1 000			
Sykehjem	Oppgradering trygghetsplasser	0	1 500	840	
Sykehjem	Økt bemanning skjermet tilbud	1 300			
Helse	Regionalt samhandlingskontor Nedre Romerike	226			
NAV	Integreringstilskudd	2 400	100	- 500	- 1 000
Netto driftsutgifter		300 216	301 816	302 156	301 156

Utvikling i sektorens rammer			
(i 1000 kroner)	R 2015	B 2016	B 2017
Brutto driftsutgifter	331 863	299 766	334 050
Brutto driftsinntekter	-50 029	-39 121	-40 761
Netto driftsutgifter	281 825	260 646	293 289

Nye investeringer

Prosjekter (i 1000 kroner)	B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
IT-strategi -Nye teknologiløsninger		1 000		
Dagsenter demens	2 000			
Inventar/utstyr ,senger/institusjon	600			
Utsyr sentralkjøkken/-vaskeri	550			
Nytt signalanlegg Bjørkelangen sykehjem	600			
Solskjerming sykehjem /NAV	1 200	1 000		
Hjelpemidler kommunalt hjelpemiddellager	300			
Velferdsteknologi	300			
Elektroniske dørlåser	200			
Sum Helse og rehabilitering	5 750	2 000		

Kommentarer til den økonomiske utviklingen

Sektoren har målsetting om å gi likeverdige, helhetlige og tilpassede tjenester i tråd med gjeldende myndighetskrav. Tjenestene skal ha god kvalitet og være kunnskapsbaserte, med fokus på brukermedvirkning, og pasient- og brukersikkerhet.

Det er en målsetting at forvaltningen av kommunens sykehjemsplasser utføres på en forsvarlig måte, og bidrar til å kunne sikre mottak av utskrivningsklare pasienter fortløpende. Rammen for sykehjemstjenesten økes i 2017, ved å tilføre økt sykepleierkompetanse skjermet avdeling, samt styrke sykehjemmenes vikarbudsjet. For trygghetsplassene ved Hemnes sykehjem legges det opp til en gradvis opptrapping til sykehjemsstandard fra 2018 i økonomiplanen.

Samhandlingsreformen har medført en ny kommunerolle, hvor ansvar for nye oppgaver gradvis overføres til primærhelsetjenesten. Fra 2017 blir ansvaret ytterligere utvidet, til å omfatte personer med psykisk helse- og rusmiddelproblemer. Utviklingen har vist at det er nødvendig å samordne kontakten inn mot helseforetaket med de øvrige kommunene på Nedre Romerike i Regionalt samhandlingskontor.

Kommunens legevakt styrkes, for å ivareta økte krav som følge av forskriftsendring.

Kommunen får overført særskilte midler over statsbudsjettet ved innføring av betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern/tverrfaglig spesialisert rusbehandling, og kommunalt ansvar for øyeblikkelig hjelp døgnopphold til personer med psykisk helse- og rusmiddelproblemer. Det vurderes imidlertid som usikkert hvilken økonomisk effekt de nye myndighetskravene vil få.

Kommunen har i 2016 hatt nedgang i bruk av økonomisk sosialhjelp, etter kraftig økning i de to foregående årene. Tiltak knyttet til arbeidsrettet brukeroppfølgning vil bli videreført, og det er igangsatt et prosjekt for å redusere utgiftsveksten ytterligere gjennom å redusere antall mottakere av økonomisk sosialhjelp, og foreslå tiltak som kan bidra til å bedre levekårene for vanskeligstilte.

Kommunen har i 2016 redusert antall mottakere av økonomisk sosialhjelp, gjennom blant annet å sette vilkår om arbeidsrettet aktivitet. Dette arbeidet videreføres i 2017. Kommunen tilføres ekstra midler over statsbudsjettet til formålet

Det blir lagt inn midler for å styrke rammen for tiltak knyttet til bosetting av et økt antall flyktninger i 2017.

Mål og satsningsområder

Fra sektorplan til økonomiplan

Hensikt

- Synliggjøre og konkretisere strategiene i sektorplan for Helse og rehabilitering over i økonomiplanen.
- Oppnå god styring med tjenesteområdene i sektoren.
- Sikre god rapportering på sektorens status og resultater.

Sektorens hovedstrategier

- *Økt satsing på de nedre trinnene i omsorgstrappen.* Dette innebærer økt satsning på forebygging, helsefremmende arbeid og hjemmebasert omsorg som hjemmesykepleie, dagsentertjeneste og velferdsteknologi som trygghetsalarmer.
- *Tverrfaglig samarbeid.* For å sikre en helhetlig tankegang og samarbeid på tvers av organisatoriske enheter, jobbes det for økt tverrfaglighet.
- *Robuste fagmiljøer.* Sektoren har mange dyktige fagfolk, og det jobbes aktivt for å beholde kompetente medarbeidere, og å rekruttere nye. Videre jobbes det målrettet med å bruke kompetansen mer planmessig.
- *Kvalitetsutvikling.* Det skal arbeides systematisk for å gi et tilbud av god kvalitet.

Sektorens hovedmål

Sektor Helse og rehabilitering gir likeverdige, helhetlige og tilpassede tjenester i tråd med gjeldende myndighetskrav.

- Tjenestene har god kvalitet, er kunnskapsbaserte og har fokus på pasient- og brukersikkerhet.
- Tjenestene er basert på forbyggende og helsefremmende arbeidsmetoder, og brukermedvirkning står sentralt, slik at den enkelte bruker blir i stand til å mestre eget liv.

Utviklingsområde: Hjemmeboende og rehabilitering

Sette bruker i stand til å mestre eget liv

Mål: Hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring er innført som arbeidsmetode.

Tiltak

- Utarbeide plan for praktisk innføring av hverdagsrehabilitering- og hverdagsmestringsmodell.
- Arrangere informasjons- og motivasjonsmøter for hvert hjemmetjenestedistrikt.
- Gjennomføre felles «kick off»- arrangement i prosjektet.

- Innføre arbeidsmetode for hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring i minimum ett hjemmetjenestedistrikt, inkludert digital registrerings – og beregningsmodul, innen utgangen av 2017.
- Tjenestekontoret tildeler tjenester som bygger opp under hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring.

Måleindikator

- Modell er utviklet og tatt i bruk i minimum ett hjemmetjenestedistrikt i 2017.
- Andel nye brukere som har fått tjenesten hverdagsrehabilitering og/eller hverdagsmestring.
- Tjenestekontor fører månedlig statistikk over utvikling av antall timer av innvilget praktisk bistand, og opplæring i forhold til praktisk bistand (betalbare) tjenester for å synliggjøre utvikling av forhold mellom begge tjenestetypene.

Mål: Tjenesteområdet skal innføre ny teknologi der det bidrar til økt kvalitet, effektivitet, trygghet og verdighet i tjenestene, samt styrker den enkeltes mestringsevne.

Tiltak

- Fullføre innkjøp, montere og ta i bruk digitalt låsesystem hos brukere i hjemmetjenesten som har innvilget trygghetsalarm.
- Utføre innkjøp og innføre elektroniske medisindispensere til hjemmeboende.
- Informere om, og tilpasse andre velferdsteknologiske løsninger til søkere og brukere etter behov.

Måleindikator

- Andel brukere med trygghetsalarm som har fått digitalt låsesystem.
- Antall hjemmeboende som har prøvd ut elektronisk medisindispenser.
- Antall brukere med tiltaket velferdsteknologi.

Mål: Tjenestene tilrettelegger for at brukere kan delta i aktiviteter som fremmer helse, læring, trivsel og overgang til arbeid.

Tiltak

- Hjemmetjenesten deltar i forskningsprosjekt som innebærer legemiddelgjennomgang av brukere som er 70+ og som har foreskrevet 7 medikamenter eller mer. Prosjektet ledes fra Universitetet i Oslo.
- Utarbeide løpende aktivitetsplan for avdeling dagsenter for eldre. Starte opp med aktivitetsgrupper. Vurdere mulighet for bruk av Inn på tunet i forbindelse med aktivitet for personer med demens.
- En ansatt fra hvert hjemmetjenestedistrikt opplæres til å bli superbruker for testing SPPB (screeningtest for fysisk funksjon hos eldre).
- Kommuneergoterapeuter informerer om fallfeller i hjemmet både i fallforebyggende treningsgrupper, og som en del av tverrfaglig undervisning i hjemmetjenestedistriktene.
- Sammen med NRBR utarbeide rutiner for brannsikkerhet for risikoutsatte grupper, og iverksette brannreducerende tiltak.

Måleindikator

- Andel brukere av hjemmesykepleie på 70+ med 7 eller flere foreskrevne medikamenter som har fått gjennomført legemiddelgjennomgang.
- Andel tilgjengelige dagsenterplasser som benyttes.
- Inngått avtale med NRBR, og utarbeidede rutiner.

Utviklingsområde: Psykisk helse og avhengighet

Sette bruker i stand til å mestre eget liv

Mål: Styrke brukerens handlingskapasitet.

Tiltak

- Gjennomføre KID (kurs i depresjonsmestring).
- Gjennomføre COS (Circle og security, foreldreveiledningskurs).
- Etablere en selvhjelpsgruppe.
- Tilby nettverksmøter.
- Gjennomføre undervisning for brukere og pårørende.

Måleindikator

Antall grupper, deltakere og undervisningsdager gjennomført.

Mål: Tjenestetilbudet er tilpasset ulike målgrupper.

Tiltak

- Tjenesten har igangsatt arbeidet med å etablere ACT team (Assertive community treatment/ aktivt oppsøkende, samtidig og helhetlig tjeneste til mennesker med alvorlig psykisk lidelse).
- Gi tilbud til yngre brukere i overføringsfase fra barne- og ungdomsteamet til psykisk helse og avhengighet.
- Opprettholde dag- og aktivitetstilbud i tjenesten.

Måleindikator

Antall type tilbud, og antall brukere i de ulike tilbudene.

Utviklingsområde: Sykehjem

Utvikle en kultur for å jobbe helsefremmende og forebyggende - Samarbeid med pårørende og frivillige

Mål: Alle beboere tilbys aktiviteter daglig som fremmer helse og trivsel.

Tiltak

- Felles aktivitetsplan for hvert av sykehjemmene.
- Gjøre aktivitetsplanen tilgjengelig gjennom å legge den ut på kommunens hjemmesider, oppslag på sykehjemmene, dele ut og sende på e-post til bruker/pårørende ved innkost.
- Tilby opplæring og veiledning til frivillige som ønsker å bistå i aktivitetene, gjennom bruk av frivilligkontaktene på sykehjemmene.

Måleindikator

- Avvik i forhold til antall beboere som ikke har fått tilbud om aktiviteter i forhold til aktivitetsplanen.
- Antall frivillige som har fått opplæring/veiledning.

Robuste fagmiljøer, kvalitetsutvikling og kompetanseheving for å jobbe helsefremmende og forebyggende.

Mål: Ha postverter på alle avdelinger, som skal ha et hovedansvar for overgripende rutiner knyttet til ernæring på egen avdeling.

Tiltak

- Utarbeid en stillingsbeskrivelse for funksjonen postvert.
- Organisere eksisterende bemanning med tanke på å få postverter på alle avdelinger.
- Daglig tilby frukt og grønt som mellommåltider i avdelingene.
- Kartlegge mulighetene for å endre middagstidspunkt for langtidsavdelingene.
- Kompetansehevende tiltak for ansatte i god matomsorg/matmiljø/ernæring.
- Jobbe videre mot å nå målet om 15 % andel økologisk mat.
- Ta i bruk ernæringsprogram på sentralkjøkkenet, samt ernæringsberegne menyene.
- Samarbeide med klinisk ernæringsfysiolog.
- Ansatt fra sentralkjøkken holder foredrag internt og eksternt med fokus på ernæring.

Måleindikator

- Antall foredrag (internt/eksternt) ansatte fra sentralkjøkkenet har holdt, knyttet opp mot ernæring.
- Antall pasienter med individuell ernæringsplan.
- Antall ansatte som har gjennomført kompetansehevende tiltak i ernæring.
- Antall avvik på IK mat.
- Antall avdelinger med endret middagstidspunkt.

Mål: Utarbeide rutine og sjekklister opp mot pasientforløp på korttidsbrukere.

Tiltak

- Jobbe fram en rutine som sikrer at utskrivning av korttidsbrukere starter ved innskriving.
- Utarbeid sjekklister knyttet opp mot rutinen.
- Opparbeide samarbeidsflater med bruker/pårørende og samarbeidspartnere internt og eksternt, som gir arenaer for samarbeid rundt utskrivning fra korttidsopphold.

Måleindikator

- Gjennomsnittlig liggetid på korttidsopphold/avlastningsopphold/rehabiliteringsopphold.
- Antall brukere som går fra korttidsopphold til langtidsopphold/palliativ rom.

Utviklingsområde: Nedsatt funksjonsevne

Behov for boliger - Tilrettelegging for at brukere kan delta i aktiviteter som fremmer helse, læring, trivsel, og overgang til arbeid

Mål: Boveiledertjenesten har utvidet kapasitet innenfor de ulike bo- og avlastningstilbud basert på fremtidige behov.

Tiltak

- Gjennomføre prosjekt for etablering av nytt bo- og avlastningstilbud.
- Kartlegge behov for bistand innenfor de aktuelle målgruppene.
- Vurdere tjenestens kapasitet og organisering.

Måleindikator

- Antall tjenestemottakere i boveiledertjenesten med kommunalt botilbud
- Antall avlastningsvedtak som er iverksatt for familier med barn som har nedsatt funksjonsevne.
- Antall vedtakstimer knyttet til hvert enkelt tjenestested/avdeling.

Mål: Tjenestemottakere med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) gis mulighet til å velge leverandør.

Tiltak

Ta i bruk tjenestekonsesjonsavtale for å tilby tjenestemottakere med BPA-ordning valg av leverandør i utførelsen av tjenesten.

Måleindikator

Andel tjenestemottakere med vedtak om BPA som har valgt tilbud innenfor tjenestekonsesjonsavtalen.

Mål: Tjenestene tilrettelegger for at tjenestemottakere kan delta i aktiviteter som fremmer helse, læring, trivsel og overgang til arbeid.

Tiltak:

- Kommunalt dagaktivitetstilbud til brukere som ikke fyller vilkårene til en VTA-plass.
- Etablering av brukerråd.
- Samarbeidsmøter med bruker- og/eller brukerrepresentanter minimum 1 gang per år.

Måleindikator:

- Andel tjenestemottakere med aktivitetstilbud.
- Andel gjennomførte samarbeidsmøter.

Utviklingsområde: NAV

Arbeidsrettet brukeropfølging - Boligsosialt arbeid

Mål: Tjenestene tilrettelegger for at brukere kan delta i aktiviteter som fremmer helse, læring, trivsel. Arbeidet skal bidra til at flere kommer i arbeid og/eller beholder arbeid, og at andelen passive stønadsmottakere i NAV er redusert.

Tiltak

- Det opprettes flere kommunale tiltaksplasser.
- Samarbeid om de kommunale tiltaksplassene systematiseres.
- Jobbsenter videreføres.
- Det settes vilkår om arbeidsrettet aktivitet for mottakere av økonomisk stønad.
- Husbankens låne- og tilskuddsordninger brukes aktivt.

Måleindikator

- Samarbeidet om kommunale tiltaksplasser er systematisert.
- Antall kommunale tiltaksplasser.
- Andel sosialhjelpsmottakere av befolkningen mellom 18 og 67 år.
- Andel unge av befolkningen 18-24 år, som har mottatt økonomisk sosialhjelp.
- Antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet (KVP).

Mål: Flyktninger skal komme i arbeid, eller videre i et utdanningsløp, etter det toårige introduksjonsprogrammet.

Tiltak

- Husbankens låne- og tilskuddsordning brukes aktivt for at leietakere i kommunale boliger skaffer seg egen bolig.
- Behovs- og arbeidsevnevurderinger benyttes i arbeid med individuell plan for noen av deltakerne i introduksjonsordningen, på et tidligere tidspunkt enn i dag.
- Arbeidsrettede tiltak benyttes som en del av deltakerens introduksjonsprogram der dette er hensiktsmessig.

Måleindikator

- Andel flykninger som helt eller delvis er over i arbeid/utdanning etter endt introduksjonsprogram.
- Andel flykninger som har flyttet til egen leid eller kjøpt bolig etter endt introduksjonsprogram.

Utviklingsområde: Konsekvenser av samhandlingsreformen

Forsterket og nye ansvarsområder - Helsehus

Mål: Det er etablert helsehus med tjenestetilbud som bidrar til behandling, forebygging og helsefremming.

Tiltak

- Sektor Helse og rehabilitering deltar med en representant i prosjektkontorets prosjektgruppe for helsehuset.
- Etablere prosjekt for å ta i bruk modeller for tverrfaglig samarbeid, med fokus på læring, mestring og friskliv i de tjenester som skal lokaliseres i helsehuset.

Måleindikator

Antall møter gjennomført i forbindelse med etablering av det faglige innholdet i helsehuset.

Mål: Kommunen mottar alle utskrivningsklare pasienter på dagen fra utskrivende sykehus.

Tiltak

Sikre effektiv forvaltning av sykehjemsplasser.

Måleindikator

Antall overliggedøgn som skyldes saksbehandlingen, og hvor innsigelse mot fakturakrav ikke ble akseptert.

Utviklingsområde: Modeller for tverrfaglig samarbeid

Mål: Det er etablert klinisk etikk-komite

Tiltak

Vurdere metode for oppstart av klinisk etikk-komite.

Måleindikator

Plan for oppstart av klinisk etikk-komite er utarbeidet.

Tverrfaglig samarbeid - Brukere med langvarige og sammensatte behov

Mål: Tjenestekontoret sikrer likhet i tildeling av tjenester basert på vurdering av brukernes behov.

Tiltak

Saksbehandling innenfor forvaltningslovens og lov om kommunale helse- og omsorgstjenester rammer.

Målindikator

- Antall avvik av saksbehandlingstid.
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid av søknader som ikke er begrunnet forlenget, spesielt hjemmesykepleie, korttids- og avlastningsopphold, trygghetsalarm og tjenester fra avdeling psykisk helse.
- Antall søknader, derav antall søknader fra ukjente søker («null bruker»), antall innvilgete søknader, antall avslåtte søknader.
- Antall klager, antall klager hvor kommunen gir medhold.
- Antall klager som er oversendt til Fylkesmannen, antall oversendte klager med medhold og ikke medhold fra Fylkesmannen.

Utviklingsområde: Rekruttering og kompetanseutvikling

Planmessig bruk og utvikling av kompetanse - Være en attraktiv arbeidsgiver - Samarbeid med utdanningsinstitusjoner og/eller forskningsmiljø

Mål: Det er planmessig bruk og utvikling av ansattes kompetanse.

Tiltak

- Ta i bruk kompetanseplan som verktøy.
- Søke om kompetansemidler fra Fylkesmannen.
- Bidra til å etablere nye samarbeids- og/eller forskningsprosjekter for kompetanseutvikling med høgskoler og universitet.
- Forplikte ledere til å orientere om forskningsnytt på avdelingsmøter og andre samlinger med sine medarbeidere.
- Stimulere til etter- og videreutdanning hos ansatte.
- Tilrettelegge for at 2-3 ledere gjennomfører videreutdanning i ledelse.
- Skolere ansatte i psykisk helse og avhengighet i trygg traume og prosessveiledning
- Videreføre Demensomsorgens ABC som fast ordning.
- Tydeliggjøre ansettelseskrav ved utforming av stillingsutlysninger.

Måleindikator

- Andel fast ansatte med gjennomført kompetansehevende tiltak.
- Antall samarbeidsprosjekter med utdanningsinstitusjoner og/eller forskningsmiljø.
- Antall ledere som gjennomfører videreutdanning i ledelse.

Mål: Tilby alle ansatte i 50 % eller høyere stilling på kommunens to skjermede enheter minst ett kompetansehevende tiltak i 2017.

Tiltak

- Kompetansekartlegging av ansatte i 50 % stilling eller høyere.
- Alle med stillingsbrøker over 50 % skal delta på demensomsorgens ABC i løpet av periode 2016-2019.
- Utrede muligheten for å gi to medarbeidere på skjermet enhet mulighet for videreutdanning i demens.
- Gjennomføre hospitering i og utenfor kommunen for minst tre ansatte i samarbeid med demenskoordinator.

Måleindikator

- Antall ansatte på skjermet enhet som har deltatt på demensomsorgens ABC.
- Antall ansatte på skjermet enhet som går på demensomsorgens ABC.
- Antall ansatte på skjermet enhet med relevant videreutdanning.
- Antall ansatte på skjermet enhet som videreutdanner seg.
- Antall ansatte, i 50 % stilling eller høyere, som har deltatt på minst ett kompetansehevende tiltak i løpet av 2017.

Mål: Tjenesteområdet nedsatt funksjonsevne er kunnskapsbasert, og har et robust fagmiljø som tar utgangspunkt i den enkelte tjenestemottakers hverdag.

Tiltak

- Øke andelen høgskoleutdannede ved rekruttering, ved ledige stillinger, omgjøring til høgskolestillinger eller heve kompetansen til etablerte medarbeidere.
- Tilrettelegge for at minst to personer er i videre- /etterutdanning til enhver tid.
- Utarbeide og igangsette en hospiteringsplan, både på tvers av tjenestesteder/avdelinger, men også på tvers av tjenesteområder.
- Etablering av en felles vikarpool ved nedsatt funksjonsevne.
- Lage en plan for kompetanseheving i tråd med beskrivelsene i den lokale kompetanseplanen for tjenesten.

Målindikator

- Andel ansatte som tar etter- og videreutdanning.
- Andel høgskolestillinger.
- Andel ansatte som er i hospitering.
- Andel ansatte i vikarpoolen.

Sektor: Teknisk drift og kultur

Sektoren består av fire tjenesteområder: Eiendom, kommunalteknisk drift (KTD), forvaltning og kultur.

Teknisk drift

Til tjenesteområdene innen teknisk drift hører:

Eiendom

Forvaltning av kommunens eiendommer, drift og vedlikehold av kommunens eiendomsmasse med vaktmester- og renholdstjenester, boligkontor.

KTD

Vann og avløp med drift og utvikling av kommunens vann- og avløpsledninger, pumpestasjoner, høydebasseng, vannverk, vannreservoarer, reservevannanlegg, damanlegg og renseanlegg, vaktordninger, drift av anleggsavdeling med mannskap og utstyr, innkreving av avgifter, drift av kommunale veier med sommer- og vintervedlikehold og skilting, drift og vedlikehold av bruer og veilysanlegg, oppfølging av nedgravde oljetanker.

Forvaltning

Saksbehandling etter plan- og bygningsloven og forurensningsloven, matrikkelføring, adressering, oppmålingstjenester, drift og vedlikehold av kommunes kartdatabase, geodatasamarbeid med nedre Romerike, gjennomføring av prosjekt Haldenvassdraget hvor kloakkanlegg i spredt bebyggelse saneres og erstattes med minirensanlegg. I tillegg til disse tjenesteområdene har sektoren det faglige ansvaret for kontakt med ROAF (Romerike avfallsforedling IKS), som overtok ansvaret for renovasjonsordningen i kommunen fra 1. januar 2015. Sektoren har fremdeles ansvaret for etterdrift av nedlagt deponi på Spillhaug med sigevannsanlegg, innkreving av gebyr og selvkostregnskapet for renovasjon. Kommunens brannvesen gikk inn i NRBR (Nedre Romerike Brannvesen) fra 1. januar 2014. Den økonomiske og faglige oppfølgingen fra kommunen ligger til sektoren. I forhold til lov om sivilforsvaret har kommunen forpliktelser med å stille lager til sivilforsvarets materiell. Dette organiseres og utgiftsføres i sektoren.

Kultur

Tjenesteområdet Kultur består av en rekke tjenester for hele befolkningen; både i form av egne tilbud som bibliotek, fritidsklubber, frivilligsentral, kino og kulturskole, og i form av veiledning og tilskudd til lag og foreninger, eldresentra, den kulturelle skolesekken, folkebad og arrangementer. Kultur har også ansvar for kulturvern, UKM (nå Ung Kultur Møtes) og utgivelse av gårds- og slekthistorie som kommer med nytt bind i 2017, barn og unges kommunestyre, ungdomsrådet og ferieaktiviteter for barn og unge.

Det skapes mye aktivitet i alle deler av kommunen for midlene som bevilges til formålet, i god samhandling med friluftsansjoner, idretten og kulturlivet, inkludert historielagene.

Kulturdel i nye Bjørkelangen skole vil gi kommunens kulturliv og publikum helt nye muligheter i årene som kommer. I tillegg vil den gamle gymsalen på Bråte skole bli tilpasset skolens og lokalmiljøets behov for forestillingslokale i et mindre format. Dette vil også egne seg for andre aktører i det lokale kulturlivet, og således være kompletterende med tanke på ulike typer arenaer for utøvelse og opplevelse av kulturuttrykk.

I tillegg til dette har sektoren ansvar for dialog og planlegging med kirkevergen (fellesrådet).

Tilskuddene/totalsummene til drift og investeringer føres i sektoren, og følges opp med kirkevergen. I tillegg til fellesrådet tildeles tilskudd til medlemmer av andre trossamfunn i kommunen. Ansvaret for budsjettering og administrasjon av dette ligger til sektoren.

Økonomien er todelt for sektoren. Store deler av aktivitetene innenfor KTD og forvaltning er styrt etter selvkostprinsippet. Alle kostander innen drift og investeringer finansieres gjennom gebyrer rettet mot abonnenter og de som får utført en tjeneste. Dette føres i et eget selvkostregnskap, som skal gå i balanse. Eventuelt overforbruk eller underforbruk føres i egne fond, og beregnes inn i selvkostregnskapet. Det resterende finansieres over drift, med egenbetaling og husleie innen noen av tjenestene.

Utviklingstrekk

Aurskog-Høland kommune er en vekstkommune, med stor befolkningsvekst og stor byggevirkosomhet. Kontinuerlig oppdatering av matrikkel og kart er viktig for god saksbehandling innenfor oppmåling og byggesak. Kartverket utvikles og oppdateres fortløpende. For å opprettholde tilfredsstillende saksbehandlingstid innen byggesaksbehandling og oppmåling, kompletteres saksbehandlerkapasitet med innkjøp av tjenester som dekkes innen selvkostregnskapet.

Kommunen er en stor eiendomsbesitter, med et stort antall formålsbygg og kommunale boliger, i en kommune med stor geografisk utstrekning. Vedlikeholdet av bygningsmassen er en utfordring. Eiendomsstrategien gir en god status på tilstanden til de enkelte bygg. Gjennom denne har eiendom et godt styringssystem for systematisert vedlikehold på et riktig nivå i forhold til tilstand. Innen kommunalteknisk drift fortsetter arbeidet med fornying og utbedring av kommunale vann- og avløpsledninger, etter ny hovedplan for vann og avløp. Ledningsnettet på Linåkerfeltet oppgraderes. Vedlikehold av kommunale veier har over mange år vært på et lavt nivå, og har store utfordringer i forhold til værforholdene. Asfaltering av veier på boligområder er igangsatt, og vil også foregå i 2017.

Kulturområdet har de siste årene utviklet seg med større aktivitet. Det er et klart mål i sektorplanen at hele kulturområdet skal styrkes.

Økonomiske rammer

(i 1000 kroner)		B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Tildelt netto ramme		79 011			
Tiltak:					
Kultur	Frivillighetsentral – omlegging finansiering	365			
Kultur	Gradvis innføring av fagleder kulturskole	120	140	280	
Kultur	Økt elevtall (helårseffekt av tiltak ØP 2016-19)	150			
Kultur	Kulturskolen – økt elevtall 2017	150			
Kultur	Utredning selvbetjent bibliotek	100			
Kultur	Styrket bemanning fritidsklubber	100			
Kultur	Sommertilbud – økt kapasitet	140			
Eiendom	Vedlikehold eksisterende bygninger	2 000			
Eiendom	Oppfølging teknisk materiell	200			
Renhold	Økt bemanning (30 %)	200			
Brann	Tilskudd NRBR	543			
Netto driftsutgifter		83 079	83 219	83 499	83 499

Utviklingen i sektorens rammer			
(i 1000 kroner)	R 2015	B 2016	B 2017
Brutto driftsutgifter	214 199	191 638	192 950
Brutto driftsinntekter	-120 702	-113 523	-113 939
Netto driftsutgifter	93 498	78 115	79 011

Nye investeringer

Prosjekter (i 1000 kroner)	B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
IT-strategi		1 600		
Rehabilitering kirkebygg	350	650	500	
Orgel Søndre Høland kirke	1 500	1 500		
Kjøp av gravemaskin kirkelig fellesråd	320			
Rehabilitering av el-anlegg kirkene	275	250		
Rehabilitering veier, bruer, lysanl. og trafiksikkerhet	1 700	1 700	1 700	1 700
Asfaltere kommunale veier	2 500	2 500	2 500	2 500
Geodata, eiendomskartvek	700	700	700	700
Vedlikehold dammer	1 000			
Oppgradering formannskaps- /kom.styresal	600			
Eiendomsforvaltning, oppgraderinger	2 200	1 570	1 350	1 000
Enøk-tiltak		1 100		1 100
Investeringer knyttet til skoleanlegg	500	680	500	
Investeringer knyttet til barnehageanlegg	300	540	300	
Haneborg skole			6 000	
Aursmoen ungdomsskole			6 000	
Skolepaviljong Aursmoen skole	8 100			
Hemnes sykehjem		4 200		
Ventilasjon Aurskog Sykehjem/Aursmoen skole	1 500	1 500		
Brannokumentasjon og forebyggingstiltak	2 200	1 200	1 200	1 200
Investeringer knyttet til HMS og innemiljø	1 200	1 200	1 700	1 700
Bioanlegg		1 000	1 000	1 000
Rehabilitering kommunale boliger/bygg	2 700	3 200	3 200	3 200
Nødstrøm sykehjem		1 000	1 000	
Elektroniske tegninger	1 000			
Kjøp av maskiner og utstyr – renhold	450	450	450	450
Sum Teknisk drift og kultur	29 095	26 540	28 100	14 550
Prosjekter selvkost (i 1000 kroner)				
Hovedplan vann – oppfølging/strakstiltak	7 400	6 400	3 600	4 100
Hovedplan avløp – oppfølging	5 600	4 700	5 600	5 600
Maskinforvaltning – utskifting av lastebil			1 500	
Sum KTD selvkostområder	13 000	11 100	10 700	9 700

Kommentarer til den økonomiske utviklingen

Sektorplanen som ble vedtatt i 2014 legger premisene for dette budsjettet. Innen kultur planlegges ytterligere mål gjennomført, hvor budsjettet for kulturskolen styrkes. Styrkingen gjelder ledelse, ytterligere økning av kulturskoletilbud, og en økning i antall elever. Det legges også opp til utredning av selvbetjent bibliotek, og styrking av fritidsklubber og sommerarrangement for barn og unge.

For de tre andre virksomhetene videreføres aktivitetene på samme nivå. Innen eiendom økes bevilgningen til vedlikehold av kommunens eiendomsmasse.

Investeringer

Kommunen planlegger store investeringer innen skole og helse i årene som kommer, men innenfor denne sektoren er det et årlig behov for investeringer til restaurering og nyutvikling innen eiendom, kommunalteknisk drift og forvaltning. En del av investeringene er innen selvkostområdene, og finansieres av gebyrer. I 2017 videreføres investeringer på kommunale formålsbygg, uteområder barnehager og skoler, kommunale utleieboliger og rehabilitering av kommunale veier. Også asfaltering av veier i boligfelt videreføres.

Innen eiendomsdrift er det en positiv utvikling, med økt fokus på forebyggende vedlikeholdsaktiviteter knyttet til kommunale eiendommer. Det arbeides systematisk med den vedtatte eiendomsstrategien. Tiltakene knyttet til den langsiktige vedlikeholdsplanen i eiendomsstrategien er innarbeidet i de foreslåtte investeringene. Det er også arbeidet godt med IK-Bygg-systemet. Dette er en viktig rapporteringskanal mellom eier og forvalter. IK-Bygg benyttes også aktivt som dokumentasjon ved branntilsyn fra NRBR, og tilsyn fra miljørettet helsevern.

Mål og satsningsområder

Fra sektorplan til økonomiplan

Hensikt

- Synliggjøre og konkretisere strategiene i sektorplanen over i økonomiplanen.
- Oppnå god styring med virksomhetene i sektoren.
- Rapportere på status og resultater.

Sektorens hovedstrategier

- Innbyggere og næringsliv i fokus.
- Bidra til gode friluft-, idretts- og kulturopplevelser.
- Levere gode tjenester – bærekraftige og av god kvalitet.

Utviklingsområde: Eiendomsdrift

Mål: Tilby velholdte kommunale bygg, som er tilpasset byggets bruk.

Tiltak

Registrere og rapportere byggenes tilstand i IK-Bygg.

Måleindikator

Gjennomsnittskarakterer i IK-Bygg bør ikke være dårligere enn 2.0.

Utviklingsområde: Eiendom Renhold

Mål: Skal levere konkurransedyktige tjenester innen fagområdet.

Tiltak

Måling av kvalitet, og beregning av ressursbruk på utført renhold i forhold til fagsystemer.

Måleindikator

Renhold utført i henhold til fagsystemene RENPLAN og INSTA 800.

Utviklingsområde: Eiendom Boligkontor

Mål: Skal tilby egnede boliger som er interessante i utleiemarkedet. Husleienivået skal harmoniseres med statlig bostøtteordning, og økonomien skal være bærekraftig.

Tiltak

Utføre riktig innvendig vedlikehold i rett tid, og utvendig vedlikehold for å få boligene opp på et akseptabelt nivå.

Måleindikator

Antall rehabiliterte boliger.

Utviklingsområde: Forvaltning Byggesak

Mål: Tilby god og rask saksbehandling innen byggesaks-, oppmålings- og spredtavløpstjenestene.

Tiltak

- Kompetansevedlikehold og utvikling.
- Påklagde vedtak som blir gjort om av klageinstans skal holdes på lavt nivå.
- Brukerundersøkelse.

Måleindikator

- Antall saksbehandlere.
- Saksbehandlingstid innenfor loven.
- Alle skal ha deltatt på en konferanse eller et kurs.
- Antall påklagde vedtak avtar.
- Andel fornøyde brukere.

Utviklingsområde: Forvaltning Geodata

Mål: Oppnå mest mulig geodata-integrasjon.

Tiltak

- Tilrettelegge for god tilgang til, og brukervennlighet i, kartportalen.
- Brukerundersøkelse.

Måleindikator

- Antall oppslag i kartportal.
- Antall fornøyde brukere.

Utviklingsområde: Kommunalteknisk drift (KTD) Renovasjon

Medlemskap i ROAF

Mål: Aktiv informasjon ut mot innbyggerne, og et tilbud til alle 4. klasser i grunnskolen.

Tiltak

Følge opp ROAF i forhold til informasjon og skolebesøk.

Måleindikator

- Formidlet informasjon.
- Antall klasser på skolebesøk.

Utviklingsområde: Kommunalteknisk drift (KTD) Vann

Vann

Mål: Lekkasjetapet på vannledninger skal reduseres.

Tiltak

Soneovervåking er ferdigstilt, og er over i fasen for driftsoptimalisering. Dette vil pågå inn i 2017.

Måleindikator

Lekkasjetapet skal ikke utgjøre mer enn maksimalt 20 % av brutto vannproduksjon, og mål for reduksjon hvert år er en reduksjon av lekkasjene med 20 %.

Utviklingsområde: Kommunalteknisk drift (KTD) Avløp

Avløp

Mål: Det skal ikke være utilsiktede utslipp av urensset avløp fra ledningsnettets eller renseanlegg.

Tiltak

Fortsette lokalisering av lekkasjer av fremmedvann inn på, og ut av avløpsnettets.

Måleindikator

Reduksjon av lekkasjene med 20 % per år.

Utviklingsområde: Kommunalteknisk drift (KTD) Vei

Vei

Mål: Grusbelagte kommunale veier på boligfelt skal asfalteres i løpet av en tiårsperiode. Gjennomsnittlig er det 3 kilometer årlig. Etter pålegg fra FMOA skal tømning av sandfang prioriteres.

Tiltak

- Gjennomføre asfaltering av strekninger, etter utarbeidet plan.
- Kartlegging og tømning av sandfang i tettbygde strøk.

Måleindikator

- 3 kilometer årlig.
- Kartlegging utføres.

Utviklingsområde: Kultur

Kultur og idrett

Mål: Kultur sin andel av den totale driftsramme for Aurskog-Høland økes til 3,15 %, med tanke på gradvis opptrapping til landsgjennomsnittet (3,9 %).

Tiltak

Oppfølging av de enkelte tiltakene under kultur.

Måleindikator

KOSTRA-tall.

Den kulturelle skolesekken og Ungdommens kulturmonstring

Mål: Den kulturelle skolesekken (DKS) skal sikre at alle barn og unge får en felles kulturell plattform.

Tiltak

Videreføring driftsnivå DKS, inkludert prosjekt på bygdetunet utviklet gjennom eksterne myldremidler, og videreutvikling av kulturskolens skoleprosjekter til også å omfatte drama.

Måleindikator

Gjennomførte verksteder.

Kulturskolen

Mål: Minimum 30 % av antall barn og unge i grunnskolealder skal ha et tilpasset undervisningstilbud i kulturskolen, også i samarbeid med fritidskulturlivet.

Tiltak

Gradvis opptrapping kulturskole.

Måleindikator

Økt antall brukere kulturskole.

Fritidsklubbene

Mål: Fritidsklubber med åpningstider tilpasset ungdommens behov. Større kapasitet på ferieaktiviteter for barn og unge.

Tiltak

Stillinger som dekker behov for åpningstider, og et tilbud som er i tråd med ungdommens ønsker og behov i tilrettelagte omgivelser.

Måleindikator

Økt eller stabilt antall brukere fritidsklubb.

Biblioteket

Mål: Biblioteket skal være aktivt og oppdatert, med særlig vekt på tilbudet til barn og unge.

Tiltak

- Styrking av tilbud rettet mot barn og unge, gjennom økt stillingsressurs.
- Utrede meråpent/selvbetjent løsning.

Måleindikator

Stabile utlånstall og besøkstall, antall gjennomførte arrangementer, og resultat av brukerundersøkelse på landsgjennomsnittet eller bedre (år med partall).

Idrett, friluftsliv og folkebad

Mål: Bidra til gode og moderne anlegg og høy anleggsdekning.

Tiltak

Egen kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Måleindikator

- Tildelt tilskudd.
- Antall fotball-, flerbruks- og svømmehaller per innbygger.

Frivilligsentralen

Mål: Frivilligsentralen skal fungere som møteplass mellom innbyggerne, frivillige organisasjoner og det offentlige i Aurskog-Høland kommune.

Tiltak

Årlig godkjent handlingsplan.

Måleindikator

Årsmelding.

Eldresentre

Mål: Aurskog-Høland skal tilby gode dagtilbud for eldre sammen med frivillige.

Tiltak

Aktiviteter i alle deler av kommunen.

Måleindikator

- Besøksstall.
- Brukerundersøkelse.

Kino

Mål: Tilby gode kinoopplevelser til innbyggerne.

Tiltak

Opprettholde dagens tilbud, og utvikle dette videre med ny tilgang på egnede lokaler.

Måleindikator

- Antall forestillinger.
- Lokaliteter.
- Besøksstall.

Gårds- og slektshistorie

Mål: Fullføring av gårds- og slektshistorien for Høland og Setskog med et bind hvert annet år, med anslått ferdigstilling i 2025.

Tiltak

- Videreføring av bygdebokarbeidet på dagens nivå.
- Arbeidet skjer i samarbeid med bygdebokkomiteen.

Måleindikator

Nytt bind gis ut hvert annet år.

Kulturvern

Mål: Innbyggerne i Aurskog-Høland skal få god kjennskap til lokal kulturarv.

Tiltak

Mindre tiltak kulturminner.

Måleindikator

Tilgjengeliggjøring av antall kulturminner.

Sektor: Samfunn og utvikling

Sektor Samfunn og utvikling har følgende ansvarsområder: Prosjekt, plan, IT, næring, landbruk og miljø. Aktivitetsnivået er høyt, og består av brukerrettede tjenester, så vel som overordnet og strategisk planlegging. Kommunens prosjektkontor er underlagt sektoren, og har ansvaret for alle store investeringsoppgaver, som blant annet bygging av ny Bjørkelangen skole, svømmehall, tilbygg Løken barnehage, helsehus og boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsverktøy, og omfatter alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Planavdelingen står for utarbeidningen av kommuneplanen, samt flere av kommunenes øvrige overordnede planer og strategidokumenter. I tillegg til overordnede planverk, er det god aktivitet rundt reguleringsplaner for ulike utbyggingsformål og utbyggingsavtaler.

Innenfor jord- og skogbruk saksbehandler kommunen blant annet omdisponeringssaker, tilskuddsordninger i landbruket og konsesjoner. I tillegg forvalter sektoren kommuneskogen, og har ansvar for kommunal viltforvaltning. Hovedsatsingsområder for miljøarbeid er miljøledelse, biologisk mangfold, fornybar energi, materialbruk og redusert klimagassutslipp.

Kommunen satser på en aktiv næringsutvikling, med blant annet tilgjengelige næringsstomter, og har en etablerertjeneste med veiledning og rådgivning for nyetablerere/gründere. Kommunen er også en aktiv deltaker i Aurskog-Høland Utvikling og Regionalpark Haldenkanalen.

Ansvaret for samfunnssikkerhet og beredskap ligger til sektoren, samt det omfattende arbeidet med kommunereformen.

IT-avdelingen har ansvaret for all drift, support og utvikling av kommunens IT- og telefonisystemer.

Utviklingstrekk

Aurskog-Høland er en jord- og skogbrukskommune, lokalisert i en region som preges av sterk vekst. Det er en politisk målsetting at tettstedene skal være livskraftige lokalsentre, med konsentrerte sentrumsområder som preges av en sunn blanding av boliger, forretninger og servicetilbud. Et spredt tettstedsmønster gir en romslig kommune med god tilgang til naturområder, samtidig som store avstander gir utfordringer ved tilpasning og drift av teknisk infrastruktur og kommunens tjeneste- og servicetilbud for øvrig.

“ **Et spredt tettstedsmønster gir en romslig kommune med god tilgang til naturområder, samtidig som store avstander gir utfordringer.** ”

Økonomiske rammer

(i 1000 kroner)		B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Tildelt netto ramme		21 427			
Tiltak:					
Samfunn/utvikling	Midlertidig Bjørkelangen skole	100	-600	-2 700	
Samfunn/utvikling	Kommuneplan/sektoerplan	750	-750		
IT	Husleie	300			
IT	Leasing av bil	50			
Netto driftsutgifter		22 627	21 277	18 577	18 577

Utviklingen i sektorens rammer			
(i 1000 kroner)	R 2015	B 2016	B 2076
Brutto driftsutgifter	38 874	26 566	27 942
Brutto driftsinntekter	-11 916	-6 230	-6 515
Netto driftsutgifter	26 958	20 337	21 427

Nye investeringer

Prosjekt (i 1000 kroner)	B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Udefinerte investeringer	1 000	1 000	1 000	1 000
Solenergi		500	500	500
Bjørkelangen skole	75 000	52 690		
Helsehus	25 000			
Samlokaliserte boliger Myrvang		25 700		
Boligsosial handlingsplan	8 000	8 000	8 000	8 000
Fjernvarme		100		
Svømmebasseng		23 500		
Hurtigldestasjon	200			
IT-strategi	300			
IT - infrastrukturprogram	2 000	2 000	2 000	2 000
IT-strategi - vedlikeholde	1 800	1 800	2 000	
Fornyelse av maskinpark	1 600	1 600	1 200	1 000
Kortløsning for sikker utskrift	600			
Fornyelse skriverpark	1 000		1 200	
Sum Samfunn og utvikling	116 500	116 890	15 900	12 500

Kommentarer til den økonomiske utviklingen

Sektor Samfunn og utvikling preges av et høyt aktivitetsnivå. Flere av oppgavene som utføres er overordnede og sektorovergripende, noe som ofte gjør dem mindre synlige enn sektorspesifikke oppgaver.

Det er lagt inn store investeringer under sektor Samfunn og utvikling, som gjelder kommunens byggeprosjekter. Summene er justert i henhold til politiske vedtak og nye framdriftsplaner.

Stramme økonomiske rammer krever god kostnadskontroll, og effektiv drift i sektoren. Det brukes lite ressurser på de administrative oppgavene sektor Samfunn og utvikling har ansvaret for, sammenlignet med andre kommuner. I tillegg til egne midler, søkes tilgjengelige prosjektmidler fra fylke og stat, som blir en vesentlig del av rammen til sektoren.

Mål og satsningsområder

Virksomhetsområde: Team Plan

Status

Plan organiserer arbeidet med kommunens planer og øvrige strategidokumenter, i henhold til vedtatt kommunal planstrategi 2016-2019. Planprogram for kommuneplanen vedtas høsten 2016. Plan har ansvar for saksbehandling av reguleringsplaner og utbyggingsavtaler. Enheten håndterer i tillegg bevillingssaker, delegeringsreglement, beredskapssaker, plan- og styringssystem og intern rådgivning. Arbeidet med kommunereformen er også lokalisert til plan.

Satsningsområder, mål og tiltak

Kommunal planstrategi for 2016-2019 legger føringer for planarbeidet framover.

I 2017 skal følgende større plansaker utarbeides/rulleres:

- Kommuneplan (samfunnsdel og arealdel) 2017-2027
- Sektorplan for Samfunn og utvikling

Årshjul utarbeides for planarbeidet i kommunen.

Digitalt planarkiv ferdigstilles og offentliggjøres.

Virksomhetsområde: Byggeprosjekter

Status

HENT AS har fått entreprisen på å bygge Bjørkelangen skole. Byggingen av skole er påbegynt, og byggeprosessen vil foregå gjennom hele 2017 med avslutning i 2018. Etter at byggingen er ferdig, vil den eksisterende ungdomsskolen rives og midlertidig skole nedmonteres. Prosjektet er i rute for å nå målet om fullverdig drift av skolen ved skolestart i 2018.

Ø M Fjeld AS har fått entreprisen for bygging av Helsehuset på Bjørkelangen. Byggingen av Helsehuset har startet opp. Byggeprosessen vil foregå gjennom 2017, med planlagt ferdigstillelse i 2018.

HENT AS har fått entreprisen for bygging av svømmeanlegg på Bjørkelangen. Byggingen av svømmeanlegget vil starte i 2017, og ferdigstilles i 2018.

Entreprisen for bygging av Myrvang vil legges ut på anbud i 2016. Det er antatt at bygging vil starte i månedsskiftet mars/april 2017.

Løken barnehage er lagt ut på anbud, og det forventes at det inngås kontrakt med generalentreprenør i 2016. Oppstart av bygging er antatt å være i mars/april 2017.

Satsningsområder, mål og tiltak

Bjørkelangen skole

Mål

- Prosjektgjennomføring i løpet av planperioden 2015-2018.
- Løpende oppfølging av sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA).
- Løpende kontraktsoppfølging og kostnadskontroll.

Svømmehall

Mål

- Prosjektgjennomføring i løpet av planperioden 2015-2018.
- Løpende oppfølging av SHA.
- Løpende kontraktsoppfølging og kostnadskontroll.

Helsehus

Mål

- Prosjektgjennomføring i løpet av planperioden 2015-2018.
- Løpende oppfølging av SHA.
- Løpende kontraktsoppfølging og kostnadskontroll.

Myrvang

Mål

- Prosjektgjennomføring i løpet av planperioden 2015-2018.
- Løpende oppfølging av SHA.
- Løpende kontraktsoppfølging og kostnadskontroll.

Løken barnehage

Mål

- Prosjektgjennomføring i løpet av planperioden 2015-2018.
- Løpende oppfølging av SHA.
- Løpende kontraktsoppfølging og kostnadskontroll.

Alle prosjektene på prosjektkontoret følger samme prosjektmodell. Det vil si at det utarbeides mulighetsstudie, skisse- og forprosjekt, før prosjektet beslattes som godkjent og anbudsregning kan utføres. Prosjektkontoret har nå gått over fra prosjektutviklingsfasen til leveringsfasen for alle sine prosjekter.

I byggefasen fokuserer prosjektkontoret på løpende oppfølging av sikkerhet, helse og arbeidsmiljø gjennom løpende vernerunder. Prosjektkontoret skal også løpende følge opp kvaliteten av det arbeidet som utføres, for å sikre at prosjektleveransene er i overenstemmelse med avtalte kvaliteter og funksjoner.

Virksomhetsområde: Team næring-jordbruk-skogbruk-miljø

Status

Strategiplan for næring og miljø, og energi- og klimaplanen, er styrende for arbeidet til team næring-jordbruk-skogbruk-miljø. Teamet skal ivareta samhandling med aktører innen jordbruk, skogbruk, næringsliv og andre sektorer i kommunen, og skal i tillegg inneha en sentral rolle i den regionale satsingen.

Satsningsområder, mål og tiltak

Landbruk

- System for miljøplaner på gårdsnivå.
- Jordvern.
- Delta aktivt for forbedret vannkvalitet i Haldenvassdraget.

Miljø og klima

- Fortsette med edelkrepsprosjekt.
- Tilby næringslivet og egne virksomheter miljøsertifisering og kompetanseheving.
- Vurdere etablering av hurtigladdestasjon for batterielbil på Løken og Aursmoen.
- Starte etablering av fleksiladestasjoner ved kommunale anlegg.
- Delta aktivt i interregionalt prosjekt GDR (Green Drive Region), ledet av Kunnskapsbyen Lillestrøm.

Fornybar energi

- Vurdere mulighetene for sol- og vindenergi på kommunale bygg.
- Delta aktivt i interregionalt prosjekt ecoINSIDE, ledet av Kunnskapsbyen Lillestrøm, og fortsette samarbeidet med bl.a. IFE (Institutt for energiteknikk), Norges bondelag, HSEV (Høland og Setskog El-verk) og Akershus fylkeskommune om fornybar energi i landbruket.
- Legge til rette for bioenergi som varmeløsning på Killingmo næringsområde.
- Etablere flisfyringsanlegg på Løken skole.

Trebruk i kommunale bygg

- Vurdere bruk av tre i kommunale byggeprosjekter.
- Ved bygging av flyktningeboliger vurderes massivtre.

Næringsvennlig kommune

- Delta aktivt i næringslivsutviklingstiltak som har lokal og regional interesse.
- Kommunen skal til enhver tid ha ledige regulerte næringsarealer.
- Kommunen skal ved bruk av handelsanalyseverktøy stimulere til nyetableringer innen handel/service.
- Kommunen skal være landsledende i entreprenørskap, og best i Akershus innen gründer- og etablerermiljø.
- Arbeide for økt lokal sysselsetting, blant annet gjennom etablererveiledning.
- Markedsføre kommunens næringssetning i Oslo og Romerike.

Virksomhetsområde: IT

Status

IT-avdelingen har ansvar for support, drift og utvikling av kommunens IT-systemer, maskinpark og telefoni. Avdelingen har ansvar for opplæringsløpet til lærling i IKT-servicefaget, samt praksiselev. IT-avdelingen er involvert i alle kommunens prosjekter. Avdelingen drifter servere, og leverer applikasjoner til brukeren. Sektorer, staber og virksomheter skal selv ha kompetanse på fagprogrammer, og har systemansvarlige og superbrukere som skal fungere som førstelinjesupport. IT brukes som et verktøy i hele kommunen i dag, og har cirka 3500 brukere. Det vurderes skyløsninger til back up, for å frigjøre plass for datalagring lokalt.

Satsningsområder, mål og tiltak

IT-strategi, i tillegg til større prosjekter som nytt system for kommunikasjon, ny Bjørkelangen skole, helsehus, svømmehall og Myrvang Boliger, legger føringer på prioriteringene framover. Kommunen har en godt utbygd infrastruktur med fiber til alle lokasjoner.

Spredenett

Rehabilitering av spredenett i kommunale bygg utføres fortløpende. Det innebærer at alt av gammelt kabelmaterieill ut til sluttbruker erstattes med nytt, for å sikre en enhetlig forbindelse fra sentral løsning ut til sluttbruker. Skoler og barnehager har høyest prioritet.

Status: Samtlige skoler og sykehjem er rehabilitert pr. 1 tertial 2016. Resten av lokasjonene tas fortløpende.

Oppgradering og utbedring av serverparken

Oppgradering av serverparken skjer årlig. I tillegg har et flertall av servere blitt oppgradert til Win 2012.

Opplæringsansvar for lærlinger, samt praksiselever

IT-avdelingen ønsker å være en attraktiv opplæringsinstitusjon for lærlinger i IKT-servicefaget, samt praksiselever i samme fag.

Status

Lærling i IKT-servicefaget fra 1/9-16. Lærling følger et ordinært opplæringsløp over 2 år. I tillegg er det engasjert praksiselev i IKT-servicefaget fra 18/10-16. Praksiselevens engasjement strekker seg frem til sommeren 2017.

Trådløst nett i hele kommunen

Per dags dato har de aller fleste kommunale bygg trådløst nett. Skoler, barnehager, rådhus og sykehjem er oppgradert i fase 1 i 2016. Resten av de kommunale byggene kommer i fase 2, i 2017. Oppgradering innebærer en høyere tetthet av aksesspunkter, samt ny og bedre teknologi.

Bærbare PC-er til skolene

PC-er klargjøres for oppvekst og utdanning årlig, som også er en del av IT-strategien til sektoren.

Status: Cirka 450 bærbare PC-er er klargjort til skole i 2016.

Nytt telefonisystem

OpenTouch fra Alcatel er innført for å integrere telefoni og data i større grad til kommunikasjon.

Status

Første fase med å innføre ny kommunikasjonsløsning er gjennomført. Fase to gjennomføres høsten 2016. Løsningen integrerer telefoni og data i større grad til kommunikasjon.

Skytjenester

Ta i bruk skytjenester for å øke mobiliteten til brukerne, samt forbedre tilgjengelighet.

Status

Vurdering av løsninger for katalogtjenester, backup, e-post og MDM (Mobile Device Management).

Office 365 + Skooler

Office 365 innføres som kontorstøtteverktøy (skytjeneste) i kombinasjon med + Skooler (LMS-system for skole).

Status: Innføres høsten 2016/1.tertial 2017 for skole. Elevene i fase 1. Ansatte i fase 2.

Stab: Økonomi

Stab Økonomi består av seks underavdelinger:

- Regnskap
- Budsjett/Controller
- Skatt
- Innkjøp
- Eiendomsskatt
- Eierstyring

Staben har blant annet ansvar for områder som økonomisk rapportering (budsjett og økonomiplan, tertial- og månedsrapportering og årsrapport), innfordring av skatter, avgifter og andre kommunale fordringer, samt vederlagsberegning. Staben har videre ansvaret for å følge opp og styre implementeringen av tjenesteovergrepene strategier, som kommunens anskaffelsesstrategi og eierstrategi. Som en del av eierstyringen er staben representert i eierstyringssekretariatet for kommunene på Nedre Romerike. Andre oppgaver som tilligger stab Økonomi er eiendomsskattekontoret, og oppfølging av rapportering av internkontroll til politiske organer.

Utviklingstrekk

Aurskog-Høland kommune bruker lite ressurser på de administrative funksjonene som stab Økonomi har ansvaret for, sammenlignet med andre kommuner. Økonomiforvaltningen og styringssystemene er under kontinuerlig utvikling. En av de viktigste drivkreftene er de teknologiske innovasjonene som skjer innen digitalisering og derigjennom automatisering. E-handel, e-faktura/EHF faktura og e-basert, nytt innfordringssystem er eksempler på nyvinninger som er tatt i bruk i vår kommune. Målet på sikt bør være bedre styring og kontroll, kvalitet og lavere ressursbruk.

Økonomiske rammer

(i 1000 kroner)	B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Tildelt netto ramme	12 449			
Netto driftsutgifter	12 449			

Utvikling i stabens rammer (i 1000 kroner)	R 2015	B 2016	B 2017
Brutto driftsutgifter	13 449	13 019	13 519
Brutto driftsinntekter	-2 299	-1 468	-1 070
Netto driftsutgifter	11 150	11 552	12 449

Nye investeringer

Prosjekt (i 1000 kroner)	B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Egenkapitaltilskudd KLP	2 350	2 400	2 450	2 500
Nets portal og BI (Business Intelligence)		55		
Moduler til ERP-system	161			
Sum stab økonomi	2 511	2 455	2 450	2 500

Mål og satsningsområder

Rapportering

Mål

Periodisk økonomisk rapportering skal kjennetegnes av å være:

- Relevant styringsinformasjon.
- Pålitelig.
- Rettidig.

Tiltak

- Videreutvikle styringssystemer/-modell(er), som for eksempel prognosemodell.
- Styrke internkontrollen, blant annet ved økonomiportal og avstemmingsmodul.
- Tett og god dialog med brukerne.

Innkjøp

Mål

- Anskaffe de varer, tjenester, bygg og anlegg det er behov for, på en måte som bidrar til effektiv drift og best mulig økonomisk resultat over tid.
- Opptre som ansvarlig samfunnsaktør.
- Tilrettelegge slik at innkjøp blir så enkle som mulig for brukerne i kommunens virksomheter.
- Sikre at leverandørene leverer i henhold til avtale.

Tiltak

- Digitalisere innkjøpsprosessen: Anskaffelse av og ta i bruk KGV/KAV (konkurransgjennomføringsverktøy/kontraktoppfølgingsverktøy).
- Effektivisere e-handel for bruker.
- Forbedre rapporteringsrutiner.
- Forbedre og videreutvikle internkontrollen.
- Utvikle rutiner for bedre leverandøroppfølging.
- Forbedre opplæring (både av ansatte, produktansvarlige/«avropere» og politikere).

Skatteinnfordring

Mål

Opprettholde gode resultater og tilfredsstillende krav fra Skattedirektoratet (SKD):

- Skatteregnskapet skal være korrekt og a jour.
- Innkrevingen skal holde et godt faglig nivå, være effektiv og sikre betalingsviljen. Innfordringskravene fra SKD skal oppnås.
- Arbeidsgiverkontrollen skal bidra til økt etterlevelse, redusert svart økonomi og korrekte grunnlagsdata. Kontrollkravet fra SKD på 5 % av arbeidsgivermassen skal oppnås.
- Legitimitet og intern etterlevelse: Skattebetalere og arbeidsgivere skal bli møtt med respekt, oppleve høy kompetanse og få god veiledning.

Fra 1. januar 2017 utføres skatteoppkreverfunksjonen av Nedre Romerike kemnerkontor gjennom et administrativt vertskommunesamarbeid.

Eiendomsskatt

Mål

Drifte eiendomsskattekontoret slik at kommunestyrets vedtak effektueres.

Tiltak

God planlegging, god informasjon og veiledning, samt effektiv drift av eiendomsskattekontoret. Eiendomsskattekontoret er ikke en del av stab Økonomis driftsramme, men budsjetteres sentralt på finanskapitlet.

Økonomiske rammer

(i 1000 kroner)		B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Tildelt netto ramme		400			
Tiltak:					
Eiendomsskatt	Drift av eiendomsskattekontor	125			
Netto driftsutgifter		525			

*) Gjelder ikke personalressurser, som søkes løst ved omdisponering av eksisterende personalressurser innen staben.

Eierstyring

Mål

Utøve eierstyring i samsvar med vedtatt Eierskapsmelding 2016.

Tiltak

Gjennomføre oppfølgingspunkter fra Eierskapsmelding 2016.

Stab: Administrasjon og HR

Administrasjons- og HR-avdelingen skal, i tillegg til å utføre avdelingens oppgaver, være en strategisk partner for tjenesteområdene, og en aktiv bidragsyter for utvikling og helhetstenkning. Avdelingen har ansvaret for følgende fagområder:

- HR
- Lønn
- Informasjon
- Politisk sekretariat
- Servicekontor
- Dokumentstyring

Utviklingstrekk

Det har vært gjennomført flere organisatoriske endringer de siste årene. Det har vært, og vil bli, jobbet med å utvikle en helhetlig kultur og tett samarbeid på avdelingen. På enkelte områder er vi fortsatt sårbare i forhold til kompetanse, og det er viktig at arbeidet med å etablere overlappende kompetanse videreføres.

Prossesser for å øke digitaliseringsgraden pågår løpende. Innføring av nye IT-løsninger har vært gjennomført på flere områder. Spesielt kan nevnes nytt sak- og arkivsystem, og lønnsystem. Opplæring har vært gjennomført etter avtalte planer. Nye opplæringstiltak må gjennomføres, både overfor nyansatte og eksisterende brukere. Ny sentralbordløsning er også etablert, og arbeides med å etablere en ny intranettløsning.

Økonomiske rammer

(i 1000 kroner)		B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Tildelt netto ramme		27 075			
HR	Lisensutgifter	170			
HR	Videreføre lederopplæring	250			
Netto driftsutgifter		27 495	27 495	27 495	27 495

Utviklingen i stabens rammer			
(i 1000 kroner)	R 2015	B 2016	B 2017
Brutto driftsutgifter	29 982	27 668	29 381
Brutto driftsinntekter	-2 398	-2 084	-2 306
Netto driftsutgifter	27 584	25 584	27 075

Det er i rådmannens forslag til rammer for 2017 lagt inn en sum på 170.000 til økte lisensutgifter. Dette er nødvendig for å dekke opp tidligere underbudsjetterte årlige lisenser på nye dataprogrammer og moduler. I tillegg foreslås det avsatt 250.000 kr til videreføring av lederutviklingsprogram. Dette har vært gjennomført siden 2015, med gode resultater. Ledelseskompetansen må vedlikeholdes og utvikles videre.

Nye investeringer

Prosjekt (i 1000 kroner)	B 2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Sak/arkiv og andre moduler	500	400	300	300
PC-utstyr valgavvikling	120			
Sum stab Administrasjon og HR	620	400	300	300

Det er avsatt investeringsmidler til integrasjoner mellom systemer, nye løsninger/moduler og oppgraderinger av eksisterende løsninger. I tillegg er det avsatt 120.000 kroner til innkjøp av nødvendig elektronisk utstyr i forbindelse med valggjennomføringen

Mål og satsningsområder

HR og Lønn har som mål å utvikle og forankre gode rutiner, slik at alle ansatte ivaretas i henhold til gjeldende avtaler og lover, og får riktig lønn til rett tid. Arbeidet med digitalisering og helhetlige løsninger fortsetter, slik at flest mulig manuelle operasjoner kan avvikles.

Avdelingen skal gi støtte og rådgivning på alle personalområder overfor tjenesteområdene etter behov, og ta initiativ til utvikling av personal/arbeidsgiverpolitikken. Administrasjon av og deltakelse i rekrutteringsprosesser er også en sentral oppgave.

Dokumentsenteret har som mål å bidra til en mer effektiv saksbehandling, og bedre dokumentflyt internt i kommunen, ved å tilby gode løsninger i sak/arkivsystemet. Dette systemet er et helelektronisk saksbehandlersystem, og forutsetter nye måter å jobbe på, noe dokumentsenteret oppfordrer til, og holder kurs i. Tett kontakt med saksbehandlere og ledere er nødvendig for å gå opp de nye rutineene sammen.

Fagsystemer er tett knyttet til sak/arkivsystemet, og vi har allerede gjort, og jobber stadig med, integrasjoner mellom systemene. Vi ønsker mindre papirer, færre skanninger, minst mulig dobbeltarbeid og i stedet mer automatikk og digitale løsninger. Sak/arkivsystemet er sentralt for mange, og er et hjelpemiddel på tvers av sektorene. Dokumentsenteret jobber for å være i front ved utvikling av nye tjenester.

Vi skal gi riktig og god informasjon til innbyggere, ansatte og andre, både gjennom hjemmeside, intranett, sosiale medier og gjennom servicekontoret. Innbyggerne skal oppleve at informasjonen de trenger er lett å finne og lett å forstå.

Summen av gode rutiner og høy kompetanse internt gir gode innbyggertjenester. Fornøyde innbyggere med offentlig informasjon lett tilgjengelig, er vår drivkraft. Tjenester der innbyggerne enkelt kan komme i kontakt med, og få svar fra administrasjonen er et mål, og vi jobber aktivt med konkrete forbedringer. Det kommer stadig føringer fra statlig hold om den digitale retningen vi skal gå. Her kan det nevnes utsendelse av digitale brev til innbyggere og virksomheter som førstevalg ved kommunikasjon fra kommunen. Dette er en av tjenestene som nå blir integrert i sak/arkivsystemet.

Eldre arkivmaterieell er også noe vi må holde fokus på. Arkivet er til for fremtiden, og krever at det er enkelt å finne frem. Dette må gå hånd i hånd med å tenke fremover.

Politisk sekretariat administrerer de politiske dokumentene, og tilhørende saksgang. Ved bruk av en utvalgsmodul i det nye sak/arkivsystemet har vi gått fra å sende ut store mengder papirer til å kun forholde oss til det elektroniske. Dette gjelder også for politikerne, som har tilgang til alle møtedokumenter i en app.

Saksgangen fra saksbehandler, via kommunalsjefer og rådmann til politikerne fungerer i dag veldig godt. Målsettingen er å kunne utnytte systemet enda bedre, slik at nyttige rapporter og oppfølging av politiske vedtak kan gjøres både av politisk sekretariat og ledere. Lett tilgjengelig informasjon for de politisk engasjerte deltagerne og øvrige innbyggere er fokus.

6. Den økonomiske balansen

Hovedoversikt drift etter rammer

Økonomiplan 2017 - 2020	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
i 1000 kr	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på inntekt	-329 143	-340 818	-364 751	-364 751	-364 751	-364 751
Eiendomsskatt	-15 059	-15 500	-16 500	-16 500	-16 500	-16 500
Rammetilskudd	-409 320	-431 790	-436 772	-436 772	-436 772	-436 772
Integreringstilskudd flyktninger	-10 564	-13 000	-17 500	-17 500	-16 500	-15 500
Feriepenger på sykepenger	-3 222	-1 100	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Gen. tilskudd - rentekompensasjon	-5 804	-6 000	-6 000	-6 000	-5 900	-5 800
Tilskudd ressurskrevende tjenester	-10 272	-11 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Syssettingsmidler		-1 500				
Sum frie disp inntekter	-783 384	-820 708	-853 323	-853 323	-852 223	-851 123
Renteutgifter	17 460	21 500	20 800	22 400	24 100	25 700
Renteinntekter	-8 763	-8 000	-5 000	-4 000	-6 000	-6 000
Avdrag lån	38 205	45 700	56 500	51 000	53 000	50 000
Renteutgifter- husbanklån	2 854	1 300	3 000	3 000	3 000	3 000
Renteinntekter - husbanklån	-2 448	-1 250	-2 900	-2 900	-2 900	-2 900
Utbytte						
Premieavvik pensjon	549	-12 300	-14 333	-14 333	-14 333	-14 333
Motpost kap.kostnader/internkostnader		-20 229	-19 607	-19 840	-19 829	-19 625
Premieavvik amortisering	8 017					
Motpost kap.kostnader/kalk.rente	-1 865					
Motpost kap.kostnader/avskrivninger	-46 965					
Egenkapital KLP (overføring investeringer)		1 850	2 350	2 400	2 450	2 500
Finansutg/inntekt og overføring invest.	7 044	28 571	40 810	37 727	39 488	38 342
Sum inntekter til fordeling drift	-776 340	-792 137	-812 513	-815 596	-812 735	-812 781
Beregn netto drift sektor/stab eks tiltak (rammen)	737 628	694 895	754 150	754 150	754 150	754 150
Pensjonsutgifter		16 700	600	600	600	600
Eiendomsskatt -drift	769	400	525	525	525	525
Lærlinger, inkl sosiale utgifter (ny)	2 083	3 083	3 753	4 263	4 773	5 283
Lønnsreserve 01.05. i budsjettåret		9 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Formannskapets tilleggsbev.		500	500	500	500	500
Tiltak fra sektorer/staber inkl. statsbudsjett		29 267	17 466	19 489	17 219	16 169
Diverse refusjoner/overføringer	-1 571					
Drift helsehus (ekskl. renter og avdrag, se over)		2 100		4 200	4 200	4 200
Rentekomp - SHIUL hall		400	367	235	102	
Diverse		160				
Syssettingsmidler		1 500				
Kommunereformen		450				
Overskudd/Resultat	-37 431	-33 682	-27 152	-23 634	-22 666	-23 354

Hovedoversikt drift etter arter

Driftsoversikt etter arter i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Øk.plan 2018	Øk.plan 2019	Øk.plan 2020
Skatteinntekter	329 144	340 818	364 751	364 751	364 751	364 751
Eiendomsskatt	15 059	15 500	16 500	16 500	16 500	16 500
Rammetilskudd	409 320	431 790	436 772	436 772	436 772	436 772
Overføringsinntekter (statlige/andre)	21 199	19 362	23 612	23 612	22 512	21 412
Brukerbetaling, salg og leieinntekter	148 063	140 752	144 429	147 103	150 650	153 455
Refusjoner/ovf. med krav til motytelser	103 635	67 783	70 095	70 129	70 157	70 187
Sum driftsinntekter	1 026 420	1 016 005	1 056 159	1 058 867	1 061 342	1 063 077
Lønnsutgifter	609 669	604 372	636 186	636 178	636 053	636 287
Kjøp av varer/tjenester egenproduksjon	131 706	114 853	116 483	116 394	116 478	116 244
Kjøp av tjenester som erstatter egenproduksjon	138 790	142 833	142 775	143 232	143 700	144 180
Overføringer	66 908	77 180	79 371	85 978	84 086	83 456
Avskrivninger ⁷	46 966	13 963	55 664	66 966	69 716	69 248
Fordelte utgifter	-13 180	-9 735	-9 553	-9 553	-9 553	-9 553
Sum driftsutgifter	980 859	943 466	1 020 926	1 039 195	1 040 480	1 039 862
Brutto driftsresultat	45 561	72 539	35 233	19 672	20 862	23 215
Finans-/renteinntekter	13 710	14 650	12 279	11 275	13 224	13 153
Finans-/renteutgifter	21 865	27 707	27 617	29 212	30 861	32 390
Avdragsutgifter, samt utlån	38 671	45 950	57 000	51 500	53 500	50 500
Resultat eksterne finanstransaksjoner	46 826	59 007	72 338	69 437	71 137	69 737
Motpost avskrivninger	46 966	13 963	55 664	66 966	69 716	69 248
Netto driftsresultat	45 701	27 495	18 559	17 201	19 441	22 726
Bruk av avsetninger	17 381	9 753	11 626	9 516	6 480	6 710
Avsetninger	25 651	3 566	3 033	3 083	3 255	6 082
Regnskapsmessig resultat	37 431	33 682	27 152	23 634	22 666	23 354
Netto driftsres i % av brutto driftsinntekt		2,7 %	1,8 %	1,6 %	1,8 %	2,1 %

Budsjettert resultat i 2017 på 27,152 millioner kroner foreslås avsatt til disposisjonsfond.

⁷ Avskrivninger er budsjettert utenfor sektorenes rammer. Unntak: Selvkostområdene

Hovedoversikt investeringer

INVESTERINGER i 1000 kr	Budsjett 2017	Økplan 2018	Økplan 2019	Økplan 2020
SUM HELSE OG REHABILITERING	5 750	2 000		
SUM OPPVEKST OG UTDANNING	4 900	4 050	2 300	2 300
SUM TEKNISK DRIFT OG KULTUR	29 095	26 540	28 100	14 550
SUM KTD - SELVKOSTOMRÅDER	13 000	11 100	10 700	9 700
SUM ADM OG HR	620	400	300	300
SUM ØKONOMI	2 511	2 455	2 450	2 500
SUM SAMFUNN OG UTVIKLING	116 500	116 890	15 900	12 500
Sum totale investeringer	172 376	163 435	59 750	41 850
FINANSIERING				
Egenkapital/Overføring fra drift (moms-komp)	32 155	30 082	10 170	6 830
Tilskudd		27 387	61 700	
Nye låneopptak	140 221	105 966	-12 120	35 020
Sum finansiering	172 376	163 435	59 750	41 850

Tabellen viser en samlet oversikt over rådmannens forslag til investeringer i perioden 2017-2020. Detaljer og beskrivelser av prosjektene framgår av kommentarer til den enkelte sektor og stab. Investeringsnivået er høyt i 2017 og 2018, med bakgrunn i Bjørkelangen skole, svømmeanlegg, helsehus og samlokaliserte boliger.

Det gjøres ellers oppmerksom på at mange investeringer – som årsuavhengige prosjekter – pågår over flere år. For å få oversikt over tidligere bevilgninger som vil være med over i økonomiplanperioden 2017-2020, vises til tertialrapport 2/2016.

Kommunale boliger

Av boligsosial handlingsplan fremgår at det årlig kjøpes boenheter til sosialt vanskeligstilte generelt. Dette er innarbeidet i økonomiplanen med 8 millioner kroner fra 2017.

Salg av boligtomter, felt og arealer

Kommunen har i de senere årene solgt de ledige felt og arealer som har vært opparbeidet og lagt ut for salg. Kun mindre restarealer er aktuelle for salg. Kommunen har per 18. oktober 2016 følgende ledige boligtomter:

Felt	Antall ledige tomter
Engeråsen	1 stk
Vestrengåsen	7 stk
Sum	8 stk

Engeråsen, Fosser

Kommunen har 1 byggeklar tomt på feltet. Det er på feltet muligheter for betydelig flere boligtomter, men dette fordrer store investeringer knyttet til etablering av nødvendig teknisk infrastruktur. Med dagens tomtepriser i området vil det være vanskelig å selge tomter med en tomtepris som dekker kostnaden ved utbygging. Det kan vurderes om området bør omreguleres eller selges privat utbygger.

Vestrengåsen, Moe

Det er 7 ledige kommunale tomter på feltet.

Det er i kommuneplanen avsatt arealer for videreutvikling av feltet. Dette området er i privat eie.

Saldering av budsjettet

Ved salderingen har det fra rådmannens side vært viktig å balansere ulike hensyn. I den forbindelse er både føringer fra sentrale myndigheter og lokale føringer forsøkt ivarettatt. Ulike målsettinger skal balanseres:

- Etablere handlingsrom (resultatmål) som sikrer en forsvarlig økonomisk utvikling – både på kort og lang sikt.
- Finne innsparinger, effektiviseringer og inntektsmuligheter som gjør det håndterlig å betjene en utvidet låneramme.
- Videreutvikle tjenestetilbudet.
- Ivareta føringer fra nasjonale myndigheter.
- Hensynta føringer fra vedtatte sektorplaner.
- Fange opp signaler fra tertial- og årsrapportering.

I gjeldende økonomiplan 2016-2019 er netto driftsresultat (driftsmargin) på 2,5 % brukt som resultatmål. Fylkesmannen anbefaler at netto driftsresultat over tid bør utgjøre minst 3 %, mens TBU⁸ anbefaler 1,75 %. Rådmannen fastholder et resultatmål over tid midt i mellom disse nivåene, nemlig 2,5 %. Som det framgår av hovedoversikt drift etter arter foran er det i økonomiplanperioden 2017-20 budsjettetert med følgende resultatutvikling:

	B-2017	ØP 2018	ØP 2019	ØP 2020
Netto driftsresultat	1,8 %	1,6 %	1,8 %	2,1 %
Netto driftsresultat mål	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %

Tabellen viser at det vil være krevende å nå resultatmålet i denne perioden, selv om resultatutviklingen er positiv i siste del av økonomiplanperioden. Dette kan blant annet forklares med:

- Høye finansutgifter, hvor toppen nås i 2017.
- Svakere topplinje enn tidligere år. Anslått vekst i oppgavekorrigerte frie inntekter fra 2016 til 2017 er 1,6 %, som er det laveste veksttallet av samtlige Akershus-kommuner. Veksten er også lavere enn tidligere år.

Rådmannen mener det vil være avgjørende viktig at netto driftsresultatet ikke svekkes i den videre behandlingen av denne økonomiplanen. For kommende økonomiplaner må det være en målsetting at netto driftsresultatet gradvis økes.

I tabellen på neste side er det vist hvordan netto tiltak i driftsrammene fordeles per sektor/stab. For ytterligere spesifisering av denne tabellen, vises til en mer detaljert framstilling av sektorenes/stabenes beskrivelse av tjenesteproduksjon under pkt. 5 foran. Tiltak fra statsbudsjettet er holdt utenfor i tabellen. Netto tiltak på 15,6 millioner kroner (17,5 inkludert midler fra statsbudsjettet) utgjør 2,1 % (2,3 %) av netto korrigeret driftsramme i 2017.

⁸ Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi

---

Sammendrag av netto tiltak driftsrammer (i 1000 kr)	B 2017
Sektor Oppvekst og utdanning	4 100
Sektor Helse og rehabilitering	6 136
Sektor Teknisk drift og kultur	3 703
Sektor Samfunn og utvikling	1 200
Stab Økonomi	0
Stab Administrasjon og HR	420
Sum	15 559

---

7. Vedlegg

Inndekking av avgiftsbelagte tjenester

For de av kommunens tjenester hvor brukerbetaling er regulert, nyttes selvkost som den øvre grense for brukerbetaling. Det innebærer at kommunen må foreta en etterkalkulasjon (selvkostregnskap) av kostnadene innenfor de aktuelle tjenesteområdene, for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens selvkost.

Et eventuelt overskudd eller underskudd etter selvkost avregnes mot de bundne selvkostfondene. Etter statlige retningslinjer for selvkost, skal gebyrinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5-årsperiode skal gå i balanse.

Selvkostfondets funksjon er å håndtere svingninger i inntekter og kostnader, så gebyrene kan holdes stabile i størst mulig grad. Endringer i rentenivået, investeringstakten, aktiviteten og prisøkninger vil påvirke beregningene.

Kommunale gebyrer - Budsjett 2017 - Selvkost

Aurskog-Høland kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalings- tjenester (H-3/14, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, februar 2014). Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har avsatte overskudd som er eldre enn fire år, må overskuddet brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2012 i sin helhet være disponert innen 2017.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

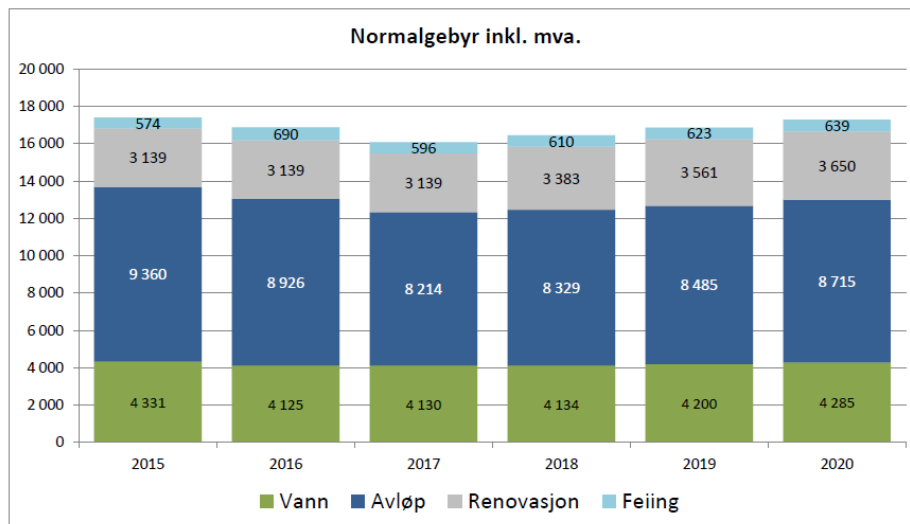
Det er en rekke faktorer som Aurskog-Høland kommune ikke råår over i forhold til hva selvkostresultatet for det enkelte år vil bli. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng), gjennomføringsevne på planlagte prosjekter (kapasitetsbegrensninger internt og eksternt), samt (uventede) inntekter fra nye abonnenter eller brukere. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er for 2017 anslått å være 1,65 %. Lønnsvekst fra 2016 til 2017 er satt til 4,00 % mens generell prisvekst er satt til 2,50 %. Budsjettgrunnlaget er utarbeidet den 17. august 2016⁹. Tallene for 2015 er etterkalkyle, tallene for 2016 er prognostiserte verdier og ikke tall fra budsjettet. Tallene for 2017 til 2020 er budsjett/økonomiplan. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Gebyrutvikling vann, avløp, renovasjon og feiing.

Fra 2016 til 2017 foreslås en samlet gebyrreduksjon på rundt -4,7 % for å dekke kommunens kostnader på områdene. Gebyret for vann øker med 0,1 %, mens gebyret for avløp reduseres med 8 %. I perioden 2015 til 2020 reduseres samlet gebyr med kr 115,- fra kr 17 404,- i 2015 til kr 17 289,- i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrreduksjon på 0,1 %. I stolpediagrammet under er gebyret for vann og avløp basert på et årlig stipulert forbruk på 200 kubikkmeter vann. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Årlig gebyrendring fra året før	2017	2018	2019	2020
Vann	0,0 %	0,1 %	1,6 %	2,0 %
Avløp	-12,0 %	1,4 %	1,9 %	2,7 %
Renovasjon	0,0 %	7,8 %	5,3 %	2,5 %
Feiing	-13,6 %	2,3 %	2,0 %	2,6 %
Total endring	-4,7 %	2,3 %	2,5 %	2,5 %

Dette forslaget til gebyrsatser for 2017 er utarbeidet i samarbeid med Momentum Selvkost AS. Aurskog-Høland kommune benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune til for- og etterkalkulasjon av kommunale gebyrer. Modellen benyttes for tiden av flere enn 250 norske kommuner. Momentum Selvkost AS har mer enn 10 års erfaring med selvkostproblematikk og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost.

⁹ Endringer i grunnlaget som er skjedd etter denne dato er hensyntatt i gebyrregulativet. Det vil derfor forekomme avvik mellom tallene i kap. «Inndekking av avgiftsbelagte tjenester» og kap. «Betalingsatser og gebyrer» (Gebyrregulativet).

Vann - 2015 til 2020

Vanngebyrsatser

I Aurskog-Høland kommune er vanngebyret todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr. Fastgebyret utgjør 29,4 % av de totale gebyrinntektene. Fra 2016 til 2017 foreslås det at vanngebyret øker med 0,1 % fra kr 4 125,- til kr 4 130,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt reduseres med kr 46,-, hvorav kr 5,- er endringen fra 2016 til 2017. Budsjettet

legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrreduksjon på 0,2 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrreduksjon i perioden er fra kr 4 331,- i 2015 til kr 4 285,- i 2020. I tabellen under er vanngebyret basert på et årlig stipulert forbruk på 200 kubikkmeter vann. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Vanngebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Abonnementsgebyr (kr/abbonent)	kr 949	kr 903	kr 905	kr 906	kr 923	kr 935
Årlig endring		-4,9 %	0,3 %	0,1 %	1,8 %	1,4 %
Forbruksgebyr (kr/m³)	kr 16,91	kr 16,11	kr 16,13	kr 16,14	kr 16,39	kr 16,75
Årlig endring		-4,7 %	0,1 %	0,1 %	1,5 %	2,2 %
Årsgebyr inklusiv mva.	kr 4 331	kr 4 125	kr 4 130	kr 4 134	kr 4 200	kr 4 285
Årlig endring		-4,8 %	0,1 %	0,1 %	1,6 %	2,0 %

Driftsutgifter Vann

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 9,9 % fra 12,2 millioner kr til 13,4 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 5,3 millioner kr, fra 10,2 millioner kr i 2015 til 15,5 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 8,8 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 37,9 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Vann	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
10** Lønn	4 400 813	4 850 000	5 044 000	5 245 760	5 455 590	5 673 814	37,9 %
11** Varer og tjenester	1 756 299	2 050 000	2 101 250	2 153 781	2 207 626	2 262 816	15,5 %
12** Varer og tjenester	3 976 043	5 185 000	5 314 625	5 447 491	5 583 678	5 723 270	38,6 %
13** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	52 891	75 000	76 875	78 797	80 767	82 786	0,6 %
14** Overføringsutgifter	0	0	825 000	1 670 625	1 712 391	1 755 200	7,4 %
Sum driftsutgifter	10 186 046	12 160 000	13 361 750	14 596 454	15 040 051	15 497 887	100,0 %
Årlig endring		19,4 %	9,9 %	9,2 %	3,0 %	3,0 %	

Kapitalkostnader Vann

Fra 2016 til 2017 forventes kapitalkostnadene å øke med rundt 5,3 % fra 5,4 millioner kr til 5,7 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker kapitalkostnadene med 0,7 millioner kr, fra 5,4 millioner kr i 2015 til 6,1 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 2,5 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 72,6 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnader Vann	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Avskrivningskostnad	3 708 809	3 926 889	3 912 089	3 876 489	3 741 883	3 728 997	66,3 %
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	0	0	208 000	479 000	711 500	801 500	6,4 %
Kalkulatorisk rente	1 701 437	1 399 586	1 378 509	1 314 253	1 251 401	1 189 766	23,8 %
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	0	50 085	162 624	270 806	343 485	394 527	3,5 %
Sum kapitalkostnader	5 410 246	5 376 561	5 661 222	5 940 548	6 048 269	6 114 791	100,0 %
Årlig endring		-0,6 %	5,3 %	4,9 %	1,8 %	1,1 %	

Indirekte kostnader Vann

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 3,0 % fra 0,39 millioner kr til 0,40 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 0,04 millioner kr, fra 0,38 millioner kr i 2015 til 0,42 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 2,2 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 95,5 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Vann	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	346 606	360 470	374 889	389 885	405 480	421 699	95,5 %
Indirekte avskrivningskostnad	30 006	25 431	22 858	14 071	9 487	472	4,3 %
Indirekte kalkulatorisk rente	1 962	1 175	813	509	314	232	0,2 %
Sum indirekte kostnader	378 575	387 076	398 560	404 465	415 281	422 403	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		2,2 %	3,0 %	1,5 %	2,7 %	1,7 %	

Gebyrinntekter Vann

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å øke med rundt 2,6 % fra 18,1 millioner kr til 18,5 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker gebyrinntektene med 2,5 millioner kr, fra 17,9 millioner kr i 2015 til 20,4 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 2,7 %. Konto 1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA utgjør 93,1 % av de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Vann	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA	17 123 237	16 659 284	17 131 863	17 597 081	18 342 566	19 035 591	93,1 %
1641 TILKNYTNINGSavgift MED 25% MVA	806 633	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	6,9 %
Sum gebyrinntekter	17 929 870	18 059 284	18 531 863	18 997 081	19 742 566	20 435 591	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		0,7 %	2,6 %	2,5 %	3,9 %	3,5 %	

Øvrige inntekter Vann

Fra 2016 til 2017 forventes øvrige inntekter å øke med rundt 2,5 % fra 0,35 millioner kr til 0,36 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker øvrige inntekter med 0,04 millioner kr, fra 0,35 millioner kr i 2015 til 0,39 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 2,1 %.

Øvrige inntekter Vann	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
16** Øvrige salgsinntekter	147 084	250 000	256 250	262 656	269 223	275 953	66,8 %
17** Refusjoner	159 908	100 000	102 500	105 063	107 689	110 381	31,3 %
18** Overføringsinntekter	40 664	0	0	0	0	0	1,9 %
Sum øvrige inntekter	347 656	350 000	358 750	367 719	376 912	386 335	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		0,7 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	

Selvkostoppstilling Vann

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	10 186 046	12 160 000	13 361 750	14 596 454	15 040 051	15 497 887	15 970 441
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	1 701 437	1 449 671	1 541 133	1 585 059	1 594 886	1 584 294	1 574 359
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	3 708 809	3 926 889	4 120 089	4 355 489	4 453 383	4 530 497	4 473 712
Indirekte kostnader (drift og kapital)	378 575	387 076	398 560	404 465	415 281	422 403	439 263
- Øvrige inntekter	-347 656	-350 000	-358 750	-367 719	-376 912	-386 335	-395 993
Gebyrgrunnlag	15 627 211	17 573 637	19 062 782	20 573 748	21 126 690	21 648 746	22 061 782
Gebyrinntekter	17 929 870	18 059 284	18 531 863	18 997 081	19 742 566	20 435 591	21 395 120
Selvkostresultat	2 302 659	485 647	-530 919	-1 576 667	-1 384 124	-1 213 155	-666 662
<i>Selvkost dekningsgrad i %</i>	114,7 %	102,8 %	97,2 %	92,3 %	93,4 %	94,4 %	97,0 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	3 498 476	5 891 342	6 475 145	6 046 686	4 556 782	3 236 426	2 066 663
+/- Selvkostresultat	2 302 659	485 647	-530 919	-1 576 667	-1 384 124	-1 213 155	-666 662
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	90 206	98 156	102 460	86 763	63 768	43 392	28 600
Utgående balanse 31.12	5 891 342	6 475 145	6 046 686	4 556 782	3 236 426	2 066 663	1 428 601
<i>Selvkostgrad i %</i>	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Avløp - 2015 til 2020

Avløpgebyrsatser

I Aurskog-Høland kommune er avløpgebyret todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr. Fastgebyret utgjør 41,6 % av de totale gebyrinntektene. Fra 2016 til 2017 foreslås det at avløpgebyret reduseres med 8,0 % fra kr 8 926,- til kr 8 214,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt reduseres med kr 645,-, hvorav kr -713,- er endringen fra 2016 til 2017. Budsjettet

legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrreduksjon på 1,4 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrreduksjon i perioden er fra kr 9 360,- i 2015 til kr 8 715,- i 2020. I tabellen under er avløpgebyret basert på et årlig stipulert forbruk på 200 kubikkmeter vann. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Avløpgebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Abonnementsgebyr (kr/abonnent)	kr 3 100	kr 2 981	kr 2 716	kr 2 749	kr 2 795	kr 2 865
<i>Årlig endring</i>		-3,8 %	-8,9 %	1,2 %	1,7 %	2,5 %
Forbruksgebyr (kr/m³)	kr 31,30	kr 29,73	kr 27,49	kr 27,90	kr 28,45	kr 29,25
<i>Årlig endring</i>		-5,0 %	-7,5 %	1,5 %	2,0 %	2,8 %
Årsgebyr inklusiv mva.	kr 9 360	kr 8 926	kr 8 214	kr 8 329	kr 8 485	kr 8 715
<i>Årlig endring</i>		-4,6 %	-8,0 %	1,4 %	1,9 %	2,7 %

Driftsutgifter Avløp

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 3,0 % fra 22,2 millioner kr til 22,9 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 5,6 millioner kr, fra 19,4 millioner kr i 2015 til 25,0 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 5,2 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 36,0 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
10** Lønn	7 255 037	7 798 530	8 110 471	8 434 890	8 772 286	9 123 177	36,0 %
11** Varer og tjenester	4 697 333	4 900 000	5 022 500	5 148 063	5 276 764	5 408 683	22,1 %
12** Varer og tjenester	5 904 376	7 403 000	7 588 075	7 777 777	7 972 221	8 171 527	32,6 %
13** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	1 576 875	2 121 093	2 174 120	2 228 473	2 284 185	2 341 289	9,3 %
Sum driftsutgifter	19 433 621	22 222 623	22 895 166	23 589 203	24 305 456	25 044 677	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		14,4 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	

Kapitalkostnader Avløp

Fra 2016 til 2017 forventes kapitalkostnadene å øke med rundt 1,4 % fra 9,9 millioner kr til 10,1 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres kapitalkostnadene med 0,0 millioner kr, fra 10,0 millioner kr i 2015 til 9,9 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 0,1 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 77,9 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnader Avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Avskrivningskostnad	7 362 361	7 776 268	7 721 823	7 615 338	7 396 972	7 200 105	75,1 %
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	0	0	150 634	349 384	511 884	671 884	2,8 %
Kalkulatorisk rente	2 604 414	2 112 516	2 050 457	1 923 925	1 800 074	1 679 648	20,3 %
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	0	48 208	148 913	234 301	303 920	370 054	1,8 %
Sum kapitalkostnader	9 966 775	9 936 991	10 071 827	10 122 948	10 012 850	9 921 692	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		-0,3 %	1,4 %	0,5 %	-1,1 %	-0,9 %	

Indirekte kostnader Avløp

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 2,9 % fra 0,56 millioner kr til 0,58 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 0,07 millioner kr, fra 0,55 millioner kr i 2015 til 0,62 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 2,4 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 96,2 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	506 737	527 007	548 087	570 011	592 811	616 524	96,2 %
Indirekte avskrivningskostnad	39 885	31 466	27 206	16 296	10 960	472	3,6 %
Indirekte kalkulatorisk rente	2 331	1 352	910	551	326	232	0,2 %
Sum indirekte kostnader	548 954	559 825	576 203	586 858	604 098	617 227	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		2,0 %	2,9 %	1,8 %	2,9 %	2,2 %	

Gebyrinntekter Avløp

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å reduseres med rundt 5,7 % fra 31,6 millioner kr til 29,8 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker gebyrinntektene med 2,5 millioner kr, fra 31,7 millioner kr i 2015 til 34,2 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 1,5 %. Konto 1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA utgjør 96,5 % av de totale

Gebyrinntekter Avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA	30 800 889	30 206 860	28 418 329	29 789 659	31 342 159	33 211 138	96,5 %
1641 TILKNYTNINGSavgift MED 25% MVA	934 523	1 400 000	1 400 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	3,5 %
Sum gebyrinntekter	31 735 412	31 606 860	29 818 329	30 789 659	32 342 159	34 211 138	100,0 %
Årlig endring		-0,4 %	-5,7 %	3,3 %	5,0 %	5,8 %	

Øvrige inntekter Avløp

Fra 2016 til 2017 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 34,8 % fra 1,10 millioner kr til 0,72 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres øvrige inntekter med 0,24 millioner kr, fra 1,01 millioner kr i 2015 til 0,77 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 5,3 %.

Øvrige inntekter Avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
16** Øvrige salgsinntekter	671 057	700 000	717 500	735 438	753 823	772 669	85,4 %
17** Refusjoner	340 919	400 000	0	0	0	0	14,6 %
Sum øvrige inntekter	1 011 976	1 100 000	717 500	735 438	753 823	772 669	100,0 %
Årlig endring		8,7 %	-34,8 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	

Selvkostoppstilling Avløp

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	19 433 621	22 222 623	22 895 166	23 589 203	24 305 456	25 044 677	25 807 641
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	2 604 414	2 160 724	2 199 370	2 158 226	2 103 994	2 049 702	2 003 548
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	7 362 361	7 776 268	7 872 457	7 964 722	7 908 856	7 871 990	7 822 412
Indirekte kostnader (drift og kapital)	548 954	559 825	576 203	586 858	604 098	617 227	641 880
- Øvrige inntekter	-1 011 976	-1 100 000	-717 500	-735 438	-753 823	-772 669	-791 986
Gebyrgrunnlag	28 937 374	31 619 439	32 825 697	33 563 570	34 168 580	34 810 926	35 483 496
Gebyrinntekter	31 735 412	31 606 860	29 818 329	30 789 659	32 342 159	34 211 138	35 454 456
Selvkostresultat	2 798 038	-12 579	-3 007 368	-2 773 911	-1 826 421	-599 788	-29 040
Selvkost dekningsgrad i %	109,7 %	100,0 %	90,8 %	91,7 %	94,7 %	98,3 %	99,9 %
Selvkostfond/foreløpig underskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	5 000 300	7 922 485	8 036 577	5 137 002	2 424 966	623 489	29 040
+/- Selvkostresultat	2 798 038	-12 579	-3 007 368	-2 773 912	-1 826 421	-599 788	-29 040
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	124 147	126 672	107 793	61 876	24 944	5 339	240
Utgående balanse 31.12	7 922 485	8 036 577	5 137 002	2 424 966	623 489	29 040	240
Selvkostgrad i %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Renovasjon - 2015 til 2020

Renovasjon - gebyrsatser

Fra 2016 til 2017 foreslås det at gebyret for renovasjon holdes stabilt på kr 3 139,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt øke med kr 511,-, hvorav kr 0,- er endringen fra 2016 til 2017. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 3,1 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrøkning i perioden er fra kr 3 139,- i 2015 til kr 3 650,- i 2020. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Renovasjon - gebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Normalgebyr	kr 3 139	kr 3 139	kr 3 139	kr 3 383	kr 3 561	kr 3 650
Årlig endring		0,0 %	0,0 %	7,8 %	5,3 %	2,5 %

Driftsutgifter Renovasjon

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 22,0 % fra 16,0 millioner kr til 19,5 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 2,7 millioner kr, fra 18,3 millioner kr i 2015 til 21,1 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 2,8 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 1,6 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Renovasjon	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
10** Lønn	272 114	281 518	292 778	304 490	316 669	329 336	1,6 %
11** Varer og tjenester	385 974	139 000	142 475	146 037	149 688	153 430	1,0 %
12** Varer og tjenester	390 108	823 000	843 575	864 664	886 281	908 438	4,1 %
13** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	17 274 224	14 776 351	18 269 126	18 725 854	19 194 001	19 673 851	93,4 %
Sum driftsutgifter	18 322 420	16 019 869	19 547 954	20 041 045	20 546 638	21 065 054	100,0 %
Årlig endring		-12,6 %	22,0 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	

Kapitalkostnader Renovasjon

Fra 2016 til 2017 forventes kapitalkostnadene å reduseres med rundt 0,9 % fra 0,47 millioner kr til 0,47 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker kapitalkostnadene med 0,17 millioner kr, fra 0,28 millioner kr i 2015 til 0,45 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 9,7 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 81,0 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnader Renovasjon	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Avskrivningskostnad	98 152	396 891	396 891	396 891	396 891	396 891	81,0 %
Kalkulatorisk rente	181 909	72 898	68 620	62 071	55 523	48 974	19,0 %
Sum kapitalkostnader	280 061	469 789	465 511	458 962	452 414	445 865	100,0 %
Årlig endring		67,7 %	-0,9 %	-1,4 %	-1,4 %	-1,4 %	

Indirekte kostnader Renovasjon

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 2,7 % fra 0,32 millioner kr til 0,33 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 0,04 millioner kr, fra 0,32 millioner kr i 2015 til 0,36 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 2,6 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 100 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Renovasjon	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	295 630	307 455	319 754	332 544	345 845	359 679	97,4 %
Indirekte avskrivningskostnad	20 847	12 501	8 888	4 351	3 060	383	2,5 %
Indirekte kalkulatorisk rente	982	543	383	274	213	185	0,1 %
Sum indirekte kostnader	317 459	320 499	329 025	337 168	349 119	360 247	100,0 %
Årlig endring		1,0 %	2,7 %	2,5 %	3,5 %	3,2 %	

Gebyrinntekter Renovasjon

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å øke med rundt 0,0 % fra 17,6 millioner kr til 17,6 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker gebyrinntektene med 3,4 millioner kr, fra 17,1 millioner kr i 2015 til 20,4 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,7 %. Konto 1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA utgjør 100,0 % av de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Renovasjon	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA	17 054 655	17 550 828	17 553 421	18 915 010	19 912 458	20 405 936	100,0 %
Sum gebyrinntekter	17 054 655	17 550 828	17 553 421	18 915 010	19 912 458	20 405 936	100,0 %
Årlig endring		2,9 %	0,0 %	7,8 %	5,3 %	2,5 %	

Øvrige inntekter Renovasjon

Fra 2016 til 2017 forventes øvrige inntekter å øke med rundt 16,5 % fra 1,2 millioner kr til 1,4 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres øvrige inntekter med 0,0 millioner kr, fra 1,5 millioner kr i 2015 til 1,5 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 0,6 %.

Øvrige inntekter Renovasjon	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
16** Øvrige salgsinntekter	1 336 248	255 000	255 000	255 000	255 000	255 000	27,5 %
17** Refusjoner	176 006	0	1 123 819	1 151 915	1 180 712	1 210 230	50,9 %
19** Finansinntekter m/Aktivitetendring	0	929 000	1 123 819	0	0	0	21,6 %
Sum øvrige inntekter	1 512 254	1 184 000	2 502 638	1 406 915	1 435 712	1 465 230	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		-21,7 %	111,4 %	-43,8 %	2,0 %	2,1 %	

Selvkostoppstilling Renovasjon

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	18 322 420	16 019 869	19 547 954	20 041 045	20 546 638	21 065 054	21 596 621
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	181 909	72 898	68 620	62 071	55 523	48 974	42 425
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	98 152	396 891	396 891	396 891	396 891	396 891	396 891
Indirekte kostnader (drift og kapital)	317 459	320 499	329 025	337 168	349 119	360 247	374 628
- Øvrige inntekter	-1 512 254	674 000	-255 000	-1 406 915	-1 435 712	-1 465 230	-1 495 486
+/- Andre inntekter og kostnader	1 414 571	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	18 822 257	17 484 157	20 087 491	19 430 261	19 912 458	20 405 936	20 915 079
Gebyrinntekter	17 054 655	17 550 828	17 553 421	18 915 010	19 912 458	20 405 936	20 915 079
Selvkostresultat	-1 767 602	66 671	-2 534 070	-515 251	-0	-0	0
<i>Selvkost dekningsgrad i %</i>	90,6 %	100,4 %	87,4 %	97,3 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Selvkostfond/foreførbart underskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	1 713 619	-37 885	1 901 579	511 069	0	0	0
+/- Selvkostresultat	-1 767 602	1 924 671	-1 410 251	-515 251	0	0	-0
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	16 098	14 793	19 741	4 182	0	0	0
Utgående balanse 31.12	-37 885	1 901 579	511 069	0	0	0	0
<i>Selvkostgrad i %</i>	100,0 %	90,4 %	94,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Septikk - 2015 til 2020

Septikk - gebyrsatser

Fra 2016 til 2017 foreslås det at gebyret for septikk øker med 4,9 % fra kr 1 040,- til kr 1 091,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt øke med kr 236,-, hvorav kr 51,- er endringen fra 2016 til 2017. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 4,6 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrøkning i perioden er fra kr 945,- i 2015 til kr 1 181,- i 2020. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Septikk - gebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Normalgebyr	kr 945	kr 1 040	kr 1 091	kr 1 119	kr 1 151	kr 1 181
<i>Årlig endring</i>		10,1 %	4,9 %	2,5 %	2,9 %	2,6 %

Driftsutgifter Septikk

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 2,6 % fra 2,0 millioner kr til 2,0 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 0,4 millioner kr, fra 1,8 millioner kr i 2015 til 2,2 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 4,0 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 4,7 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Septikk	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
10** Lønn	86 499	89 500	93 080	96 803	100 675	104 702	4,7 %
11** Varer og tjenester	33 000	34 000	34 850	35 721	36 614	37 530	1,7 %
12** Varer og tjenester	633 920	639 000	654 975	671 349	688 133	705 336	33,0 %
13** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	1 034 187	1 200 000	1 230 000	1 260 750	1 292 269	1 324 575	60,6 %
Sum driftsutgifter	1 787 606	1 962 500	2 012 905	2 064 624	2 117 691	2 172 144	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		9,8 %	2,6 %	2,6 %	2,6 %	2,6 %	

Kapitalkostnader Septikk

Fra 2016 til 2017 forventes kapitalkostnadene å reduseres med rundt 26,5 % fra 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres kapitalkostnadene med 0,0 tusen kr, fra 0,0 tusen kr i 2015 til 0,0 tusen kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 0,0 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 0,0 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnader Septikk	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Kalkulatorisk rente	0	-27	-20	-18	-16	-15	100,0 %
Sum kapitalkostnader	0	-27	-20	-18	-16	-15	100,0 %
Årlig endring		0,0 %	-26,5 %	-11,5 %	-7,3 %	-5,5 %	

Indirekte kostnader Septikk

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 3,3 % fra 61,1 tusen kr til 63,1 tusen kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 10,5 tusen kr, fra 59,6 tusen kr i 2015 til 70,1 tusen kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,3 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 98,5 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Septikk	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	57 390	59 685	62 073	64 556	67 138	69 824	98,5 %
Indirekte avskrivningskostnad	2 066	1 251	909	394	336	174	1,3 %
Indirekte kalkulatorisk rente	163	135	114	101	93	88	0,2 %
Sum indirekte kostnader	59 619	61 072	63 096	65 050	67 567	70 086	100,0 %
Årlig endring		2,4 %	3,3 %	3,1 %	3,9 %	3,7 %	

Gebyrinntekter Septikk

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å øke med rundt 0,0 % fra 2,1 millioner kr til 2,1 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker gebyrinntektene med 0,3 millioner kr, fra 1,9 millioner kr i 2015 til 2,2 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 2,8 %. Konto 1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA utgjør de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Septikk	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA	1 901 742	2 090 182	2 090 981	2 090 027	2 126 912	2 185 349	100,0 %
Sum gebyrinntekter	1 901 742	2 090 182	2 090 981	2 090 027	2 126 912	2 185 349	100,0 %
Årlig endring		9,9 %	0,0 %	0,0 %	1,8 %	2,7 %	

Selvkostoppstilling Septikk

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	1 787 606	1 962 500	2 012 905	2 064 624	2 117 691	2 172 144	2 228 018
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	0	-27	-20	-18	-16	-15	-15
Indirekte kostnader (drift og kapital)	59 619	61 072	63 096	65 050	67 567	70 086	72 876
Gebyrgrunnlag	1 847 225	2 023 545	2 075 981	2 129 656	2 185 243	2 242 215	2 300 879
Gebyrinntekter	1 901 742	2 090 182	2 090 981	2 090 027	2 126 912	2 185 349	2 259 206
Selvkostresultat	54 517	66 637	15 000	-39 629	-58 331	-56 866	-41 673
Selvkost dekningsgrad i %	103,0 %	103,3 %	100,7 %	98,1 %	97,3 %	97,5 %	98,2 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	70 830	127 250	196 456	214 821	178 409	122 541	67 229
+/- Selvkostresultat	54 517	66 637	15 000	-39 630	-58 331	-56 865	-41 673
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	1 903	2 569	3 365	3 218	2 463	1 553	765
Utgående balanse 31.12	127 250	196 456	214 821	178 409	122 541	67 229	26 321
Selvkostgrad i %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Feiing - 2015 til 2020

Feiing - gebyrsatser

Fra 2016 til 2017 foreslås det at gebyret for feiing reduseres med 13,6 % fra kr 690,- til kr 596,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt øke med kr 65,-, hvorav kr -94,- er endringen fra 2016 til 2017.

Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 2,2 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrøkning i perioden er fra kr 574,- i 2015 til kr 639,- i 2020. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Feiing - gebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Normalgebyr	kr 574	kr 690	kr 596	kr 610	kr 623	kr 639
Årlig endring		20,3 %	-13,6 %	2,3 %	2,0 %	2,6 %

Driftsutgifter Feiing

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 2,5 % fra 3,2 millioner kr til 3,3 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 0,8 millioner kr, fra 2,7 millioner kr i 2015 til 3,5 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 5,6 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 0,0 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Feiing	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
11** Varer og tjenester	7 296	0	0	0	0	0	0,0 %
13** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	2 658 283	3 177 500	3 256 938	3 338 361	3 421 820	3 507 365	100,0 %
Sum driftsutgifter	2 665 579	3 177 500	3 256 938	3 338 361	3 421 820	3 507 365	100,0 %
Årlig endring		19,2 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	

Kapitalkostnader Feiing

Fra 2016 til 2017 forventes kapitalkostnadene å reduseres med rundt 1,3 % fra 18,5 tusen kr til 18,2 tusen kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres kapitalkostnadene med 19,0 tusen kr, fra 19,0 tusen kr i 2015 til 0,0 tusen kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 121,0 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 96,8 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnader Feiing	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Avskrivningskostnad	17 800	17 800	17 800	17 800	0	0	96,8 %
Kalkulatorisk rente	1 209	652	406	126	-12	-8	3,2 %
Sum kapitalkostnader	19 009	18 452	18 206	17 926	-12	-8	100,0 %
Årlig endring		-2,9 %	-1,3 %	-1,5 %	-100,1 %	-34,6 %	

Indirekte kostnader Feiing

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 3,5 % fra 0,20 millioner kr til 0,21 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 0,03 millioner kr, fra 0,20 millioner kr i 2015 til 0,23 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,3 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 98,2 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Feiing	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	189 223	196 792	204 663	212 850	221 364	230 218	98,2 %
Indirekte avskrivningskostnad	6 681	5 467	4 823	3 077	2 118	223	1,8 %
Indirekte kalkulatorisk rente	410	302	199	120	68	44	0,1 %
Sum indirekte kostnader	196 314	202 560	209 686	216 047	223 550	230 486	100,0 %
Årlig endring		3,2 %	3,5 %	3,0 %	3,5 %	3,1 %	

Gebyrinntekter Feiing

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å reduseres med rundt 10,4 % fra 3,7 millioner kr til 3,3 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker gebyrinntektene med 0,6 millioner kr, fra 3,0 millioner kr i 2015 til 3,6 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,5 %. Konto 1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA utgjør de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Feiing	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1640 AVGIFTSPLIKTIGE GEBYRER 25% MVA	3 009 090	3 715 881	3 329 849	3 403 015	3 475 295	3 566 336	100,0 %
Sum gebyrinntekter	3 009 090	3 715 881	3 329 849	3 403 015	3 475 295	3 566 336	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		23,5 %	-10,4 %	2,2 %	2,1 %	2,6 %	

Øvrige inntekter Feiing

Fra 2016 til 2017 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 0,0 % fra 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres øvrige inntekter med 784,8 tusen kr, fra 784,8 tusen kr i 2015 til 0,0 tusen kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 100,0 %.

Øvrige inntekter Feiing	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
18** Overføringsinntekter	784 827	0	0	0	0	0	100,0 %
Sum øvrige inntekter	784 827	0	0	0	0	0	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		-100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	

Selvkostoppstilling Feiing

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	2 665 579	3 177 500	3 256 938	3 338 361	3 421 820	3 507 365	3 595 050
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	1 209	652	406	126	-12	-8	-7
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	17 800	17 800	17 800	17 800	0	0	0
Indirekte kostnader (drift og kapital)	196 314	202 560	209 686	216 047	223 550	230 486	239 690
- Øvrige inntekter	-784 827	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	2 096 075	3 398 512	3 484 829	3 572 334	3 645 358	3 737 843	3 834 733
Gebyrinntekter	3 009 090	3 715 881	3 329 849	3 403 015	3 475 295	3 566 336	3 763 770
Selvkostresultat	913 015	317 369	-154 980	-169 319	-170 063	-171 507	-70 963
<i>Selvkost dekningsgrad i %</i>	143,6 %	109,3 %	95,6 %	95,3 %	95,3 %	95,4 %	98,1 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	-527 085	384 561	710 623	566 090	404 715	239 927	70 964
+/- Selvkostresultat	913 015	317 369	-154 980	-169 319	-170 063	-171 507	-70 963
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	-1 369	8 693	10 447	7 944	5 275	2 544	585
Utgående balanse 31.12	384 561	710 623	566 090	404 715	239 927	70 964	586
<i>Selvkostgrad i %</i>	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Reguleringsplaner - 2015 til 2020

Reguleringsplaner - gebyrsatser

Fra 2016 til 2017 foreslås det at gebyret for reguleringsplaner øker med 11,4 % fra kr 12 064,- til kr 13 435,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt øke med kr 1 989,-, hvorav kr 1 371,- er endringen fra 2016 til 2017. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 2,9 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrøkning i perioden er fra kr 12 933,- i 2015 til kr 14 921,- i 2020.

Gebyrsatsene er ekskl. mva.

Reguleringsplaner - gebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Normalgebyr	kr 12 933	kr 12 064	kr 13 435	kr 13 885	kr 14 398	kr 14 921
<i>Årlig endring</i>		-6,7 %	11,4 %	3,3 %	3,7 %	3,6 %

Driftsutgifter Reguleringsplaner

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 3,6 % fra 0,75 millioner kr til 0,78 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 0,22 millioner kr, fra 0,65

millioner kr i 2015 til 0,87 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 5,9 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 77,8 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Reguleringsplaner	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
10** Lønn	529 376	574 420	597 397	621 293	646 144	671 990	77,8 %
11** Varer og tjenester	10 088	45 500	46 638	47 803	48 999	50 223	5,3 %
12** Varer og tjenester	50 959	70 000	71 750	73 544	75 382	77 267	8,9 %
13** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	59 500	59 500	60 988	62 512	64 075	65 677	8,0 %
Sum driftsutgifter	649 923	749 420	776 772	805 152	834 600	865 157	100,0 %
Årlig endring		15,3 %	3,6 %	3,7 %	3,7 %	3,7 %	

Indirekte kostnader Reguleringsplaner

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 3,8 % fra 0,29 millioner kr til 0,30 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 0,05 millioner kr, fra 0,28 millioner kr i 2015 til 0,33 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,5 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 98,2 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Reguleringsplaner	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	268 595	279 339	290 512	302 133	314 218	326 787	98,2 %
Indirekte avskrivningskostnad	7 354	7 058	6 854	2 941	2 402	1 261	1,5 %
Indirekte kalkulatorisk rente	1 088	782	691	611	566	536	0,2 %
Sum indirekte kostnader	277 036	287 178	298 058	305 685	317 187	328 584	100,0 %
Årlig endring		3,7 %	3,8 %	2,6 %	3,8 %	3,6 %	

Gebyrinntekter Reguleringsplaner

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å øke med rundt 53,5 % fra 0,7 millioner kr til 1,1 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker gebyrinntektene med 0,4 millioner kr, fra 0,8 millioner kr i 2015 til 1,2 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 7,8 %. Konto 1620 ANNET SALG AV VARER, TJENESTER, GEBYRER utgjør 100,0 % av de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Reguleringsplaner	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1620 ANNET SALG AV VARER, TJENESTER, G	819 900	700 000	1 074 830	1 110 837	1 151 787	1 193 741	100,0 %
Sum gebyrinntekter	819 900	700 000	1 074 830	1 110 837	1 151 787	1 193 741	100,0 %
Årlig endring		-14,6 %	53,5 %	3,4 %	3,7 %	3,6 %	

Øvrige inntekter Reguleringsplaner

Fra 2016 til 2017 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 0,0 % fra 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres øvrige inntekter med 140,0 tusen kr, fra 140,0 tusen kr i 2015 til 0,0 tusen kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 100,0 %.

Øvrige inntekter Reguleringsplaner	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
17** Refusjoner	140 000	0	0	0	0	0	100,0 %
Sum øvrige inntekter	140 000	0	0	0	0	0	100,0 %
Årlig endring		-100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	

Selvkostoppstilling Reguleringsplaner

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	649 923	749 420	776 772	805 152	834 600	865 157	896 866
Indirekte kostnader (drift og kapital)	277 036	287 178	298 058	305 685	317 187	328 584	341 635
- Øvrige inntekter	-140 000	0	0	0	0	0	0
+/- Andre inntekter og kostnader	33 261	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	820 220	1 036 598	1 074 830	1 110 837	1 151 787	1 193 741	1 238 501
Gebyrinntekter	819 900	700 000	1 074 830	1 110 837	1 151 787	1 193 741	1 238 501
Subsidiering	320	336 598	0	0	0	0	0
Selvkostresultat	-320	-336 598	0	0	0	-0	0
Selvkost dekningsgrad i %	100,0 %	67,5 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Selvkostfond/foreløp utskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	0	0	0	0	0	0	0
Utgående balanse 31.12	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostgrad i %	100,0 %	67,5 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Bygge- og eierseksj.-saker - 2015 til 2020

Bygge- og eierseksj.-saker - gebyrsatser

Fra 2016 til 2017 foreslås det at gebyret for bygge- og eierseksj.-saker reduseres med 20,2 % fra kr 46 850,- til kr 37 384,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt øke med kr 4 398,-, hvorav kr -9 466,- er endringen fra 2016 til 2017. Budsjettet legger opp til en

gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 1,8 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrøkning i perioden er fra kr 46 850,- i 2015 til kr 51 248,- i 2020. Gebyrsatsene er ekskl. mva.

Bygge- og eierseksj.-saker - gebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Normalgebyr	kr 46 850	kr 46 850	kr 37 384	kr 35 630	kr 40 521	kr 51 248
Årlig endring		0,0 %	-20,2 %	-4,7 %	13,7 %	26,5 %

Driftsutgifter Bygge- og eierseksj.-saker

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 3,8 % fra 3,2 millioner kr til 3,4 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 0,8 millioner kr, fra 2,9 millioner kr i 2015 til 3,8 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 5,2 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 87,7 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Bygge- og eierseksj.-saker	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
10** Lønn	2 723 183	2 800 000	2 912 000	3 028 480	3 149 619	3 275 604	87,7 %
11** Varer og tjenester	166 928	152 100	155 903	159 800	163 795	167 890	4,7 %
12** Varer og tjenester	27 812	290 000	297 250	304 681	312 298	320 106	7,6 %
Sum driftsutgifter	2 917 923	3 242 100	3 365 153	3 492 961	3 625 713	3 763 600	100,0 %
Årlig endring		11,1 %	3,8 %	3,8 %	3,8 %	3,8 %	

Indirekte kostnader Bygge- og eierseksj.-saker

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 3,7 % fra 0,68 millioner kr til 0,70 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 0,12 millioner kr, fra 0,66 millioner kr i 2015 til 0,77 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,3 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 97,8 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Bygge- og eierseksj.-saker	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	630 436	655 653	681 879	709 154	737 520	767 021	97,8 %
Indirekte avskrivningskostnad	22 175	20 938	20 184	8 354	6 736	3 372	1,9 %
Indirekte kalkulatorisk rente	3 157	2 259	1 990	1 755	1 630	1 547	0,3 %
Sum indirekte kostnader	655 767	678 850	704 054	719 263	745 887	771 940	100,0 %
Årlig endring		3,5 %	3,7 %	2,2 %	3,7 %	3,5 %	

Gebyrinntekter Bygge- og eierseksj.-saker

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å reduseres med rundt 20,2 % fra 3,5 millioner kr til 2,8 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker gebyrinntektene med 0,7 millioner kr, fra 3,4 millioner kr i 2015 til 4,1 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,9 %. Konto 1620 ANNET SALG AV VARER,TJENESTER,GEBYRER utgjør 100,0 % av de totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Bygge- og eierseksj.-saker	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1620 ANNET SALG AV VARER,TJENESTER,G	3 390 473	3 500 000	2 792 768	2 850 424	3 241 745	4 099 784	100,0 %
Sum gebyrinntekter	3 390 473	3 500 000	2 792 768	2 850 424	3 241 745	4 099 784	100,0 %
Årlig endring		3,2 %	-20,2 %	2,1 %	13,7 %	26,5 %	

Øvrige inntekter Bygge- og eierseksj.-saker

Fra 2016 til 2017 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 43,8 % fra 400,0 tusen kr til 225,0 tusen kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres øvrige inntekter med 200,6 tusen kr, fra 272,5 tusen kr i 2015 til 71,9 tusen kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 23,4 %.

Øvrige inntekter Bygge- og eierseksj.-saker	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
16** Øvrige salgsinntekter	120 250	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	30,8 %
17** Refusjoner	152 241	350 000	175 000	87 500	43 750	21 875	69,2 %
Sum øvrige inntekter	272 491	400 000	225 000	137 500	93 750	71 875	100,0 %
Årlig endring		46,8 %	-43,8 %	-38,9 %	-31,8 %	-23,3 %	

Selvkostoppstilling Bygge- og eierseksj.-saker

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	2 917 923	3 242 100	3 365 153	3 492 961	3 625 713	3 763 600	3 906 824
Indirekte kostnader (drift og kapital)	655 767	678 850	704 054	719 263	745 887	771 940	802 565
- Øvrige inntekter	-272 491	-400 000	-225 000	-137 500	-93 750	-71 875	-60 938
+/- Andre inntekter og kostnader	-3 394	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	3 297 805	3 520 950	3 844 206	4 074 725	4 277 849	4 463 664	4 648 451
Gebyrinntekter	3 390 473	3 500 000	2 792 768	2 850 424	3 241 745	4 099 784	4 637 646
Selvkostresultat	92 668	-20 950	-1 051 438	-1 224 301	-1 036 104	-363 880	-10 805
Selvkost dekningsgrad i %	102,8 %	99,4 %	72,6 %	70,0 %	75,8 %	91,8 %	99,8 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	3 390 872	3 550 222	3 585 914	2 584 969	1 393 221	371 556	10 805
+/- Selvkostresultat	92 668	-20 950	-1 051 438	-1 224 300	-1 036 105	-363 880	-10 805
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	66 682	56 642	50 493	32 552	14 440	3 129	89
Utgående balanse 31.12	3 550 222	3 585 914	2 584 969	1 393 221	371 556	10 805	89
Selvkostgrad i %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Oppmåling - 2015 til 2020

Oppmåling - gebyrsatser

Fra 2016 til 2017 foreslås det at gebyret for oppmåling reduseres med 25,0 % fra kr 32 273,- til kr 24 211,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt reduseres med kr 12 056,-, hvorav kr - 8 061,- er endringen fra 2016 til 2017. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrreduksjon på 8,9 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrreduksjon i perioden er fra kr 32 286,- i 2015 til kr 20 230,- i 2020. Gebyrsatsene er ekskl. mva.

Oppmåling - gebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Normalgebyr	kr 32 286	kr 32 273	kr 24 211	kr 24 084	kr 21 741	kr 20 230
<i>Årlig endring</i>		0,0 %	-25,0 %	-0,5 %	-9,7 %	-7,0 %

Driftsutgifter Oppmåling

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 3,4 % fra 1,8 millioner kr til 1,9 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 0,2 millioner kr, fra 1,9 millioner kr i 2015 til 2,1 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 1,7 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 65,5 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Oppmåling	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
10** Lønn	1 473 725	1 143 787	1 189 539	1 237 120	1 286 605	1 338 069	65,5 %
11** Varer og tjenester	203 750	118 000	120 950	123 974	127 073	130 250	7,0 %
12** Varer og tjenester	248 198	565 200	579 330	593 813	608 659	623 875	27,5 %
Sum driftsutgifter	1 925 673	1 826 987	1 889 819	1 954 907	2 022 337	2 092 194	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		-5,1 %	3,4 %	3,4 %	3,4 %	3,5 %	

Kapitalkostnader Oppmåling

Fra 2016 til 2017 forventes kapitalkostnadene å øke med rundt 168,6 % fra 30,4 tusen kr til 81,7 tusen kr. I perioden 2015 til 2020 øker kapitalkostnadene med 22,2 tusen kr, fra 29,1 tusen kr i 2015 til 51,2 tusen kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 12,0 %. Avskrivningskostnadene utgjør ca. 95,2 % av de totale kapitalkostnadene.

Kapitalkostnader Oppmåling	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Avskrivningskostnad	27 738	27 738	27 738	0	0	0	28,0 %
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	0	0	50 000	50 000	50 000	50 000	67,3 %
Kalkulatorisk rente	1 345	666	229	0	0	0	0,8 %
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	0	2 000	3 713	2 888	2 063	1 238	4,0 %
Sum kapitalkostnader	29 083	30 403	81 679	52 888	52 063	51 238	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		4,5 %	168,6 %	-35,2 %	-1,6 %	-1,6 %	

Indirekte kostnader Oppmåling

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 3,6 % fra 0,31 millioner kr til 0,32 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 0,05 millioner kr, fra 0,30 millioner kr i 2015 til 0,35 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,1 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 97,2 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Oppmåling	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	287 631	299 136	311 102	323 546	336 488	349 947	97,2 %
Indirekte avskrivningskostnad	13 069	12 200	11 703	4 900	3 976	1 940	2,4 %
Indirekte kalkulatorisk rente	1 932	1 392	1 238	1 101	1 028	979	0,4 %
Sum indirekte kostnader	302 633	312 728	324 042	329 547	341 491	352 866	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		3,3 %	3,6 %	1,7 %	3,6 %	3,3 %	

Gebyrinntekter Oppmåling

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å reduseres med rundt 25,1 % fra 2,6 millioner kr til 1,9 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres gebyrinntektene med 1,4 millioner kr, fra 3,1 millioner kr i 2015 til 1,6 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 12,0 %. Konto 1620 ANNET SALG AV VARER,TJENESTER,GEBYRER utgjør 100,0 % av de totale

Gebyrinntekter Oppmåling	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1620 ANNET SALG AV VARER,TJENESTER,G	3 059 816	2 566 300	1 921 832	1 926 702	1 739 270	1 618 388	100,0 %
Sum gebyrinntekter	3 059 816	2 566 300	1 921 832	1 926 702	1 739 270	1 618 388	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		-16,1 %	-25,1 %	0,3 %	-9,7 %	-7,0 %	

Øvrige inntekter Oppmåling

Fra 2016 til 2017 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 29,4 % fra 0,14 millioner kr til 0,10 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres øvrige inntekter med 0,02 millioner kr, fra 0,12 millioner kr i 2015 til 0,10 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 2,9 %.

Øvrige inntekter Oppmåling	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
16** Øvrige salgsinntekter	42 150	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	82,5 %
17** Refusjoner	73 629	41 657	0	0	0	0	17,5 %
Sum øvrige inntekter	115 779	141 657	100 000	100 000	100 000	100 000	100,0 %
Årlig endring		22,4 %	-29,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	

Selvkostoppstilling Oppmåling

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	1 925 673	1 826 987	1 889 819	1 954 907	2 022 337	2 092 194	2 164 570
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	1 345	2 666	3 941	2 888	2 063	1 238	413
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	27 738	27 738	77 738	50 000	50 000	50 000	50 000
Indirekte kostnader (drift og kapital)	302 633	312 728	324 042	329 547	341 491	352 866	366 832
- Øvrige inntekter	-115 779	-141 657	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
+/- Andre inntekter og kostnader	1 025	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	2 142 635	2 028 461	2 195 540	2 237 342	2 315 890	2 396 298	2 481 814
Gebyrinntekter	3 059 816	2 566 300	1 921 832	1 926 702	1 739 270	1 618 388	1 945 256
Selvkostresultat	917 181	537 839	-273 708	-310 640	-576 620	-777 910	-536 558
Selvkost dekningsgrad i %	142,8 %	126,5 %	87,5 %	86,1 %	75,1 %	67,5 %	78,4 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	851 855	1 794 458	2 365 315	2 128 377	1 850 293	1 299 446	536 559
+/- Selvkostresultat	917 181	537 839	-273 708	-310 639	-576 620	-777 910	-536 558
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	25 423	33 017	36 770	32 555	25 773	15 023	4 427
Utgående balanse 31.12	1 794 458	2 365 315	2 128 377	1 850 293	1 299 446	536 559	4 428
Selvkostgrad i %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Spredt avløp - 2015 til 2020

Spredt avløp - gebyrsatser

Fra 2016 til 2017 foreslås det at gebyret for spredt avløp øker med 4,1 % fra kr 763,- til kr 794,-. I perioden 2015 til 2020 vil årsgebyret totalt øke med kr 259,-, hvorav kr 31,- er endringen fra 2016 til 2017. Budsjettet legger opp til en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 6,0 % i årene 2015 til 2020. Samlet gebyrøkning i perioden er fra kr 763,- i 2015 til kr 1 021,- i 2020. Gebyrsatsene er ekskl. mva.

Spredt avløp - gebyrsatser	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Normalgebyr	kr 763	kr 763	kr 794	kr 863	kr 941	kr 1 021
Årlig endring		0,0 %	4,1 %	8,7 %	9,1 %	8,5 %

Driftsutgifter Spredt avløp

Fra 2016 til 2017 forventes driftsutgiftene å øke med rundt 3,5 % fra 1,4 millioner kr til 1,4 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker driftsutgiftene med 0,3 millioner kr, fra 1,3 millioner kr i 2015 til 1,6 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 4,1 %. Lønnsutgiftene utgjør rundt 65,4 % av de totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Spredt avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
10** Lønn	844 553	875 689	910 717	947 145	985 031	1 024 432	65,4 %
11** Varer og tjenester	6 875	10 000	10 250	10 506	10 769	11 038	0,7 %
12** Varer og tjenester	18 936	30 000	30 750	31 519	32 307	33 114	2,1 %
13** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	401 500	440 000	451 000	462 275	473 832	485 678	31,8 %
Sum driftsutgifter	1 271 864	1 355 689	1 402 717	1 451 445	1 501 939	1 554 262	100,0 %
Årlig endring		6,6 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %	

Indirekte kostnader Spredt avløp

Fra 2016 til 2017 forventes de indirekte kostnadene å øke med rundt 3,7 % fra 0,20 millioner kr til 0,21 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 øker indirekte kostnader med 0,03 millioner kr, fra 0,19 millioner kr i 2015 til 0,23 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 3,3 %. De indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 97,8 % av de totale indirekte kostnadene.

Indirekte kostnader Spredt avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
Indirekte driftsutgifter (netto)	185 850	193 284	201 015	209 056	217 418	226 115	97,8 %
Indirekte avskrivningskostnad	6 483	5 903	5 602	2 437	2 013	1 032	1,9 %
Indirekte kalkulatorisk rente	961	693	620	554	517	492	0,3 %
Sum indirekte kostnader	193 293	199 881	207 237	212 046	219 948	227 639	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		3,4 %	3,7 %	2,3 %	3,7 %	3,5 %	

Gebyrinntekter Spredt avløp

Fra 2016 til 2017 forventes gebyrinntektene å øke med rundt 3,6 % fra 1,4 millioner kr til 1,5 millioner kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres gebyrinntektene med 0,1 millioner kr, fra 1,8 millioner kr i 2015 til 1,7 millioner kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 1,0 %. Konto 1620 ANNET SALG AV VARER, TJENESTER, GEBYRER utgjør 100,0 % av de totale

Gebyrinntekter Spredt avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
1620 ANNET SALG AV VARER, TJENESTER, G	1 830 287	1 400 000	1 450 731	1 577 299	1 664 766	1 742 574	100,0 %
Sum gebyrinntekter	1 830 287	1 400 000	1 450 731	1 577 299	1 664 766	1 742 574	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		-23,5 %	3,6 %	8,7 %	5,5 %	4,7 %	

Øvrige inntekter Spredt avløp

Fra 2016 til 2017 forventes øvrige inntekter å reduseres med rundt 0,0 % fra 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2015 til 2020 reduseres øvrige inntekter med 28,1 tusen kr, fra 28,1 tusen kr i 2015 til 0,0 tusen kr i 2020. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig reduksjon på 100,0 %.

Øvrige inntekter Spredt avløp	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Fordeling 2015 - 2020
16** Øvrige salgsinntekter	28 100	0	0	0	0	0	100,0 %
Sum øvrige inntekter	28 100	0	0	0	0	0	100,0 %
<i>Årlig endring</i>		-100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	

Selvkostoppstilling Spredt avløp

Selvkostregnskap	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Direkte driftsutgifter	1 271 864	1 355 689	1 402 717	1 451 445	1 501 939	1 554 262	1 608 486
Indirekte kostnader (drift og kapital)	193 293	199 881	207 237	212 046	219 948	227 639	236 666
- Øvrige inntekter	-28 100	0	0	0	0	0	0
+/- Andre inntekter og kostnader	399	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	1 437 456	1 555 570	1 609 954	1 663 491	1 721 886	1 781 901	1 845 152
Gebyrinntekter	1 830 287	1 400 000	1 450 731	1 577 299	1 664 766	1 742 574	1 862 223
Selvkostresultat	392 831	-155 570	-159 223	-86 192	-57 120	-39 327	17 071
<i>Selvkost dekningsgrad i %</i>	127,3 %	90,0 %	90,1 %	94,8 %	96,7 %	97,8 %	100,9 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inngående balanse 01.01	69 367	467 354	318 018	162 729	78 510	22 214	-17 071
+/- Selvkostresultat	392 831	-155 570	-159 223	-86 193	-57 120	-39 327	17 071
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	5 156	6 234	3 934	1 974	824	42	-141
Utgående balanse 31.12	467 354	318 018	162 729	78 510	22 214	-17 071	-141
<i>Selvkostgrad i %</i>	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Betalingssetser og gebyrer

		Vedtatt 2016	Justeres %	Gebyr 2017 eks mva
Samfunn og utvikling				
Søknad om skjenking	Ved enkeltanledning	275	10,2 %	303
Gebyr for kunnskapsprøve	Alkoholoven	300		300
	Serveringsloven	400		400
Reguleringsplaner	Fast minstepris (0-5 daa)	47 100	0,0 %	47 100
	Areal 5-10 daa	70 590	0,0 %	70 590
	Tillegg pr daa utover 10 daa	1 580	0,0 %	1 580
	Tillegg for plan med planprogram og/eller konsekvensutredning, tillegg 100 %			
Mindre reguleringsendringer	Private forslag (§12-14)	24 720	0,0 %	24 720
Teknisk bistand Plan	Per time	1 170		1 170
Konsesjonsgebyr	Fastsettes av Landbruksdep.			
Fradeling etter jordlovens §12	Normalgebyr kr 2.000	2 000		2 000
Konsesjonsgebyr	Verdi under 3 millioner kroner	2 500		3 000
Konsesjonsgebyr	Verdi over 3 millioner kroner	5 000		5 000
Fellingstillatelse elg	Fastsettes i statsbudsjettet			
Miljøfyrtaårsertifisering	Per time	1 000	-20,0 %	800

Administrasjon og HR		Vedtatt 2016	Justeres %	Gebyr 2017 eks mva	Eventuell mva	Gebyr 2017 ink. mva
Eiendomsforespørsler	Konsumprisindeksregulering	1 660	3,0 %	1 710	25 %	2 138
Utleie av rom	Leie kantine	890	3,0 %	920		
Fellesbygg (tj 1310/eiendom)	Kommunestyresalen m/ kantine per dag til privatpersoner	1 180	3,0 %	1 220		1 220
	Kommunestyresalen m/ kantine per dag til Inntektsbringende arrangement	2 860	3,0 %	2 950		2 950
	Utleie møterom til lag og foreninger	Gratis		Gratis		
	Kommersiell utleie av øvrige møterom på rådhuset per dag	430	3,0 %	450		450

SEKTOR HELSE OG REHABILITERING		Vedtatt 2016	Justeres %	Gebyr 2017	Maks pr mnd 2017 pr bistand
Sykehjemstjenester					
Langtidsopphold	Makstakst etter forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester				
Salg av mat til hjemmeboende	Middag	72	2,8 %	74	
	Dessert	15	6,7 %	16	
	Frokost/kveldsmåltid	42	2,4 %	43	
Vask av tøy til hjemmeboende	Tøy må bringes og hentes på vaskeri. Pris pr kilo	53	3,8 %	55	
Tjenester til hjemmeboende og rehabilitering					
Langtidsopphold	Betaling for langtidsopphold på institusjon beregnes iht. forskrift om egenandel for kommunale helse -og omsorgstjenester. (FOR 2011-12-16 nr. 1349)				
Ulvehaugen omsorgsboliger.	Pris pr mnd og inkl strøm	6 420	2,8 %	6 600	
Trygghetsalarmer	Leie pr mnd - Inntekt inntil 2G	176	8 %	190	
	Leie pr mnd - Inntekt 2G og over	231	6 %	245	
	Installasjonsgebyr	750	7 %	800	
Korttidsopphold ved sykehjem	Maksimaltakst etter forskrift om egendel for kommunale helse- og omsorgstjenester. Beløp pr døgn.	150	3%	155	
Dag- og nattopphold ved institusjon	Pr dag/natt, statlig regulert	80	0%	80	
Dagsenter for eldre Løken, Bjørkelangen og Aurskog	Pr dag,	115	4%	120	
Hjemmehjelp	Forskrift om egenandel for kommunale helse -og omsorgstjenester. (FOR 2011-12-16 nr. 1349)				
Aurskog	Inntil 2G, maks pr mnd	61	15 %	70	200
	2-3 G pr time	198	3 %	204	1020
	3-4G pr time	215	3 %	222	1550
	4-5G pr time	259	3 %	267	1870
	Over 5G pr time	299	3 %	308	2160
Tjenester ved nedsatt funksjonsnivå					
Bistand bolig	Inntil 2G, maks pr mnd	61	15 %	70	200
statlig regulert	2-3 G pr time	198	3 %	204	1020
	3-4G pr time	215	3 %	222	1550
	4-5G pr time	259	3 %	267	1870
	Over 5G pr time	299	3 %	308	2160
BPA, betalbare tjenester	Inntil 2G, maks pr mnd	61	15 %	70	200
	2-3 G pr time	198	3 %	204	1020
	3-4G pr time	215	3 %	222	1550
	4-5G pr time	259	3 %	267	1870
	Over 5G pr time	299	3 %	308	2160

OPPVEKST OG UTDANNING		Vedtatt 2016	Justeres %	Gebyr 2017
GRUNNSKOLE				
Skolefritidsordning (SFO)	5 dager pr uke pr mnd	2 610	2,0 %	2 670
	4 dager pr uke pr mnd	2 080	2,0 %	2 130
	3 dager pr uke pr mnd	1 570	2,0 %	1 610
	Halv plass	1 310	2,0 %	1 340
	2 dager pr uke pr mnd	1 050	2,0 %	1 080
	1 dag pr uke pr mnd	540	2,0 %	560
SFO, søskenmoderasjon	25 % for første søsken og 50 % for andre og flere			0
				0
Kostpenger	4-5 dagers plass, pr mnd	205	3,0 %	220
	1-3 dagers plass, pr mnd	105	3,0 %	110
SFO, søskenmoderasjon	25% for første søsken og 50% for andre og flere	0		0
				0
Leie av lokaler skole/fritidsklubb	Utleie møterom til lag og foreninger	Gratis		Gratis
	Utleie til privatpersoner, pluss renhold	1 035	0,5 %	1 040
	Kommersiell utleie/ inntektsbringende arrangement, pluss renhold	2 070	0,0 %	2 070
	Kommersiell utleie når større deler av skole benyttes			0
Norsk og samfunnskunnskap for innvandrere	På dagtid pr time	50	0,0 %	50
	På kveldstid pr time	70	0,0 %	70

¹⁰ Månedlige betalingssetser barnehage					
Årsinntekt\Omfang	5 dager	4 dager	3 dager	Halv plass	2 dager
486 750 og over	2 655	2 124	1 593	1 328	1 062
450 000 - 486 749	2 455	1 964	1 473	1 228	982
400 000 - 449 999	2 182	1 745	1 309	1 091	873
350 000 - 399 999	1 909	1 527	1 145	955	763
300 000 - 349 999	1 636	1 309	982	818	654
200 000 - 299 999	1 091	873	655	546	436
100 000 - 199 999	545	436	327	273	218
99 999 og under	0	0	0	0	0

¹⁰ Betalingssetsene følger statlige reguleringer, og kan bli justert i løpet av 2017

Månedlige betalingssatser barnehage inkl. fratrukk for gratis kjernetid					
Årsinntekt\Omfang	5 dager	4 dager	3 dager	Halv plass	2 dager
400 000 - 416 999	1 212	970	727	606	485
350 000 - 399 999	1 061	849	637	531	424
300 000 - 349 999	909	727	545	455	364
200 000 - 299 999	606	485	364	303	242
100 000 - 199 999	303	242	182	152	121
99 999 og under	0	0	0	0	0

TEKNISKE TJENESTER OG KULTUR		Vedtatt 2016	Justeres %	Gebyr 2017 eks mva
Eiendom				
Kommunale utleieboliger	<i>Regulering mot gjengsleie</i>			Som 2016
Linåkerveien	Beløp pr mnd. Beboere betaler egen strøm. Prisøkning som for kommunale boliger.	Regulering mot gjengsleie.		Som 2016
Riserveien	Beløp pr mnd. Beboere betaler egen strøm. Prisøkning som for kommunale boliger.	Regulering mot gjengsleie.		Som 2016
Klokkerudveien, Løken bov.tj	Beløp pr mnd. Beboere betaler egen strøm. Prisøkning som for kommunale boliger.	Regulering mot gjengsleie.		Som 2016
Poppelveien, Bjørkelangen bov.tj	Beløp pr mnd. Beboere betaler egen strøm. Prisøkning som for kommunale boliger.	6 010		Som 2016
Halsnes, minsteleie kr 1 000	Leiepris pr døgn, grunnpris	300		300
	Tillegg pr person	30		30
	Vask	600		600
	Bestilt og ikke avbestilt innen 1 måned før	1 000		1 000
Urskog Fort	Leie lag og foreninger	100		100
	Leie private	500		500
	Kommandantbolige, inkl renhold	500		500
Renholdstjenester	Interne oppdrag pr time	431		431
Utleie av motorvarmere	Alle kommunale bygg	400		400
Kultur				
Kulturskolen	Alle faste tilbud pr semester	1 300		1 300
	Elevplasser skolekorps	700		700
	Kortere kurs	1 300		1 300
Kulturskolen søskenmoderasjon	25 % for første søsken og 50 % for andre og flere			
Kulturskolen	Instrumentleie	400		400
Kulturskolen	Materialavgift	100		100
Folkebadet	Voksne	40		40
	Barn/ungdom	20		20
	Familie	100		100
Biblioteket, rutiner puring	1. Puring med varsel om nytt forfall			
	2. Puring med varsel om erstatningskrav tilsvarende tap av bok, samt fakturagebyr			
	3. Krav om faktisk erstatning + gebyr.			
	Ved levering reduseres krav til dekning av omkostninger			
Kirkelig fellesråd	Justeres med KPI i 2017.			
Festeavgift gravsteder	Gjelder pr grav	180		180

Foto: Frode Blixrud

TEKNISKE TJENSTER OG KULTUR SELVKOST OMRÅDER		Vedtatt 2016	Justeres %	Gebyr 2017	Eventuell mva	Gebyr 2017 inkl mva
Forvaltning				0		
Behandlingsgebyr ved søknad om utslipp		3 120,00	0,0 %	3 120,00		
Gebyrregulativ byggesak	Bolig 100-150 m2	16 680,00	-10,1 %	15 000,00		
	Øvrige satser, se gebyrregulativ					
Gebyrregulativ kart- og oppmåling	Areal 501-2000 m2	25 100,00	-10,0 %	22 600,00		
	Øvrige satser, se gebyrregulativ					
Spredt avløp	Årsgebyr	610,00	3,3 %	630,00		
Kommunalteknisk drift						
Feiegebyr	Inkl. tilsyn fyringsanlegg. Pris pr pipeløp.	552,00	-13,6%	477,00	25%	597,00
Rehabilitering av pipe	Melding etter plan- og bygningslovens §86a	992,10	0,8 %	1 000,00	25%	1 250,00
Oppbevaring av brannfarlig/eksplosiv vare	Meldeplikt,	1 194,00	0,5 %	1 200,00	25%	1 500,00
Oppbevaring av brannfarlig/eksplosiv vare	Søknadspliktig	1 729,40	1,2 %	1 750,00	25%	2 187,50
Handel med fyrverkeri	Søknadspliktig	1 729,40	1,2 %	1 750,00	25%	2 187,50
Vanngebyr	Årsabonnement, eks 71-150 m2	1 795,00	0,0 %	1 795,00	25%	2 243,80
	Forbruk pr m3	12,89	0,0 %	12,89	25%	16,12
	Tilknytningsgebyr opp til 150 m2	10 500,00	0,0 %	10 500,00	25%	13 125,00
	Tilknytning utover 150m2	52,50	0,0 %	52,50	25%	65,70
Avløpsgebyr	Årsabonnement, eks 71-150 m2	3 315,00	-10,7 %	2 960,00	25%	3 700,00
	Forbruk pr m3	23,85	-10,7 %	21,29	25%	26,62
	Tilknytningsgebyr opp til 150 m2	10 500,00	0,0 %	10 500,00	25%	13 125,00
	Tilkn. utover 150m2	52,50	0,0 %	52,50	25%	65,70
Tømming septiktanker	Årsgebyr	1 208,00	0,0 %	1 208,00	25%	1 510,00
Ordinært gebyr 240 l + papir	Årsgebyr	2 511,00	0,0 %	2 511,00	25%	3 138,80
Ekstragebyr 360 liters restavfallsdunk + papir	Årsgebyr	1 255,00	0,0 %	1 255,00	25%	1 568,80
Fellesbeholder i boligsameie -5% av ordinærgebyr	Årsgebyr	2 385,00	0,0 %	2 385,00	25%	2 981,30
Enslige, deler beholder (70 % av ordinært gebyr)	Årsgebyr	1 758,00	0,0 %	1 758,00	25%	2 197,50
Bruker miljøbod (80 % av ordinært gebyr)	Årsgebyr	2 008,00	0,0 %	2 008,00	25%	2 510,00
Serviceabonnement (Ekstrabetaling for henting av dunker plassert annerledes enn forskrift sier 10m)	Årsgebyr			550,00	25%	687,50
Serviceabonnement (Ekstrabetaling for henting av dunker plassert annerledes enn forskrift sier 20m)	Årsgebyr	750,00	0,0 %	750,00	25%	937,50
Boligsameie -10% felles nedgravde dunker	Årsgebyr			2 260,00	25%	2 825,00
Hytterrenovasjon (35% av ordinært gebyr)	Årsgebyr	879,00	0,0 %	879,00	25%	1 098,80

Gebyrregulativ Vann og avløp

Gjeldende for 2017

Rammer for gebyrberegning

- Gebyrene skal ikke overstige kommunens kostnader, men kan avregnes over en 5 års periode.
- Overslag over forventede kostnader (drifts- og kapitalkostnader) for de nærmeste 4 årene skal foreligge før gebyrenes størrelse fastsettes.
- Gebyrberegning baseres på Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg av 01.07.2012 samt nasjonale og kommunale forskrifter om vann- og avløpsgebyrer.
- Alle priser tillegges 25 % merverdiavgift

ENGANGSGBYR FOR TILKNYTNING

Engangsgebyr betales ved tilknytning til offentlig vann- og/eller avløpsledningsnett.

Engangsgebyret gjelder pr. boenhet og fastsettes i forhold til byggets størrelse.

For nybygg gjelder et minimumsgebyr for de første 150 m² beregnet P-rom for boliger og

150 m² beregnet BRA for andre bygg, etter NS 3940. Det skal også betales tilknytningsgebyr ved utvidelse av gebyrpliktig arealer på mer enn 15 m².

	Vann	Avløp
Engangsgebyr for tilknytning Inntil 150 m ² pr. boenhet	10 500	10 500
Areal utover 150 m ² , pr. m ² pr. boenhet.	52,50	52,50

Engangsgebyret gjelder pr. boenhet, det vil si boliger i rekkehus, leiligheter i borettslag,

seksjoneringsleiligheter o.l. Øvrige tilknytningsgebyrer beregnes ut fra samlet avgiftsareal på den enkelte eiendom.

Ved spesielt små boliger i felles utbyggingsprosjekt, det være seg rekkehus eller leiligheter hvor beregnet P-rom for hver enkelt bolig er under 40 m², betales halv pris av ordinær engangsgebyr.

ÅRSGEBYR

ABONNEMENTSGEBYR

Abonnementsgebyret differensieres etter brukerkategori.

Alle abonnenter i én brukerkategori betaler likt abonnementsgebyr.

Abonnementsgebyr næring	Vann	Avløp
Sykehjem, pleiehjem	3 607	10 646
Skoler, barnehager	2 886	8 519
Hoteller, pensjonater, campingplasser	2 886	6 389
Tørr industri, forretninger, kontorer m.v.	2 161	3 198
Næring med sprinkleranlegg	3 606	8 519
Ekstra vannkrevende næring	4324	10 646
Gårdsbruk	1 451	4 233
Annen Næring	2 886	8 519
Abonnementsgebyr bolig		
Borettslag	575	1 700
Hytter/fritidsboliger, sommervann	360	1 062
Hytter/fritidsboliger, helårsvann	722	2 129
Bolig	722	2 129

FORBRUKSGEBYR

Forbruksgebyret beregnes på grunnlag av målt eller stipulert forbruk, begge basert på nedenstående enhetspris.

Enhetspris

Enhetspris vann	Enhetspris avløp
12,89 pr. m ³	21,29 pr. m ³

Målt forbruk

Forbruksgebyret baseres på faktisk vannforbruk (vannmåler) og pris pr. m³.

Avløpsmengde regnes lik vannmengde. Unntak fra dette må dokumenteres av abonnenten.

Forbruksgebyr ved bruk av vannmåler:

- Vann: Enhetspris [kr/m³] x Målt forbruk [m³]
- Avløp: Enhetspris [kr/m³] x Målt forbruk [m³]

Stipulert forbruk

Forbruksgebyret baseres på stipulert forbruk (som beregnes på grunnlag av bebyggelsens størrelse og pris pr. m³).

Boliger, hytter, fritidsboliger og boliger i borettslag/boligsameie

Arealet beregnes som P-rom (m²) etter NS 3940.

Forbruket fastsettes til 1,4 m³ pr. m² beregnet P-rom.

Opp til 400 m² settes følgende avgiftstrinn:

	Vann	Avløp
0-70 m ²	891	1 479
71-150 m ²	1 795	2 960
151-220 m ²	2 175	3 843
221-270 m ²	2 758	5 582
271-320 m ²	3 804	5 821
321-400 m ²	4 156	6 769

ÅRLIG VANNMÅLERGEBYR

Kommunen eier vannmåleren og abonnentene betaler alle kostnader knyttet til installering av måleren.

Abonnenten betaler et årlig gebyr for leie av vannmåler, som inkluderer anskaffelse, kontroll, vedlikehold, utskifting og administrasjon: **kr 255,-**

Målergebyr forfaller til betaling på 1. termin.

Oppmøtegebyr for avlesning av vannmåler

Dersom kommunen må foreta avlesningen av forbruket, betales et avlesningsgebyr på **kr 1 000,-** pr. avlest vannmåler.

TØMMING AV SLAM FRA SEPTIKTANKER, SLAMAVSKILLERE M.V.

Går inn under «Forskrift for tømning av slamavskillere, priveter, tette tanker mv., Aurskog-Høland kommune, Akershus».

Tømmegebyret pr. år er:

Tømning hvert år	Tømning 3.hvert år
1 208	402

Oppmøtegebyr dersom tømning ikke kan foretas.

Dersom kommunens entreprenør ikke får foretatt tømning av avløpsanlegget kan kommunen pålegge eiendomsseier oppmøtegebyr tilsvarende gebyr for tømning hvert år.

MIDLERTIDIG BRUK AV VANN OG AVLØP

Eier/fester av eiendom som midlertidig knyttes til kommunens vann- og avløpsanlegg skal betale abonnementsgebyr og forbruksgebyr etter gjeldende regler for næringsvirksomhet.

Årsgebyr renovasjon husholdningsavfall 2017

ÅRSGEBYRER – Fra 2017 vil det gis rabatt for boligsameie som bytter til nedgravde dunker fremfor ordinære dunker eller containere. Serviceabonnement er differensiert på 10 og 20 meter. Uendrede gebyrer i forhold til 2016.

	Årsgebyr eks. mva	Årsgebyr inkl. mva
Ordinært gebyr 240 l + papir	2511,00	3139,00
Ekstragebyr 360 liters restavfallsdunk + papir	1255,00	1568,00
Fellesbeholder i boligsameie -5% av ordinærgebyr	2385,00	2981,00
Enslige, deler beholder (70 % av ordinært gebyr)	1758,00	2197,50
Bruker miljøbod (80 % av ordinært gebyr)	2008,00	2510,00
Serviceabonnement 10 meter (Ekstrabetaling for henting av dunker som er plassert annerledes enn hva forskriften tilsier)	550,00	687,50
Serviceabonnement 20 meter (Ekstrabetaling for henting av dunker som er plassert annerledes enn hva forskriften tilsier)	750,00	937,50
Boligsameie – 10% Felles nedgravde dunker (NY) (90% av ordinærgebyr)	2260,00	2825,00
Hytterenovasjon (35 % av ordinært gebyr)	879,00	1099,00

Gebyrregulativ 2017 ved behandling av byggesaker, kart og oppmålingsarbeider, eierseksjonering og betalingssetter ved annen saksbehandling, kontroller o.l, utskrifter, kopier

Godkjent i handlingsplan 2017-2020, 15.10.2016

GEBYRREGULATIV OG BETALINGSSATSER FOR TEKNISK DRIFT

Aurskog – Høland kommune – Kommunenumr.: 0221

GEBYRER OG BETALINGSSATSER VEDTATT AV KOMMUNESTYRET MED HJEMMEL I:

- § 33 i plan og bygningsloven.
- § 5-2 i lov om kartlegging, deling og registrering av grunneiendom (matrikkelloven).
- § 7 i lov om eierseksjoner.
- § 6 i forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg

**REGULATIVET MED BETALINGSSATSER ER VEDTATT I HANDLINGSPLAN FOR 2016-2019.
REGULATIVET ERSTATTER TIDLIGERE GJELDENE REGULATIV.**

1. Alminnelige bestemmelser

Betalingsplikt

Alle som får utført tjenester etter dette regulativet, skal betale gebyr etter satser som fremgår av regulativet.

Gebyrene er beregnet ut fra prinsippet om selvkost, i forhold til arbeidsmengde, sakstype, hvor stor del av dokumentasjon mv. som er klarlagt fra ansvarlig søkers eller tiltakshavers side, egenkontroll, kommunens tilsynsoppgaver, mv.

Gebyrkravet rettes til den som har underskrevet søknaden som tiltakshaver, rekvirent eller bestiller.

Gebyret forfaller til betaling ved tillatelse til tiltak eller rammetillatelse. Ved større prosjekter kan gebyret etter søknad betales ved igangsettingstillatelse.

Betalingstidspunkt

Gebyret skal være innbetalt senest 30 dager fra fakturadato.

Gebyrberegningstidspunkt.

Gebyr beregnes etter de satser som gjelder på det tidspunkt fullstendig søknad.

Nedsettelse av gebyr

Hvis gebyret anses å bli åpenbart urimelig kan kommunen av eget tiltak eller etter henvendelse fra tiltakshaver, rekvirent eller bestiller, etter skjønn, redusere gebyret.

Regulering av satsene

Kommunestyret treffer vedtak om justering av satsene. Satsene kan justeres årlig uten kommunestyrets vedtak på grunnlag av konsumprisindeksens prosentvise endring over ett år, regnet bakover fra oktober måned.

Tilsyn i byggesaker

Kommunens kostnader ved å føre tilsyn i byggesaker belastes alle søknader om tillatelse til tiltak som en overheadkostnad og utgjør 20 % av gebyrsats.

Klageadgang

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages.

2. Gebyrer ilagt med hjemmel i plan- og bygningsloven § 33:

2.1 Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver § 20-4. Midlertidige eller transportable bygninger, konstruksjoner og lignende samt mindre byggearbeid

Areal under 50 m ²	kr.	2100,-
Areal mellom 50 og 70m ²	kr.	2750,-
Areal mellom 70 og 100 m ²	kr.	5000,-
Tillegg pr. m ² over 100 m ²	kr.	20,-
Saker om riving av tiltak med areal under 70 m ²	kr.	850,-
Søknadspliktige fasadeendringer	kr.	850,-
Søknader om tilleggsdel til hoveddel innen samme bruksenhet	kr.	850,-
Saker som ikke krever oppdatering i kartverket	kr.	850,-

2.2 Almennelige driftsbygninger i landbruket (< 1000 m² BRA, jfr. pbl § 20-4, bokstav b og byggesaksforskriftens § 3-2)

• Inntil 70 m ²	kr.	2750,-
• Over 70 m ²	kr./m ²	31,-
Maks gebyr	kr.	14500,-

2.3 Søknad om lokal godkjenning av foretak m.v. for ansvarsrett (§§ 22-3):

Søknad om ansvarsrett	kr.	450,-
-----------------------	-----	-------

2.4 Dispensasjoner (§ 19)

Søknad om dispensasjon fra Plan- og bygningsloven, vedtekter og forskrifter gitt i medhold av loven	kr.	10500,-
I de tilfeller der dispensasjonssøknaden kun gjelder avvik fra regulert byggegrense, regulert bygningshøyde eller reguleringsbestemmelse, utgjør gebyr 50 % av denne sats.		
Gebyret kommer i tillegg til gebyr for behandling om søknad om tillatelse til tiltak.		

2.5 Søknadspliktige tiltak (§ 20-1 og 20-3)

* § 20-1 bokstav a, oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av varig, midlertidig eller transportabel bygning, konstruksjon eller anlegg (Gjelder ikke for nye boenheter/fritidsboliger samt næringsbygg/offentlige bygg)

Generelt	Pr m ²	kr	125,-
Garasje/uthus	Pr m ²	kr	55,-
Kaldtlager, haller av duk o l. bygninger		kr	2475,-
Arealberegning er i henhold til BRA (bruksareal), NS 3940			

* § 20-1 bokstav a, for nye boliger/leiligheter/fritidsbolig

Gebyret inkluderer ferdigattest pr. boenhet :

	0	-	40 m ²	kr.	5580,-
	41	-	70 m ²	kr	8050,-
Pr. bruks-	71	-	100 m ²	kr	10440,-
enhet	101	-	150 m ²	kr	15000,-
	151	-	200 m ²	kr	20800,-
	over 200 m ² tillegg pr m ²			kr	65,-

Ved flere enn 10 boenheter i samme søknad gis 50 % avslag på det antall boenheter som overstiger 10. Forutsetningen er at komplett søknad for alle enhetene leveres under ett.

For tilbygg gjelder gebyrene etter pkt. 2.5. Arealberegning er i henhold til NS 3940- Bruksareal 6.4.1.

* § 20-1 bokstav a, for næringsbygg/offentlige bygg

Gebyret inkluderer ferdigattest

-	0-30	m ²	kr.	5230,-	
-	31-50	m ²	kr.	8350,-	
-	51-100	m ²	kr.	15660,-	
-	101-300	m ²	kr.	26000,-	
-	301-700	m ²	kr.	45670,-	
-	701-1000	m ²	kr.	65220,-	
-	over 1000	m ²	kr.	18,-	
	Driftsbygning i landbruket med BRA over 1000 m ² pr m ²			kr.	45,-
	- men ikke over kr 100000,- pr. tiltak.				

Arealberegn. er i henhold til NS 3940 – Bruksareal 6.4.1.

* Fasadeendringer etc. (§ 20-1, bokstav c).

a.	vesentlig endring	kr.	2280,-
----	-------------------	-----	--------

* Bruksendring etc. (§ 20-1, bokstav d)

75 % av gebyrer for nybygg av tilsvarende areal.

* Riving av bygning etc. (§ 20-1, bokstav e)

Større konstruksjoner med avfallsplan, inkl. oppdatering av kart og matrikkel.

(> 100m ²)	kr.	2000,-
------------------------	-----	--------

Mindre konstruksjoner, inkl. oppdatering av kart og matrikkel. (< 100m ²)	kr.	850,-
---	-----	-------

* Separate søknader om oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner (§ 20-1, bokstav f)

kr.	1140,-
-----	--------

* Oppføring av innhegning mot vei (§20-1 bokstav h)

kr.	1140,-
-----	--------

* Oppføring av skilt el. reklameinnretning (§ 20-1, bokstav i)

kr.	1140,-
-----	--------

* Deling av eiendom (§ 20-1, bokstav m)

I område avsatt til byggeformål i arealplan, pr. omsøkt ny eiendom	kr.	1530,-
I område avsatt til LNFr-formål i arealplan, pr. omsøkt ny eiendom	kr.	4500,-

For delingssøknader i samsvar med reguleringsplan som gjelder mellom 10 og 50 nye parseller gis en prosentvis reduksjon tilsvarende antall parseller dvs. 20 % for 20 parseller, 30 % for 30 parseller osv. For delingssøknader over 50 parseller gis en rabatt på 50 %.

* Vesentlig terrenginngrep (§ 20-1, bokstav k)	kr.	4500,-
---	-----	--------

Herunder masseuttak, kommunaltekniske anlegg etc.

* Anlegg av veg og parkeringsplass som egen byggesak (§ 20-1, bokstav l) (herunder lekeplasser, idrettsplasser etc.)	kr.	4500,-
---	-----	--------

2.7 Endringer i forhold til tillatelse etter pbl § 20-1 og 20-4

Større endringer	kr.	1530,-
Mindre endringer	kr.	850,-

Ved utvidelse av arealet, betales i tillegg gebyr for det nye arealet

2.8 Tilleggsarbeid utstedelse av midlertidig brukstillatelse, § 21-10	kr.	1530,-
--	-----	--------

2.9 Nødvendig bruk av sakkyndig bistand (§ 33-1)	Etter regning
---	---------------

2.10 Avslag på søknad om tillatelse til tiltak

50 % av fullt gebyr

3. Gebyrer for arbeider etter Matrikelloven § 32 (matrikel-forskriftens § 16)

Gebyrene er utarbeidet med grunnlag i "Gebyrmaal for forvaltningsoppgaver etter matrikelloven". For arbeider som krever tinglysning, grunnbokutskrift og lignende, faktureres de faktiske kostnadene kommunen har ved dette i henhold til gjeldende satser.

Tidsfristen som er fastsatt i matrikelforskriftens § 18 første ledd løper ikke i perioden 15. november til 15. april.

3.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn

Areal fra 0-500 m ²	16940
Areal fra 501-2000 m ²	22600
Areal fra 2001 m ² - økning pr. påbegynt daa.	1350

Ved opprettelse av nye matrikkelenheter med felles grenseforløp innvilges en rabatt på 10 %.

Når en enkelt rekvisisjon gjelder 10 parseller eller flere (typisk regulert område) kreves ordinært gebyr for de 10 første parsellene, og et gebyr pr. parsell utover dette på kr 5 000.

3.2 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

Areal fra 0-500 m ²	6270
Areal fra 501-2000 m ²	8440
Areal fra 2001 m ² - økning pr. påbegynt daa.	1350

3.3 Oppmåling av uteareal på eierseksjon

Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon

Areal fra 0-50 m ²	6270
Areal fra 51-250 m ²	8780
Areal fra 251-2000 m ²	13260
Areal fra 2001 m ² - økning pr påbegynt daa	1350

3.4 Oppretning av anleggseiendom

Volum fra 0-2000 m ³	18070
Volum fra 2001 m ³ - økning pr. påbegynt 1000 m ³	1350

3.5 Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.

3.6 Oppmålingsforretning over større sammenhengende arealer

I tilfeller når urimelige gebyrer kan oppstå ved oppmålingsforretning av jord- og skogbruksareal kan gebyr etter avtale på forhånd beregnes etter anvendt tid.

Per time	1150
----------	------

3.7 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 50 % av gebyrsatsene etter 6.1

3.8 Grensejustering - Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²).

En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen.

For grensejustering til veg eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.

Areal fra 0-250 m ²	9560
Areal fra 251-500 m ²	12250

3.9 Grensejustering - Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m³

Volum 0-250 m ³	8600
Volum 251-1000 m ³	11000

3.10 Arealoverføring - Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres.

Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til vei - og jernbaneformål.

Areal fra 0-250 m ²	8470
Areal fra 251-500 m ²	16940
Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører en økning av gebyret på	2200

3.11 Arealoverføring – Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet.

Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.

Volum fra 0-250 m ³	8470
Volum fra 251-500 m ³	16940
Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på	2200

3.12 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

Per grensepunkt	1260
-----------------	------

3.13 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt eller klarlegging av rettigheter

For inntil 2 punkter	6780
For overskytende grensepunkter, per punkt	1350

3.14 Privat grenseavtale

For inntil 2 punkter	2410
Deretter per punkt	600

3.15 Utstedelse av matrikkelbrev

Matrikkelbrev inntil 10 sider	210
Matrikkelbrev over 10 sider	430

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.

3.16 Gebyr for medgått tid. faktureres per time

Per time	1350
----------	------

3.17 Gebyrer for arbeider etter eierseksjonsloven § 7

3 x rettsgebyr uten befarings
5 x rettsgebyr med befarings

4. Saksbehandlingsgebyr for utslipp fra mindre avløpsanlegg i henhold til "Forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg" § 6

- 4.1 Behandling av søknad om utslipp kr. 3120:-
- 4.2 Kontrollgebyr spredt avløp kr. 630:-

5. Betalingsordning for kopiering av kart og tegninger

Kopiering	Pris pr. stk.		
	eks. mva.	mva.	inkl. mva.
A0- format			60,-
A1-format			50,-
A2-format			40,-
A3-format			30,-
A4-format			30,-
Protokoller og attester			60,-
Hele bygge-, regulering- eller oppmålingsmappe			350,-

Ved flere kopier betales 20 % av kostnadene. Fargekopiering (A4 og A3) betales pr. stk. uansett antall. Betalingsordning for plotting av kart- og geodata, pr. stk.

	Pris pr. stk.		
Format	<i>Papir</i>	<i>Papir fylte flater</i>	<i>Folie</i>
	<i>eks. mva.</i>	<i>eks. mva.</i>	<i>eks. mva.</i>
A0	325,-	375,-	380,-
A1	220,-	270,-	270,-
A2	160,-	220,-	220,-
A3	110,-	160,-	160,-
A4	50,-	80,-	80,-

Økonomisk oversikt på tjenestenivå¹¹

	Budsjett 2017
	i 1000 kr
Oppvekst og utdanning	
Kommunalsjef oppvekst og utdanning	19 856
Skolesektoren	141 156
Voksenopplæring	1 223
Barnehagesektoren	113 237
Barnevern	25 020
Helsestasjonen	11 378
Pedagogisk utviklingstjeneste	9 030
Sum oppvekst og utdanning	320 900
Helse og rehabilitering	
Kommunalsjef helse og rehabilitering	16 247
Sykehjemsplasser	105 553
Hjemmeboende og rehabilitering	72 127
Tjenester ved nedsatt funksjonsnivå	49 081
NAV	35 974
Tjenestekontor	5 222
Psykisk helse	9 085
Sum helse og rehabilitering	293 289
Tekniske tjenester og kultur	
Kommunalsjef tekniske tjenester og kultur	20 146
Kommunalteknisk drift	9 673
Forvaltning kart og oppmåling	1 274
Eiendomsforvaltning	26 159
Kultur	21 759
Selvkosttjenester	-
Sum tekniske tjenester og kultur	79 011
Samfunn og utvikling	
Samfunn og utvikling	12 902
IT	8 525
Sum samfunn og utvikling	21 427
Stab administrasjon og HR	27 075
Stab økonomi	12 449
TOTALT	754 151

¹¹ Med unntak av selvkostområdene er ikke avskrivninger inkludert i denne oversikten.